

วารสาร

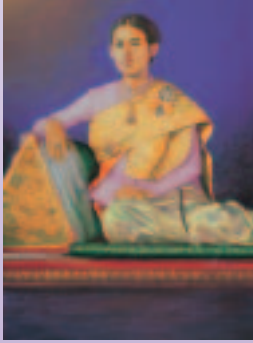
วิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๔๘

ISSN 1513-0096

พระบรมสาทิสลักษณ์ สมเด็จพระเทพ-
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วารสารวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๘ ISSN 1513-0096

เจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นางพรนิภา ลิมปพยอม)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายนิราศ สร้างนิทร)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นางอารีรัตน์ วัฒนสิน)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายชินภัทร ภูมิรัตน)

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน (นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย)

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา (นายนิวัตร นาคะเวช)

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาส (นางเบญจา ชลธาร์นนท์)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน (นายชอบ ลีขอ)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (นายวินัย รอดจ่าย)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (นายปัญญา วงศ์กุหมัด)

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ)

รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (นางสุนีย์ เศรษฐวิชัยกิจการ)

วารสารวิชาการ เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา เสนอข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับงานวิชาการ ประกาศ คำสั่ง และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน ไม่มีข้อผูกพันกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ประการใด

บทบรรณาธิการ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบห้าสิบพรรษา ทรงเป็นเสาหลักในโลกของวิชาการไทยศึกษา ให้เราพึ่งพิงด้วยความอบอุ่นกว้างขวาง เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาอารยประเทศทั่วโลก

อาจารย์วีระชัย ไชยสินธุ์ ส่งอาศิรวาทร่วมเทิดพระเกียรติ แทนความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของคณะบรรณาธิการที่มีต่อพระองค์ ขอจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

ครบรอบหนึ่งร้อยปีชาตกาลของ ศรีบูรพา อุโฆษนามปากกา นักคิด นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ผู้ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยเมื่อ ๓๑ มีนาคม ที่ผ่านมา องค์การยูเนสโกประกาศยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก คือ อัญมณีศรีแผ่นดินไทยประดับดวงอักษร

อาจารย์สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ นายกสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทยร้อยกรองบทกวีนิพนธ์เทิดเกียรติคุณด้วยกาพย์ห่อโคลงแสนงามส่งไปด้วยฉันทลักษณ์และสารัตถะในร้อยเรียงเคียงกันฉันทวิ ลานอักษรวิถีไทยที่หลากหลายความคิด หลายอารมณ์

ผลงานของศรีบูรพาเกิดขึ้นในยุคสื่อสารด้วยการอ่าน ใช้ภาษาที่ต้องตีความกระตุ้นผู้อ่านให้เกิดความคิดไม่รู้จักสิ้น สั่นกระซิบ จับใจไม่เคยเลือนคลายไปกับกาลเวลา

บรรณาธิการ

นายทวีพร ทองคำใบ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

กองบรรณาธิการ

นางสาวขวัญฟ้า นิยมในธรรม

นางสาวเงินยวง นุตตะเคียน

นางสาวจิระวรรณ ปักกัตตั้ง

นางธนาภรณ์ กอวัฒนา

นายธัญญา เรืองแก้ว

นางสาวนภภรณ์ ชังบุตดา

นางประชุม หนูจ้อย

นางสาวประนอม เพ็งพันธ์

นางสาวพรทิพย์ ดินดี

นางฟาฏินา วงศ์เลขา

นางสาวรัตนา แสงบัวเฟื่อน

นายศตวรรษ ประจงค์

นางสาวสุเกษม ปิดตานะ

นางอัมพร แท้มทอง

นางสาวอุทิน จิงวิเศษพงศ์

ฝ่ายศิลป์

นายพินิจ สุขะสันต์

ถ่ายภาพ

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

นายทวีพร ทองคำใบ

เรื่อง

หน้า

- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
อุปนายกผู้อำนวยความสะดวกสภาการศึกษา สายไหม จบกสศก **๒**
- การให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผล
ดร.บุญชู ชาญชัย **๗**
- องค์การแห่งการเรียนรู้ ดร.พรรณิ เกษม **๑๓**
- แนวทางการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
โดยการประเมินและกระบวนการวิจัย ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ **๑๙**
- มารู้จัก “แอลดี” กันเถอะ กุลกานต์ วงษ์สิงห์ **๒๔**
- รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจิตพิสัย
ในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา
วสันต์ ทองไทย **๓๐**
- ครูภาษาไทยดีเด่น : แบบอย่างที่น่ายกย่อง
เจตนา พรหมประดิษฐ์ **๓๗**
- หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘
พรรณงาม แยมบุญเรือง **๔๒**
- สนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ :
โดยใช้กิจกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ ขจิต ฝอยทอง **๔๘**
- อัจฉริยะเด็กพิการไทย กองบรรณาธิการ **๕๐**
- การสร้างสมรรถภาพโดยการออกกำลังกาย
(Exercise for Physical fitness) บุชรินทร์ วรบรร **๕๖**
- ผู้บริหารต้อง...“คิดเชิงกลยุทธ์”
ธเนศ ขำเกิด **๖๒**
- เรียนรู้เรื่องหลักสูตรจากเพื่อนบ้าน
ดร.รุ่งนภา นุตราวังค์ **๖๕**
- โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนภายในประเทศ กองบรรณาธิการ **๗๐**
- ประวัติศาสตร์ไทยที่ครูควรรู้ ศ.ดร.ประเสริฐ ณ นคร **๗๔**
- หนังสือครูทำได้ มานพ ถนอมศรี **๘๒**
- สานหนังสือสื่อการเรียนรู้ ฟาฏินา วงศ์เลขา **๘๕**
- ดาวเด่นแดนเสมา กรุณา ศิริฤกษ์อุดมพร **๘๘**
- ร้อยเรียงเคียงกันฉันท์ ทวีพร ทองคำใบ **๙๒**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อุปนายกผู้อำนวยการสภากาชาดไทย

สายไหม จบกาสึก*

ประเทศไทยมีองค์กรการกุศลจำนวนมาก ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เมื่อประสบภัยพิบัติต่างๆ ทั้งดำเนินงานโดยเอกชน องค์กรที่อยู่ในความดูแลของภาครัฐ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือองค์กรที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ สภากาชาดไทย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติบำรงบริหารกิจการทั้งปวงมาเป็นเวลาเกือบ ๓๐ ปีแล้ว โอกาสนี้จะได้นำพระราชภารกิจในพระองค์ที่ทรงเกี่ยวข้องกับสภากาชาดไทย มาเผยแพร่

สภากาชาดไทย เป็นองค์กรการกุศลเพื่อมนุษยธรรม ที่มีภารกิจให้ความช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย ผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้ตกทุกข์ได้ยากทั้งในยามปกติและยามสงคราม โดยมีได้เลือกเพศ วัย ชั้นวรรณะ เชื้อชาติ ภาษา ตลอดทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง องค์กรนี้แม้จะมีได้อยู่ในความดูแลของบ้านเมือง หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ทรงดำรงฐานะพระบรมราชูปถัมภ์ มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง “สภานายิกา” และ “อุปนายกผู้อำนวยการสภา”

* ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา เอกสาร และหนังสือ กรมศิลปากร

สภาอากาศไทย เป็นสิ่งอนุสรณ์ที่ชาวไทยสร้างเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ คู่กับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของงาน “สภาอุณาโลมแดงแห่งชาติสยาม” ซึ่งคณะกุลสตรีไทยมีท่านผู้หญิงเปลี่ยนภาสกรวงศ์ ภริยาเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) ก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการบรรเทาทุกข์ทหารที่บาดเจ็บจากการปะทะกับกองทัพฝรั่งเศสอย่างรุนแรง ในวิกฤติการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๖ สภาอุณาโลมแดงแห่งชาติสยามในครั้งนั้นมีลักษณะอย่างเดียวกับสภาอากาศไทยปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ เจ้านายฝ่ายในทรงดำรงตำแหน่งสมานายิกา มีข้าราชการและพระบรมวงศานุวงศ์สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกจำนวนมาก เมื่อวิกฤติการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ ผ่านพ้นไปแล้ว กิจกรรมของสภาอุณาโลมแดงแห่งชาติสยามก็ค่อยๆ ฝ่อคลายลง ได้ฟื้นฟูกิจการอย่างต่อเนื่องเมื่อก่อตั้งเป็นสภาอากาศไทย

งานของสภาอากาศไทยจึงเป็นภารกิจส่วนหนึ่งของแผ่นดิน มีพระมหากษัตริย์ทรงดำรงฐานะพระบรมราชูปถัมภ์ตั้งแต่แรกก่อตั้ง เมื่อสร้างสภาอากาศไทยแล้วเสร็จ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าทรงดำรงตำแหน่งสมานายิกา สืบมาตราบเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๘ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงดำรงตำแหน่งสมานายิกาสภาอากาศไทยสนองคุณในพระองค์แทนสืบมาถึงปัจจุบัน

ตำแหน่งบริหารระดับสูงของสภาอากาศไทย ดำเนินการตามแนวบริหารที่มีมาตั้งแต่ครั้งสภาอุณาโลมแดงแห่งชาติสยาม เรียกมาถึงปัจจุบันว่า “อุปนายกผู้อำนวยการ” เป็นตำแหน่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งจากพระราชวงศ์ให้ทำหน้าที่บริหารตลอดมา ตราบกระทั่ง วันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ รัชสิมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่งอุปนายกผู้อำนวยการสภาอากาศไทย ขณะนั้นพระชนมายุเพียง ๒๒ พรรษา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต่อมาสมภากาชาดไทยต่างขนานพระนามพระองค์ว่า “สมเด็จพระอนุปนายกผู้อำนวยการ” ทรงประชุมการบริหารครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดระเบียบการเงินทั่วไป การเงินเฉพาะเรื่อง และการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค ทรงเป็นนักบริหารเปี่ยมด้วยพระอัจฉริยภาพ ทั้งนักเศรษฐศาสตร์ นักวิเคราะห์และนักวางแผน ด้วยน้ำพระราชหฤทัยเมตตาธรรม

ภารกิจหลักของสภากาชาดไทย คือ การให้บริการทางการแพทย์และสุขภาพอนามัย การบริการโลหิต การบรรเทาทุกข์และการส่งเสริมคุณภาพชีวิต หน่วยที่สนับสนุนสภากาชาดไทย ได้แก่ เหล่ากาชาดจังหวัดของแต่ละจังหวัดจัดทำโครงการช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นของตน สมาชิกอาสาชาดที่ร่วมทำงานช่วยกิจกรรมของสภากาชาดไทย เป็นผู้อาสาสมัครทำงานโดยไม่มีผลตอบแทน

สภากาชาดไทย มีโรงพยาบาล ๒ แห่ง คือ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และโรงพยาบาลสมเด็จพระญาณ ศิริราชา จังหวัดชลบุรี มีสถานีกาชาดในภูมิภาค ๑๒ แห่ง

บ้านพักคนชราเฉลิมราชกุมารี จังหวัดนครปฐม บ้านพักคนชราสยามบรมราชกุมารี จังหวัดกาญจนบุรี และมูลนิธิสงเคราะห์เด็ก เฉพาะมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยนั้น เป็นโครงการตามพระราชดำริที่โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้นด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยเด็กกำพร้าทั้งหลาย ทรงรับเป็นประธานมูลนิธิด้วยพระองค์เอง

สมเด็จพระอนุปนายกผู้อำนวยการฯ ทรงดูแลและพัฒนากิจการของสภากาชาดไทยอย่างใกล้ชิด ทรงสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสภากาชาดไทย ในการที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ตกทุกข์ได้ยากจากอุปถัมภ์นานาได้อย่างทั่วถึงทันเวลา พระองค์จะทรงทุ่มเทปฏิบัติพระราชภารกิจมิได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยตลอดมา นับตั้งแต่ทรงดำรงตำแหน่งทั้งการเยี่ยมเยียนเจ้าหน้าที่หน่วยสถานีกาชาดในภูมิภาค เสด็จพระราชดำเนินเพื่อประชุมกับสภาองค์การระหว่างประเทศ เช่น การประชุมสภากาชาดและสมาชิกเสี้ยววงเดือนแดงในกลุ่มประเทศอาเซียนทุกครั้ง เมื่อประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุม พระองค์จะทรงเป็นประธานการประชุมเสมอ เสด็จพระราชดำเนิน

เยี่ยมชมองค์การกาชาดสากล ณ นครเจนีวาหลายครั้ง และทุกครั้งเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับมาเยี่ยมมีการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมของสภากาชาดไทยตามมาเสมอ เมื่อมีพระราชอาคันตุกะ มาเยี่ยมเยียนสภากาชาดไทย จะทรงต้อนรับด้วยพระองค์เอง

พระองค์คือขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในสภากาชาดไทยและผู้เกี่ยวข้องโดยแท้ ทรงปรับปรุงสถานภาพของการครองชีพ และยกฐานะผู้ทำหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยให้มีเกียรติเป็นความภาคภูมิใจของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยทุกคน ที่สมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ทรงลงพระนามาภิไธยในใบอนุญาตปริญาบัตรและใบอนุญาตบัตรด้วยพระองค์เองตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นต้นมา ตลอดทั้งเสด็จพระราชดำเนินเพื่อพระราชทานเหรียญกาชาดสรรเสริญ และเหรียญกาชาดสมนาคุณ ชั้นที่ ๑ แก่ผู้มีอุปการคุณ และผู้สนับสนุนของสภากาชาดเป็นที่ประจักษ์ชัดในปายงานของสภากาชาดไทย ปัจจุบันว่าสภากาชาดไทยเป็นองค์กรการกุศลขนาดใหญ่ที่มี

บุคลากรทั้งหมดมากกว่า ๗,๐๐๐ คน พระปรีชาสามารถแห่งองค์สมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ได้ที่ทรงดำเนินงานสนองพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้สภากาชาดไทยก้าวหน้าอย่างสากลไม่หยุดยั้งรวดเร็วทุกเหตุการณ์

เหตุการณ์ทั้งอุบัติภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติร้ายแรงของบ้านเมืองแต่ละครั้งที่ผ่านมา สมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สภากาชาดไทยรับสถานการณ์อย่างรวดเร็วในทันที ทรงพระเมตตาเสด็จพระราชดำเนินจัดการดูแลและเยี่ยมเยียนเพื่อเข้าไปช่วยเหลืออย่างเต็มกำลัง เป็นต้นว่ากรณีเจ็บป่วย จากเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖ อุบัติเหตุรถไฟชนกันที่สถานีตลิ่งชัน เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๒ การอพยพหนีภัยสงครามของชาวกัมพูชาที่ลี้ภัยไหลเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในชายแดนภาคตะวันออกของไทยที่จังหวัดตราด จันทบุรี ระหว่างพุทธศักราช ๒๕๒๒ - ๒๕๒๓ มีผู้คนมากมายเป็นจำนวนเรือนหมื่น ทั้งเด็กกำพร้า คนชรา และ

ผู้ป่วย ล้วนขาดแคลนทั้งเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค และที่พึ่งพิง สมเด็จพระอนุชาธิราชผู้อำนวยการฯ ทรงแก้ไขให้ลุ่ล่งไปอย่างนำขึ้นชม

โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ เกิดแผ่นดินไหวรุนแรงส่งผลให้เกิดคลื่นยักษ์ สึนามิ พัดถล่มชายฝั่งทะเลตะวันตกของไทยทำให้ ๖ จังหวัดภาคใต้เสียหายมากมาย เฉพาะจังหวัดภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ เสียหายย่อยยับ ทรัพย์สินและ ชีวิตผู้คนหลายพันคน สมเด็จพระอนุชาธิราชผู้อำนวยการฯ ทรงอำนวยการบริหารช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ สภากาชาดด้วยพระองค์เอง ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ - ๔ มกราคม ๒๕๔๘ ทรงระดม ทุนทั้งในและต่างประเทศ เข้าช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ลำเลียงสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น ยา เลือด และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเยียวยาผู้บาดเจ็บ ส่งออกไปยังพื้นที่ที่ได้รับมหันตภัยร้ายอย่างทั่วถึง และโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่ง กำพร้าจำนวนมากจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ที่จังหวัดพังงา ด้วยพระราชดำรัสที่ทรงห่วงใยว่า “เด็กกำพร้าควรได้ รับการดูแลให้ดีขึ้น ให้ได้รับความอบอุ่นปราศจาก ปมด้อย เพื่อที่จะเป็นกำลังของประเทศในอนาคต” ให้อยู่ในความดูแลของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของ สภากาชาดไทย ซึ่งพระองค์ทรงให้ความสำคัญอย่างยิ่ง มาแล้วตั้งแต่ต้น

พระราชจริยวัตรในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต่อกิจการของสภากาชาดไทย เป็นงานที่หนักหน่วงอยู่แล้ว แต่ก็ทรงมีพระราชภาระ ที่ทรงเกื้อกูลผู้ยากไร้อื่นๆ ที่มีได้อยู่ในองค์กรของ สภากาชาดไทยอีกหลายแห่ง เช่น มูลนิธิสายใจไทย ซึ่งดูแลทหารหาญที่เจ็บป่วยจากการป้องกันประเทศ ให้อยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี วิทยาลัยราชสุดาเพื่อ ให้การศึกษาแก่เด็กพิการ มูลนิธิสิริวัฒนาเกษรชัยร ให้การศึกษาแก่เด็กพิการ มูลนิธิสิริวัฒนาเกษรชัยร ดูแลคนพิการให้มีการศึกษาและอาชีพ เพื่อมิให้เป็น ภาระแก่สังคม ที่กล่าวมา ยังไม่รวมพระราชกรณียกิจ อีกหลายสาขาซึ่งล้วนทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ที่สำคัญ ที่น่านำมากล่าวไว้ในโอกาสนี้คือการอนุรักษ์มรดก วัฒนธรรมไทย ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศให้วันพระราชสมภพ ของพระองค์ คือวันที่ ๒ เมษายน เป็น “วันอนุรักษ์ มรดกไทย” เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ชาวไทยรู้จัก หวงแหนสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติทุก สาขา เพราะการรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ และพระองค์ได้ทรงเป็นหลักชัยในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย

จึงมีอาจพรรณนาถึงพระอัจฉริยะปรีชา สามารถของพระองค์ท่านให้ครบถ้วน นอกจากจะเหตุพูน พระองค์ไว้ประดุจดวงประทีปแก้วอีกพระองค์หนึ่ง ที่ส่องสว่างนำความสุขร่มเย็นสันติสุขมาสู่ชาวไทย อย่างยั่งยืน

การให้ระดับผลการเรียน และ: การรายงานผล

ดร.บุญชู ชลชัยยศ*

การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มีความแตกต่างจากการใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ผ่านมาหลายประการ โดยเฉพาะในแง่กระบวนการที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระต่างๆ เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน นอกจากจัดทำหลักสูตรแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลการเรียน สำหรับสถานศึกษา

ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษามีความวิตกกังวลเป็นอันมาก ด้วยเกรงว่าสิ่งที่ดำเนินการจะไม่ถูกต้องหรือมีคุณภาพเพียงพอ เนื่องจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา หลักสูตรรายวิชา กลุ่มประสบการณ์ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลถูกกำหนดจากส่วนกลาง สถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรทุกแห่งต้องปฏิบัติตามกติกาเดียวกัน ซึ่งผู้ปฏิบัตินอกจากจะต้องกังวลกับการตอบคำถามเรื่องคุณภาพของสิ่งที่ได้กำหนดขึ้นแล้วยังไม่ต้องเป็นภาระในการแสวงหาแนวทางปฏิบัติและตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติอีกด้วย

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาได้ดำเนินการทุกด้าน เช่นนี้ ถือเป็นการเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้เดิน หรือเลือกทางเดินสู่เป้าหมายด้วย**วิถีทางแห่งตนเอง** ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง พัฒนาสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าที่ผ่านมา ปัญหาที่ท้าทายความสามารถของสถานศึกษาก็คือ จะทำอย่างไร เพื่อให้สามารถเลือกทางเดินที่ก่อให้เกิดการพัฒนา และประโยชน์สูงสุดต่อระบบการจัดการศึกษาของตน

* ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาเครื่องมือวัดผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินผลการเรียน ถือเป็นเครื่องมือ/ กลไก ในการกำกับติดตาม เพื่อให้รู้ว่าการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จเพียงใด ระดับใด ฉะนั้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ได้มีข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการหรือตัดสินใจเลือกทางเลือกเกี่ยวกับการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผลการเรียนรู้ จึงขอเสนอสาระความรู้ในเชิงหลักการเกี่ยวกับการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผลดังนี้

● ระบบการให้ระดับผลการเรียน และระบบการรายงานผล มีไว้เพื่ออะไร

ระบบการรายงานผลและการให้ระดับผลการเรียน ถูกออกแบบเพื่อทำหน้าที่ในสถานศึกษาหลายประการ หน้าที่แรกคือ ใช้ในการเรียนการสอนที่มุ่งปรับปรุงส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนให้ดีขึ้น ความมุ่งหวังจะให้เกิดการสนองตอบความมุ่งหวังดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อ การรายงานผลต้องมีความชัดเจนในจุดประสงค์การสอน ชี้ให้เห็นจุดอ่อนจุดแข็ง ในการเรียนรู้ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการทางสังคมของผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมและนำไปสู่การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน ดังนั้น การรายงานจะทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นได้ การรายงานนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลที่มากกว่าระดับผลการเรียนที่แสดงตัวอักษร (ตัวเลข, ตัวพยัญชนะ) เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

หน้าที่ที่สองคือ รายงานต่อผู้ปกครอง/ นักเรียน การรายงานความก้าวหน้าในการเรียน ถือเป็นบทบาทหลักของระบบการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผล การรายงานจะต้องช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา และรู้ว่าผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลในผลการเรียนรู้ที่ต้องการดีแค่ไหนเพื่อรู้ว่าสถานศึกษามีความพยายามจะทำอะไร ผู้ปกครองจะได้ร่วมมือส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือช่วยวางแผนการศึกษาและอาชีพ

หน้าที่ประการที่สามคือ ใช้ในการบริหารจัดการและแนะ ระดับผลการเรียนและการ

รายงานความก้าวหน้า จะสนองตอบหน้าที่การบริหารจัดการในประเด็นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลื่อนชั้น การจบการศึกษา การคัดเลือกหรือให้รางวัล โดยทั่วไปกรณีเพื่อจุดมุ่งหมายของการบริหารจัดการ จะใช้ระดับผลการเรียนที่เป็นตัวอักษรโดดๆ เนื่องจากเป็นการขมวดสรุป ง่ายต่อการบันทึกและหาค่าเฉลี่ย ซึ่งหากมุ่งความสะดวกในการบริหารจัดการ โดยใช้ระดับผลการเรียนอย่างเดียว ก็มีผลและเป็นตัวขัดขวางต่อการพัฒนาระบบการรายงานความก้าวหน้าในการเรียนและประโยชน์ต่อการใช้งาน เพราะระดับผลการเรียนอย่างเดียวไม่ได้ให้รายละเอียดเพียงพอ อย่างไรก็ตาม ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาระบบการรายงานที่สามารถสนองตอบการทำหน้าที่ ทั้งเรื่องของการบริหารจัดการและชนิดของข้อมูล ที่ผู้เรียนผู้ปกครอง ครู และนักแนะแนวต้องการเพิ่มเข้าไปสำหรับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่จะใช้ระบบตัวอักษร เนื่องจากจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับการรับเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

นักแนะแนวจะใช้รายงานผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และพัฒนาการด้านต่างๆ ควบคู่ไปกับข้อมูลอื่นๆ เช่น เจตคติ นิสัยในการทำงาน ลักษณะทางสังคม ฯลฯ เพื่อช่วยผู้เรียนในการวางแผนการเรียนและอาชีพ

ดังนั้น ระบบการให้ระดับผลการเรียน และการรายงานผลสมัยใหม่ จำเป็นต้องออกแบบเพื่อให้สนองตอบหน้าที่ที่หลากหลายขึ้น ต้องการรายงานที่มีรายละเอียดมากขึ้น มากกว่าการรายงานแบบดั้งเดิม ที่มีเฉพาะระดับผลการเรียนที่เป็นตัวอักษรอย่างเดียว แต่อาจมีวิธีการรายงานที่ต่างกัน

● ชนิดของระบบการให้ระดับผลการเรียนและการรายงาน

ระบบตัวอักษร ที่ใช้ตัวอักษรโดดๆ เช่น A B C D F หรือตัวเลข ๔ ๓ ๒ ๑ ๐ เป็นวิธีการดั้งเดิมที่ถูกนำมาใช้รายงานความก้าวหน้าในการเรียน

ของนักเรียนอย่างกว้างขวาง ระบบนี้ กระชับ ง่าย สะดวกต่อการหาค่าเฉลี่ย เป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์ความสำเร็จในอนาคต อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ การนิระดับผลการเรียนเป็นตัวอักษรอย่างเดียวจะยากแก่การตีความ และการใช้ประโยชน์ คนที่ได้ ระดับ ๓ หรือ C อาจแสดงว่ามีผลสัมฤทธิ์ดี แต่การทำงานยังต้องปรับปรุง พฤติกรรมไม่ดีก็ได้ เพราะระดับผลการเรียนดังกล่าว ถือเป็นผลรวมขององค์ประกอบต่างๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ความพยายาม นิสัยการทำงาน พฤติกรรม นอกจากนี้ยังไม่สามารถชี้ให้เห็นจุดแข็ง-จุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจนำไปสู่การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมกับผู้เรียน กรณีมีการลดจำนวนระดับผลการเรียนน้อยลงเป็น ๒ หรือ ๓ ระดับ เช่น เป็น S - พอใจ U - ไม่พอใจ

ระบบผ่าน-ไม่ผ่าน ในต่างประเทศมีการใช้ระบบ ๒ ระดับ พอใจ-ไม่พอใจ ผ่าน-ไม่ผ่าน กับระดับประถมศึกษามานาน ปัจจุบันมีการนำมาใช้กว้างขวางในระดับมัธยมศึกษา ในบางรายวิชาเช่น **วิชาเลือก** ซึ่งจะไม่ถูกนำไปรวมในการคำนวณค่า GPA ด้วยความมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ในสาขาใหม่ๆ ซึ่งเมื่อไม่นำมารวมเป็น GPA แล้ว เด็กกล้าที่จะเลือกเรียนเรื่องอื่นๆ ที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับตนเองมากขึ้น

ระบบผ่าน-ไม่ผ่าน ง่ายต่อการนำไปใช้ แต่จะให้สารสนเทศน้อยกว่า เพราะไม่ให้สิ่งบ่งบอกอะไร เกี่ยวกับระดับการเรียนรู้ แต่จะมีคุณค่าต่อการอธิบายสภาพการปฏิบัติปัจจุบัน การให้ระดับผลการเรียนแบบผ่าน มักใช้กับรายวิชาที่มีการสอนภายใต้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ (mastery learning) การได้ระดับผ่าน จึงแสดงให้เห็นถึงความรอบรู้ของผู้เรียนในเรื่องนั้นๆ และจะได้รับการบันทึก ก็ต่อเมื่อได้เรียนรู้รายวิชานั้นอย่างสมบูรณ์แล้ว

การตรวจสอบและรายงานผลการเรียนรู้สำคัญ

เพื่อให้มีข้อมูลที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน อาจเพิ่มเติมความสมบูรณ์ให้กับระบบการให้ระดับผลการเรียนแบบดั้งเดิม โดยมีรายการจุดประสงค์สำคัญ (ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ) ที่จะให้ตรวจสอบหรือประเมินประกอบ ซึ่งรายงานลักษณะนี้เหมาะกับระดับประถมศึกษา ตัวอย่างรายงาน

การอ่าน

๑. อ่านด้วยความเข้าใจ
๒. เข้าใจความหมายและการใช้คำใหม่ๆ
๓. อ่านให้คนอื่นฟังได้ดี
๔. อ่านอย่างอิสระเพื่อความเพลิดเพลิน

คณิตศาสตร์

๑. ใช้กระบวนการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์
๒. แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล
๓. มีความแม่นยำในการทำงาน
๔. ทำงานได้ในระดับที่น่าพอใจ

สัญลักษณ์ที่ใช้ประเมิน (rate) ผลการเรียนรู้สำคัญเหล่านี้มีต่างๆ กัน อาจใช้ระดับตัวพยัญชนะ A B C D E F หรือใช้สัญลักษณ์ O - outstanding, S - satisfactory, N - needs improvement หรือ PP

- partially proficient, N - needs improvement, P - proficient

การรายงานด้วยรูปแบบนี้ มีประโยชน์มากในแง่รายละเอียดเกี่ยวกับจุดอ่อน-จุดแข็งของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยในการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องเตือนนักเรียน ผู้ปกครอง ให้นึกถึงจุดมุ่งหมายของโรงเรียนอยู่เสมอ ความยุ่งยากของการรายงานด้วยวิธีการนี้ คือ การนำรายการดังกล่าวบันทึกลงในแบบฟอร์มที่สามารถสื่อให้ผู้เข้าใจได้ง่าย ทางแก้ปัญหาดังกล่าวคือ การให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบรายงาน

จดหมายถึงพ่อแม่ / ผู้ปกครอง

มีการพิจารณาใช้จดหมายถึงพ่อแม่/ผู้ปกครองเพื่อรายงานความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น และสามารถรายงานให้เห็นจุดแข็ง-จุดอ่อน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาได้ตามที่ต้องการ อาจใช้ประกอบแฟ้มสะสมงาน เพื่อแสดงให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้ดีกว่า

ข้อจำกัดของวิธีการ

- การเขียนรายงานต้องใช้เวลา และทักษะการเขียนมาก
- คำอธิบายถึงจุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง อาจตีความผิดได้ง่าย
- จดหมายไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ และในลักษณะสะสมได้

ตัวอย่าง การรายงานพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ให้ผู้ปกครองทราบ

- **พูดปิด** : สามารถนำเสนอรายงานด้วยวาจาได้น่าสนใจ แต่ไม่สามารถจำแนกระหว่างข้อเท็จจริงกับสิ่งที่เป็นการจินตนาการได้

- **การโงะ** : ใช้วิธีการทุกอย่างเพื่อให้ได้คำตอบ แต่จำเป็นต้องช่วยส่งเสริมให้สามารถตัดสินใจได้ว่าอะไรเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม กรณี จะขอความช่วยเหลือจากนักเรียนคนอื่นๆ

- **เกียจคร้าน** : ทำงานที่มอบหมายได้เมื่อได้รับคำแนะนำ แต่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนานิสัยการทำงานที่เป็นอิสระ

- **การรังแกผู้อื่น** : มีความเป็นผู้นำ แต่จำเป็นต้องปรับให้เป็นไปในทิศทางสร้างสรรค์

แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

แฟ้มสะสมงาน จะช่วยให้มองเห็นความก้าวหน้าของผู้เรียน แสดงจุดแข็งและจุดที่ต้องได้รับการแก้ไข กระบวนการสร้างผลงานในแฟ้มสะสมงาน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจถึงความคาดหวัง และมาตรฐาน ความเป็นเลิศของชั้นงาน แฟ้มสะสมงานเป็นวิธีการที่ทำให้ระดับผลการเรียนและรายงานสรุปมีความเป็นรูปธรรมสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพราะจะแสดงให้เห็นทั้งความก้าวหน้าและระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

แฟ้มสะสมงานที่ดี จะต้องประกอบด้วยผลงานที่ได้จากการเลือกสรรของนักเรียนและครู มีการจำแนกงานตามขั้นตอนที่แสดงให้เห็นความก้าวหน้าระหว่างปีในแต่ละช่วงจนงานเสร็จสมบูรณ์

การปรึกษาหารือ / ประชุมระหว่างครู และผู้ปกครอง

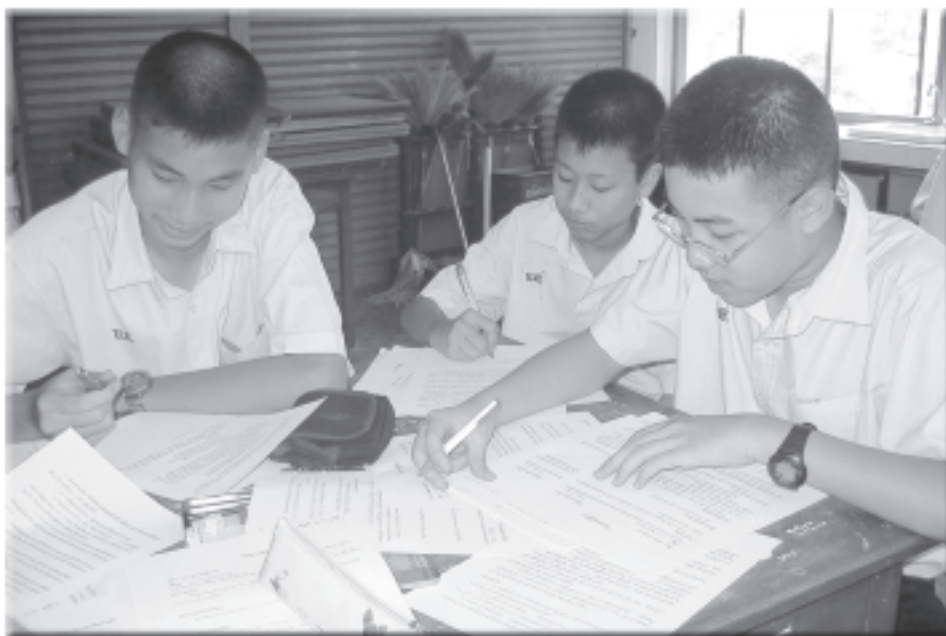
วิธีการนี้เป็นความพยายามจะแก้ข้อจำกัดของวิธีการรายงานด้วยแบบบันทึก ตามวิธีการดั้งเดิมรวมทั้งเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างครู และผู้ปกครอง สถานศึกษาอาจจะจัดประชุมลักษณะนี้บ่อยครั้งในรอบปีการศึกษาได้ เพราะวิธีการมีความยืดหยุ่น เป็นการสื่อสาร ๒ ทาง ระหว่างบ้าน - โรงเรียน

เพราะนอกจากผู้ปกครองจะได้รับข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับผู้เรียนจากโรงเรียนแล้วผู้ปกครองจะมีโอกาสเสนอข้อมูลที่เป็นชีวิตนอกโรงเรียนของผู้เรียนแก่โรงเรียนได้ การมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามข้อมูลระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งจากบ้านและโรงเรียน จะช่วยให้สามารถวางแผนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันได้

ข้อจำกัดของวิธีการ คือ ต้องใช้เวลา และทักษะในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และไม่สามารถรายงานความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบได้ นอกจากนี้ ผู้ปกครองบางคนไม่เต็มใจ/ไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ วิธีการนี้ใช้กับระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ความเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผลการประเมินกรณีการใช้ระบบตัวเลข ๕ ระดับ หรือ ๔ ระดับ ที่มีกรอบการให้ระดับที่ใช้ร้อยละของคะแนนที่ได้จากการวัดเป็นตัวกำหนด ซึ่งใช้อยู่ในขณะนี้ หากวิเคราะห์ในมิติของการปฏิบัติแล้ว ถือว่าดี ในแง่ของความสะดวกและง่ายต่อการดำเนินการ ทั้งการกำหนด การตัดสิน และการบันทึก แต่ถ้าพิจารณาในมิติของความหมายและ

การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนา ถือว่ายังมีจุดอ่อนอยู่ เพราะระดับผลการเรียนที่เป็นตัวเลขดังกล่าว ตอบคำถามได้เพียงว่า ผู้เรียนมีคะแนนผลการวัด คิดเป็นร้อยละเท่าไร เทียบเป็นระดับผลการเรียนแล้วได้ ๔ ๓ ๒ ๑ หรือ ๐ โดยมีการแสดงความหมายของตัวเลขเป็นดีมาก ดี จนถึงต้องปรับปรุง เท่านั้น ขาดสิ่งที่แสดงความหมายเชิงสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้อันเป็นเป้าหมายการจัดการเรียนที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระ / ช่วงชั้นไป ทั้งที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นจุดหมายของการพัฒนาผู้เรียน เพื่อแก้จุดอ่อนในเรื่องนี้จำเป็นต้องทำให้ระดับผลการเรียน และการรายงานผลเป็นทั้งตัวแทนที่สะท้อนความรู้ความสามารถของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ไปพร้อมๆ กัน โดยการเพิ่มเติมข้อมูล ที่แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้ในวิชาต่างๆ สำหรับแต่ละชั้นหรือช่วงชั้น เพื่อการรายงานผล ทั้งนี้ อาจเป็นการเพิ่มภาระในการทำงานสำหรับสถานศึกษา แต่จะช่วยให้รายงานมีคุณค่าต่อผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ใช้มากขึ้น

● การพิจารณานำแนวคิดเกี่ยวกับการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผลไปใช้

ในบริบทที่สถานศึกษาต้องพิจารณา กำหนดระบบการดำเนินงานการจัดหลักสูตรการวัด และประเมินผลด้วยตนเองเช่นนี้ ที่สถานศึกษาจะต้อง พิจารณาพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมกับความต้องการ และสถานการณ์ของตนเอง คำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

๑. ต้องตอบคำถามว่า จะนำไปใช้ทำอะไร ชนิดของข้อมูลที่ใช้จะนำไปใช้คืออะไรบ้าง ผู้ใช้ในที่นี้ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู นักแนะแนว ผู้บริหาร ระดับผลการเรียนเป็นตัวอักษร (letter grades) สำหรับหลักสูตรที่อิงมาตรฐานจะต้องถูกกำหนดหรือ ได้มาจากผลการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด

๒. ระบบการให้ระดับผลการเรียนและการรายงาน จะต้องเกิดจากความร่วมมือกันของผู้ปกครอง นักเรียน บุคลากรของโรงเรียน เพราะ จะทำให้รายงานมีประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้ใช้

๓. ระบบการรายงานและการให้ระดับ ผลการเรียน จะต้องยึดข้อความที่แสดงถึงจุดมุ่งหมาย ของการจัดการศึกษา คือแสดงนัยที่สะท้อนผลการ เรียนรู้ที่ประสงค์จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนที่มีความเฉพาะ เจาะจงในรายวิชาหนึ่งๆ

๔. ระบบการให้ระดับผลการเรียน และการรายงานผลต้องสอดคล้องกับมาตรฐานทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาและการปฏิบัติ ในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน

๕. ระบบการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผล จะต้องอยู่บนพื้นฐานการประเมินที่ เหมาะสม ผลการประเมินที่ถูกรายงานจะต้องมาจาก ข้อมูลหลักฐานที่เที่ยงตรง เชื่อถือได้ จากการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลที่รอบคอบ

๖. ระบบการให้ระดับผลการเรียนและการรายงานผล จะต้องให้รายละเอียดเพียงพอที่จะ วินิจฉัยและวัดกุ่มพอในทางปฏิบัติ สำหรับการแนะนำ และพัฒนาผู้เรียน ต้องให้ภาพที่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับจุดอ่อน-จุดแข็ง เท่าที่จะเป็นไปได้ ภายใต้ขอบเขต ของเวลา การสร้างความเข้าใจได้ และง่ายต่อการสรุป การบันทึกของโรงเรียน

ท้ายที่สุดเนื่องจากระดับผลการเรียน และรายงานความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่ต่างๆ มากมาย และ ไม่มีระบบการให้ระดับการเรียนและการรายงานผลใดๆ ที่จะสร้างความพอใจแก่สถานศึกษาได้ทั้งหมด จึงขอ ให้สถานศึกษาได้พิจารณาเลือกใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาจมีการผสมผสานวิธีการ เพื่อให้เหมาะสมกับ ความ ต้องการ การใช้และสภาพการณ์ของสถานศึกษาเอง ดังได้กล่าวไว้แล้ว

เอกสารอ้างอิง

Delaware County Community College. (2003) **Grading System**. <http://ccc.edu/catalog/grading-system.html>

Linn R.L. & Gronlund. N.E. (2000) **“Measurement and Assessment in Teaching (8th ed.)** New Jersey : Prentice-Hall, Inc

องค์กร

แห่งการเรียนรู้

ดร.พรรณิ เกษกมล *

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีแนวคิดที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในทุกที่ ทุกเวลา ทุกองค์กร จึงควรเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงที่สังคมได้เปลี่ยนเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ๆ ได้เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดเวลา จนมีคำกล่าวว่า แม้เพียงคุณหยุดนิ่งอยู่กับที่สักเพียงชั่วครู่ คุณก็จะกลายเป็นคนล้าหลังไปเสียแล้ว

นวัตกรรมที่เกิดขึ้นควรได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ต่อสังคมและประเทศชาติ ในสังคมเศรษฐกิจที่ยึดความรู้เป็นฐาน การเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมอาจหมายถึงความล้มเหลวหรือความสำเร็จ เช่น บริษัทโกดักไม่คิดว่ากล้องดิจิตอลจะเติบโตได้รวดเร็ว ทำให้ไม่เปลี่ยนรูปแบบสินค้า ในขณะที่ บิล เกตต์ได้ใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์สร้างความร่ำรวยจนกลายเป็นเศรษฐี

* โรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ

แต่เดิมเรามองว่าการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนสำคัญ ในขณะที่กำลังคนในวัยทำงานสำคัญเช่นกัน การเปลี่ยนแนวคิดให้ทุกองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องเร่งด่วน สมาชิกทุกคนต้องพร้อมใจพัฒนาตนและองค์กรด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน วิสัยทัศน์จะเป็นแม่บทในการพัฒนา เป็นเข็มทิศที่นำไปสู่เป้าหมาย การสร้างความพร้อมทางสุขภาพสติปัญญา จิตวิญญาณที่บริสุทธิ์พร้อมจะอุทิศตนจะหลอมรวมเป็นพลังขับเคลื่อนองค์กรให้ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน

การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน การยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และพร้อมจะปรับเปลี่ยนวิธีการคิดของตนให้สอดคล้องเป็นเรื่องจำเป็น แต่การเรียนรู้วัฒนธรรมที่สลับซับซ้อนบางครั้งยากเกินกว่าที่คนเดียวจะเรียนรู้ได้ตามลำพัง หรือเมื่อรู้ก็เปลี่ยนแปลงสิ่งใดไม่ได้ การเรียนรู้ร่วมกันและพิจารณาว่าสิ่งใดเหมาะกับองค์กรของเราจึงเป็นเรื่องที่สมาชิกทุกคนต้องรวมตัวกันเป็นทีมและสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

สิ่งที่ยากต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลง คือความคิดของบุคคลที่ยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งเดิมที่มีอยู่มีคุณค่า อาจเป็นจุดเริ่มต้นแห่งหายนะ การเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เกิดระบบการทำงานที่มีคุณภาพมาตรฐานลำดับขั้นตอนของกระบวนการที่ชัดเจน จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดได้

นอกเหนือจากวิธีคิดแล้ว ความสุขในการทำงาน การทำงานอย่างตั้งใจเต็มใจ เพลิดเพลิน สะดวก และสบายใจ บรรยาการอันดีมีมิตรย่อมก่อให้เกิดพลังในการทำงาน

ศักยภาพที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ภูมิรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ต่างกันอาจเกิดความขัดแย้งในการคิด แต่ถ้าทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ยอมรับในสิ่งที่แต่ละคนรู้ไม่เท่ากัน ย่อมทำให้เกิดพลังที่สมบูรณ์แบบ

การยอมรับว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นบันไดที่ทำให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรม การให้สินจ้าง

รางวัลตอบแทนพิเศษจะเป็นแรงจูงใจผลักดันที่คิดค้นนวัตกรรมที่สอดคล้องรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมและทันเวลาได้

การวางแผนการทำงานที่เริ่มต้นการวาดภาพแห่งความสำเร็จเป็นเป้าหมายที่รออยู่เบื้องหน้าแล้วกำหนดขั้นตอน กระบวนการทำงานที่จะไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ สมาชิกทุกคนต้องมีวินัยที่จะควบคุมตนเองให้ทำงานตามแผนที่วางไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ในการทำงานให้มีความสุขและก้าวหน้าในชีวิตถ้ามีเพื่อนร่วมงานที่ดี ทุกคนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการประสานพลังระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดพลังสูงสุดและรู้ว่าเมื่อทำงานสำเร็จทุกคนจะได้รับผลตอบแทนหรือรางวัลร่วมกัน ไม่ใช่เพียงใครคนใดคนหนึ่งหรือเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ฉกฉวยผลประโยชน์ไป การตั้งใจทำงานอุทิศตนเพื่อองค์กรจะเพิ่มพูนขึ้น

องค์กรแห่งการเรียนรู้ในนี้จึงหมายถึงกระบวนการบริหารจัดการของผู้นำ ฝ่ายบริหารและสมาชิกทุกคนขององค์กรจะปรับเปลี่ยนวิธีการคิดวิธีการทำงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี องค์กรแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากสมาชิกทุกคนที่อยู่ในองค์กรเดียวกันมองเห็นอนาคตขององค์กรแล้วพร้อมใจกันผลักดันองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

พันธกิจ	องค์กร	สมาชิกขององค์กร
๑. วิสัยทัศน์ สร้างวิสัยทัศน์ ร่วมกัน	๑. วิสัยทัศน์ขององค์กรเกิดจาก การระดมความคิดเห็นจากสมาชิก ทุกคน ๒. องค์กรจัดกิจกรรมทางวิชาการ ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกพบปะ เสวนากัน ๓. องค์กรสร้างความเชื่อให้เกิดแก่ สมาชิกว่า ความสำเร็จขององค์กร เกิดจากความมุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก	๑. เป้าหมายและพันธกิจได้จากวิสัยทัศน์ ขององค์กร ๒. สมาชิกร่วมกันวางแผนและดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้
๒. ความพร้อม สร้างความพร้อม ขององค์กร และบุคลากร	๑. องค์กรเชื่อว่าสมาชิกที่มีสุขภาพ และสุขอนามัยที่ดี จะมีความพร้อม ในการทำงาน ๒. องค์กรจัดประชุมอบรมหรือ ส่งคนไปอบรมเพื่อให้สมาชิกมี ความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของวิทยาการ ๓. องค์กรส่งเสริมให้เกิดการคิดค้น นวัตกรรมที่จะเอื้อต่อการพัฒนา ประสิทธิภาพการทำงานด้วยการ ให้รางวัล ค่าตอบแทนพิเศษ	๑. สมาชิกมีความพร้อมทางร่างกาย มีจิตใจ และอารมณ์ที่ดีอยู่เสมอ ๒. สมาชิกสามารถใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูน ประสิทธิภาพการทำงานได้เป็นอย่างดี
๓. การเรียนรู้ให้ทีม ได้เรียนรู้ร่วมกัน	๑. องค์กรจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้กลุ่มงานเดียวกันได้เรียนรู้ เทคนิคใหม่ๆ ร่วมกัน ๒. องค์กรคาดหวังให้การประชุมกลุ่ม ย่อยเกิดการต่อยอดทางความคิด ซึ่งกันและกัน ๓. องค์กรสร้างความเชื่อจากคติที่ว่า รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย ให้ เกิดแก่สมาชิกเพื่อจะได้ร่วมกัน เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	๑. สมาชิกสามารถนำความรู้ และ ประสบการณ์ส่วนตนมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันได้ ๒. สมาชิกจะได้รับประโยชน์จากการเรียน รู้ซึ่งกันและกัน ทั้งต่อตนเองและต่อ องค์กร

พันธกิจ	องค์กร	สมาชิกขององค์กร
๔. การคิด สร้างระบบการทำงาน	๑. องค์กรมีมาตรฐานการทำงานที่เป็นระบบจากความคิดของสมาชิก ๒. องค์กรมีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ๓. การตรวจสอบการทำงานขององค์กรจะบอกได้ว่าขณะนี้ภาพรวมอยู่ ณ จุดใดและแนวโน้มจะเป็นเช่นไร	๑. สมาชิกจะคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ๒. สมาชิกจะรู้บทบาทหน้าที่ของตนและรู้ว่าควรปฏิบัติตนเช่นไรเพื่อให้การทำงานขององค์กรเป็นไปตามที่คาดหวัง
๕. จิตใจ สร้างความสุขในการทำงาน	๑. องค์กรเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่จะพัฒนาองค์กรร่วมกัน ๒. องค์กรใส่ใจในทุกข์สุขของสมาชิกด้วยการส่งเสริมสวัสดิการพิเศษต่างๆ ให้ ๓. องค์กรจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้สมาชิกได้ผ่อนคลาย	๑. สมาชิกมีขวัญและกำลังใจที่จะอุทิศตนเพื่อการทำงาน ๒. สมาชิกมีความสุขและสบายใจขณะปฏิบัติหน้าที่
๖. ทักษะ เพิ่มพูนความรู้และทักษะส่วนบุคคล	๑. องค์กรพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ทันต่อความเจริญที่เกิดขึ้น ๒. องค์กรมีนโยบายที่จะพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้รอบรู้ทันยุคทันสมัย ๓. องค์กรมีระบบควบคุมคุณภาพเพื่อให้สมาชิกตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่	๑. สมาชิกเป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน พร้อมที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ๒. สมาชิกมีอุดมการณ์ มุ่งมั่นตั้งใจทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน
๗. ริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่	๑. องค์กรเน้นการเป็นผู้นำในวิชาชีพ ๒. องค์กรคิดหาวนวัตกรรมแปลกใหม่และน่าสนใจอยู่เสมอ	๑. สมาชิกยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและพร้อมจะก้าวตามให้ทัน ๒. สมาชิกมีวินัยในตนเองที่จะควบคุมการทำงานของตนให้เป็นไปตามแผนขององค์กร ๓. สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะปรับแนวการทำงานให้ผลงานที่ดีขึ้น

พันธกิจ	องค์กร	สมาชิกขององค์กร
๘. เป้าหมาย กำหนดเป้าหมาย ก่อนวางแผน	๑. องค์กรมีเป้าหมายการดำเนินงาน ชัดเจนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ ๒. วิธีวางแผนการทำงานขององค์กร เริ่มต้นจากกำหนดเป้าหมายและ คิดหาวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมาย ๓. การตรวจสอบผลการดำเนินงาน จะเทียบเคียงกับเป้าหมายที่ได้วางไว้อยู่เสมอ	๑. สมาชิกรู้เป้าหมายขององค์กรเป็นอย่างดี ๒. สมาชิกมีเป้าหมายการทำงานที่ สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร
๙. วางแผน ทำงาน ตามลำดับขั้นตอน	๑. การวางแผนการทำงานขององค์กร จะกำหนดเฉพาะงานหลักที่จำเป็น เท่านั้น ๒. การกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานจะ ช่วยทำให้แผนบรรลุเป้าหมาย ได้ง่ายขึ้น ๓. องค์กรวางแผนการทำงานแต่ละ ประเภทอย่างชัดเจน รวมทั้งงาน จรที่เร่งด่วนด้วย	๑. สมาชิกจะทำงานตามแผนที่กำหนดไว้ ๒. สมาชิกแต่ละคนมีขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบ ในงานแต่ละประเภท ทั้งงานประจำ งานจร งานสำคัญไม่เร่งด่วนและงาน เร่งด่วนอื่นๆ
๑๐. มนุษย์สัมพันธ์ สร้างสัมพันธ์ภาพ ที่ดีต่อกัน	๑. บรรยากาศการทำงานเป็นไปฉันท์ มิตร ๒. องค์กรจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ สัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน ๓. องค์กรส่งเสริมบรรยากาศการ ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข	๑. สมาชิกมีความสุขกับเพื่อนร่วมงาน ๒. เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมา สมาชิกจะร่วมกัน แก้ไข
๑๑. พลัง ประสาน พลังร่วมกันทำ	๑. องค์กรใช้จุดเด่นของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดคุณภาพสูงสุด ๒. องค์กรเปิดโอกาสให้สมาชิกที่มี ความรู้แตกต่างกันเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวคิดที่ดีที่สุด	๑. ในการทำงาน สมาชิกจะทุ่มเทพลังส่วน ตนออกมาให้มากที่สุด ๒. ความหลากหลายในวิธีการคิดของสมาชิก ย่อมก่อให้เกิดความคิดที่ดีที่สุดได้ในที่สุด ๓. สมาชิกเรียนรู้ที่จะทำงานกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมาย

พันธกิจ	องค์กร	สมาชิกขององค์กร
๑๒. ความสำเร็จ รับประโยชน์ ร่วมกัน	๑. องค์กรจะแบ่งปันผลประโยชน์ ให้กับผู้ทำงานทุกคน ๒. องค์กรสร้างความเชื่อว่าผลงาน สำเร็จได้จากความสามารถของ ทุกคน ดังนั้นทุกคนจะได้รับ รางวัลร่วมกัน ๓. ถ้าทุกคนทำงานได้สำเร็จตามเป้า หมาย องค์กรจะประสบความสำเร็จ เช่นกัน	๑. สมาชิกรู้ว่าเมื่องานสำเร็จ ทุกคนจะได้ รับผลประโยชน์ร่วมกัน ๒. ในการทำงาน สมาชิกเข้าใจว่าผลงานที่ เกิดขึ้นจะทำให้ทุกคนประสบความสำเร็จ ร่วมกัน

แนวทางการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

โดย การประเมินและกระบวนการวิจัย

ไพโรจน์ พัทธกษยทาญ *

พุดกันอยู่เสมอว่า สถานศึกษาต้องมีการ **“พัฒนา”** (development) **“หลักสูตรสถานศึกษา”** (โดยจากทุกฝ่าย) แต่เท่าที่ผู้เขียนมีประสบการณ์ พบว่า ความเข้าใจทั้งของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ยังเข้าใจไม่ชัดเจนถึง**ภารกิจ** การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลให้การนิเทศติดตามถึง **“ผลผลิต”** (product&outcome) ของการพัฒนาหลักสูตร ไม่ชัดเจน ไม่สมบูรณ์ **“ความเป็นระบบ”** (system) ที่ทุกฝ่ายต้องการก็ไม่เกิดสักที

๑. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ อย่างไร ?

ก่อนอื่น มาทบทวนก่อนครับ (แม้หลายคนบอกว่ารู้แล้ว เข้าใจแล้ว) คำว่า **“พัฒนา”** นั้น มันต้อง

หมายถึงทั้งหมดนี้ครับ **มีการสร้างแล้ว ก็มีการใช้** ใช้ไปแล้วเป็นอย่างไรบ้าง**ต้องแก้ไขปรับปรุง**ให้ดีขึ้นต่อไป กระบวนการทั้งหมดนี้ **ผู้เกี่ยวข้องหลักๆ** ในสถานศึกษาคือ **ผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคน** เราจะรวมเรียกว่า **“กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา”** นั่นเองครับ

ประเด็นที่สำคัญ ที่สถานศึกษาอาจยังเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่ คือ ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร **ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเวลาครับ** มิได้หมายความว่าเมื่อปีที่แล้ว ปีก่อนโรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรแล้วนะ (รวมทั้งส่งให้เขตแล้วนะ) ทำไมมาปีนี้ต้องสร้างอีกละ !!! ไม่ใช่เนครับ กระบวนการบริหารจัดการ จะต้องเป็นวงจรเชิงคุณภาพ และขั้นตอนก็ต้องวิวัฒน์ (dynamic) อยู่เสมอ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงคุณภาพ จะเกิดได้ อยู่ตลอดเวลา (ตามที่โรงเรียนวางแผนไว้)

๒. การพัฒนาคุณภาพ เกิดได้จากขั้นตอนของการประเมิน (จุดเริ่มต้นของการพัฒนาให้ดีขึ้น)

คงจะไม่มีครูท่านใดเถียงนะครับว่า ฉันสอนมาทุกเมื่อเชียววัน ฉันไม่จำเป็นต้องประเมินอะไร ผู้เรียนเลย มีหน้าที่สอน ก็สอนไป ผู้เขียนว่าเป็น

* ศึกษานิเทศก์ ระดับ ๘ สพท.ลพ.เขต ๑

เรื่องปกติอย่างยิ่ง การที่จะพัฒนาอะไรให้ดีขึ้น ก็ต้องมีการตรวจสอบ วัดและประเมินผลดูว่า สิ่งที่ทำปฏิบัติอยู่ และเชื่อว่าดี นั้นดีจริงไหม รู้ได้อย่างไรก็ต้องมี **“การประเมินตรวจสอบ” (check)**

ขณะนี้สถานศึกษาหลายแห่ง ได้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาของตัวเองไปใช้จริง มาประมาณ ๒-๓ ปี (แต่ละแห่งใช้ไม่พร้อมกัน) บางแห่ง มีความตระหนักเข้าใจว่า เมื่อใช้หลักสูตรไปสักระยะหนึ่ง ควรจะต้องมีการประเมินตรวจสอบหลักสูตรของตัวเอง ว่ามีข้อดี ข้อบกพร่องตรงจุดไหนบ้าง เมื่อพบก็แก้ไข พัฒนาปรับปรุง (ในส่วนของข้อบกพร่อง) และใช้ต่อไป เผยแพร่เป็นตัวอย่าง (ในส่วนของข้อดี)

สถานศึกษา หลายๆ แห่ง อาจมีวิธีการประเมินหลักสูตรที่แตกต่างกันไปในประเด็นของ **ความเข้มข้น** ของการตรวจสอบประเมิน และ **ในความเป็นระบบของการประเมิน** สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เห็นแนวทางการประเมินหลักสูตรที่ชัดเจน ผู้เขียนจึงขออาสาแนะนำเสนอแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแนวทางหนึ่ง โดยอาศัยเทคนิคของกระบวนการวิจัย (Research Methodology) เข้ามาจับ และอธิบายประกอบ

๓. แนวคิด/แนวทางการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

๓.๑ ต้องทราบให้ได้ก่อนว่า “องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา” มีส่วนใดบ้าง และขณะนี้ควรหรือจำเป็นต้องประเมินอะไร มากน้อยแค่ไหน

องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรฯ เราสามารถแยกออกได้เป็น ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

๓.๑.๑ ประเมินสภาพแวดล้อมทั้งหมด (ภายใน/ภายนอกสถานศึกษา) ที่มีผลต่อตัวหลักสูตรฯ (ทั้งหมด) เช่น

- สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น รวมทั้งแนวโน้มอนาคต
- ลักษณะ/ปัญหาสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

- สภาพแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน หรือ
- คุณภาพของผู้จบการศึกษาที่ผ่านมา เป็นต้น

โดยสถานศึกษาต้องมานั่งวิเคราะห์กันว่า เงื่อนไขต่างๆ เบื้องต้น ที่ผ่านมาและปัจจุบัน จะมีผลต่อการจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่ หากพบว่า มีส่วนควรประเมิน ก็ควรจะต้องเริ่มจากจุดนี้ไปเลยครับ

๓.๑.๒ ประเมินองค์ประกอบของตัวหลักสูตรฯ

เป็นการตรวจสอบดูว่า องค์ประกอบที่จำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษา แต่ละองค์ประกอบ มีความสมบูรณ์ ชัดเจน สอดคล้อง (ไม่ขัดแย้ง) กับองค์ประกอบส่วนอื่นๆ (ที่ต้องรับลูกตามกันมา และตามกันไป) เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย/จุดหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ร้อยรัดกันขนาดไหน (หลังจากได้มีการนำไปใช้ได้ระยะหนึ่งแล้ว)

นอกจากนั้น ในแต่ละองค์ประกอบเอง ต้องตรวจสอบดูด้วย เช่น (เฉพาะ) ตัววิสัยทัศน์ สะท้อนภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต เป็นจริงได้ขนาดไหน (เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงของประเด็นในข้อ ๓.๑.๑) หรือ

- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สะท้อนคุณลักษณะที่ต้องการจริงหรือ (เมื่อนำผล ขณะนี้ไป

เทียบกับตอนที่เริ่มเขียนใหม่ๆ หรือที่ไปลอกเขามา !!!) หรือ

- ตัวโครงสร้างหลักสูตรฯ “เวลาที่จัด” ให้แต่ละกลุ่มสาระฯ ได้สัดส่วน สมดุล เหมาะสมเพียงใด
- การกำหนด “ผลการเรียนรู้” / สาระการเรียนรู้/จำนวนชั่วโมง เป็นรายปี รายภาค เป็นอย่างไร ในประเด็น เขียนออกมาได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางมากน้อยแค่ไหน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางมากน้อยแค่ไหน สอดคล้องกันเพียงใดระหว่างผลการเรียนรู้/ สาระการเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงที่กำหนด เป็นต้น

- “คำอธิบายรายวิชา” เป็นอย่างไร ในประเด็นจำนวนชั่วโมง สอดคล้องขนาดไหนกับจำนวนผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และจำนวนชั่วโมง สอนจริงและความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ เป็นต้น

- “แผนการจัดการเรียนรู้” เป็นอย่างไร เช่นตัวอย่าง ต่อไปนี้

- ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ฯ ในมุมมอง K A P
- สาระการเรียนรู้ (ที่กำหนด) สอดคล้องกับมาตรฐานสากล มาตรฐานสังคม สอดคล้องกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ความพร้อมของผู้เรียน จำนวนชั่วโมงที่กำหนด
- กระบวนการจัดการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนรู้การสอน) เป็นไปตามมาตรา ๒๔ (ของ พ.ร.บ.) มากน้อยขนาดไหน
- กระบวนการวัดและประเมินผลที่ใช้อิงมาตรฐานตลอดแนวหรือไม่ วัดและประเมินตรงจุดประสงค์ทุกข้อหรือไม่ การงาน/

ชิ้นงานที่กำหนดสนองตอบได้

จริงต่อมาตรฐาน เป็นต้น

- “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน” ชัดเจนไหม ในประเด็นวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แนวการจัดกิจกรรมและจำนวนชั่วโมง ฯลฯ

๓.๑.๓ ประเมินองค์ประกอบ “การนำหลักสูตรไปใช้”

ประเด็นประเมินอาจแยกเป็น ๒ ขั้นตอน (step) คือ

๑. ขั้นเตรียม มีการจัดทำเอกสาร ส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มเติมอะไรบ้างไหม การพัฒนาบุคลากรเพิ่มเติม ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจทัศนคติของครูต่อเรื่องหลักสูตร เป็นต้น

๒. ขั้นใช้หลักสูตร ต้องมองให้ทะลุไปถึงทุกๆ ด้าน เช่น ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารวิชาการและหลักสูตรของสถานศึกษา ดำเนินงานด้านพัฒนาหลักสูตรอย่างไรไปบ้าง แผนปฏิบัติการใช้หลักสูตรประจำปีการศึกษาที่ใช้เหมาะสมหรือไม่ ระบบการนิเทศ ติดตามภายในสถานศึกษาเหมาะสมเพียงใด, การให้ขวัญกำลังใจเป็นอย่างไร เป็นต้น

๓.๑.๔ ประเมินองค์ประกอบ “ผลการใช้หลักสูตร”

เป็นลักษณะของการนำ “ผลการประเมิน” จากระบบอื่นๆ ในโรงเรียนมาพิจารณาว่าได้ผลเป็นอย่างไรใน **มาตรฐานด้านผู้เรียน** (ซึ่งเป็นผลจากการใช้หลักสูตรนั่นเอง) เช่น ผลการประเมินตนเอง (SAR) ผลการประเมินจากองค์กรภายนอก พัฒนาการผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระฯ ประเมินคุณภาพของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ (ที่ใช้ผ่านมา) ประเมินความสอดคล้องของผลรวม (sum) ของผลการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นต้น

๔. นำแนวทางของกระบวนการวิจัยไปจับแนวคิดการประเมินหลักสูตรฯ (ข้อ ๓)

๔.๑ ในประเด็นต่างๆ (ข้อ ๓.๑.๑-๓.๑.๔) สถานศึกษาควรนำมาวิเคราะห์ว่า โรงเรียนของเรามีประเด็นใดควรจับมาประเมิน โดยใช้เทคนิคเปลี่ยนประเด็นต่างๆ เป็น **“คำถามวิจัย”** (Research questions) เพื่อง่ายต่อการนำไปกำหนดเป็นจุดประสงค์ของการประเมิน/วิจัย เช่น

- **สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของเศรษฐกิจท้องถิ่น** มีลักษณะอย่างไร ควรเตรียมผู้เรียน (ของโรงเรียนเรา) ให้รองรับไว้อย่างไร? (จากประเด็นข้อ ๓.๑.๑)

- **คุณลักษณะอันพึงประสงค์** (ของโรงเรียนที่กำหนดมาแล้ว ๒-๓ ปี) สะท้อนคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมและลักษณะนิสัยความเป็นคนดีของผู้จบการศึกษาได้สมบูรณ์เพียงใด? (จากประเด็นข้อ ๓.๑.๒)

- **มีระบบกำกับกับการวางแผนการสอน การทำสื่อการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอนและระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา** เหมาะสมเพียงใด ? (จากประเด็นข้อ ๓.๑.๓)

- **ผลการประเมินตามมาตรฐาน** (จากระบบประกันคุณภาพการศึกษา) ด้านผู้เรียนได้ผลอะไรบ้าง และนำผลมาใช้อย่างไร ? (จากประเด็นข้อ ๓.๑.๔)

๔.๒ หากทางโรงเรียนได้คัดเลือกประเด็นประเมินได้แล้ว ควรกำหนดเรื่องที่จะประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในลักษณะกำหนดออกมาเป็น**ตัวแปร**ที่ต้องการศึกษาประเมิน **คล้ายเป็นการนำคำถามการวิจัยมาจัดหมวดหมู่**ของสิ่งที่อยากประเมิน โดยกำหนดเป็นคำถาม โดยที่บางตัวอาจจะเป็นลักษณะของตัวแปรเริ่มต้นหรือตัวแปรต้น และบางตัวแปรอาจเป็นตัวแปรตาม (ที่ได้รับผลกระทบจากตัวแปรต้น) ตัวอย่าง เช่น

๔.๒.๑ ตัวแปรของการประเมินสภาพแวดล้อม : เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ปัญหาของท้องถิ่น ฯลฯ

๔.๒.๒ ตัวแปรของตัวหลักสูตรฯ : คุณภาพของวิสัยทัศน์, คุณภาพของคุณลักษณะอันพึงประสงค์, การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ฯลฯ

๔.๒.๓ ตัวแปรการนำหลักสูตรไปใช้ : คณะกรรมการบริหารวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษา, เอกสารส่งเสริมการใช้หลักสูตร ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของครู แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ของครู การนิเทศภายใน ฯลฯ

๔.๒.๔ ตัวแปรด้านผลการใช้หลักสูตร : ระบบการประเมินคุณภาพภายใน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ฯลฯ

๔.๓ นำ **“ตัวแปร”** ต่างๆ มากำหนดเป็น **“ตัวบ่งชี้”** (Indicators) ที่สำคัญและจำเป็น (อาจตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา) แยกเป็นรายชื่อ

๔.๔ กำหนดให้ได้ว่า แต่ละตัวบ่งชี้ นั้นๆ จะหาแหล่งข้อมูลได้จากที่ใดบ้าง จากใครบ้าง

๔.๕ **“ค่า”** ของตัวแปร (รวมทั้งตัวบ่งชี้) จะได้มาจาก **“เครื่องมือ/วิธีการ”** ใดบ้าง

ตัวอย่าง การออกแบบ ๑ ตัวแปร
ตัวแปร “ความต้องการของท้องถิ่น”
แหล่งข้อมูล “ผู้แทนชุมชนท้องถิ่น”
วิธีเก็บข้อมูล “ประชุมระดมความคิด” (Focus Group)
ตัวอย่างรายชื่อประเด็นการสัมภาษณ์

๑. จุดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติ
๒. จุดเด่นของผู้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ
๓. จุดเด่นของแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ หน่วยงาน

๔. อาชีพที่ควรส่งเสริมในท้องถิ่น
๕. ศิลปวัฒนธรรมเด่นในท้องถิ่น
๖. ปัญหาของท้องถิ่น เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ
๗. คุณสมบัติของเด็กและเยาวชนที่พึงปรารถนา ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ
๘. ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

สงบ ลักษณะ “แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยหลักสูตร”, ม.ป.ป.

มารัก แอลดี กันเถอะ

กุลกานต์ วงษ์สิงห์*

ความบกพร่องในการเรียนรู้ (Learning Disabilities-LD) หมายถึง ความผิดปกติในหนึ่งอย่างหรือมากกว่าหนึ่งอย่างของกระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งอาจจะปรากฏออกมาให้เห็นโดยการมีปัญหา หรือความบกพร่องของความสามารถในการฟัง คิด พูด อ่าน เขียน สะกดคำ หรือการคิดคำนวณ ความบกพร่องในการเรียนรู้นี้ รวมถึงการมีความผิดปกติทางการรับรู้สมองถูกทำลาย (brain damage) การทำงานที่ผิดปกติเล็กน้อยของสมอง (Minimal Brain, Dysfunction-MBD) การอ่านไม่ออก (Dyslexia) และความบกพร่องในการสื่อสาร (Aphasia) นอกจากนี้การบกพร่องในการเรียนรู้ มิได้หมายรวมถึงเด็กที่มีปัญหาการเรียน ซึ่งสาเหตุใหญ่อันเนื่องมาจากความพิการหรือความผิดปกติทางตา การได้ยิน และกลไกการเคลื่อนไหวหรือปัญญาอ่อน หรือมีปัญหาทางอารมณ์

หรือมีความเสียเปรียบทางด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และฐานะทางเศรษฐกิจ (ดารณี อุทัยรัตนกิจ, ๒๕๓๘ : ๓๑. อ้างถึงใน Mollen, 1985)

ในปัจจุบัน National Joint Council For Learning Disabilities

ได้ให้คำจำกัดความของความบกพร่องในการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มของเด็กที่มีความหลากหลายของความผิดปกติที่ปรากฏออกมาให้เห็นเด่นชัดในการได้มา (acquisition) การใช้ (use) เกี่ยวกับการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การให้เหตุผลหรือความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความผิดปกตินี้มีอยู่ภายในตัวเด็ก และเชื่อว่ามีสาเหตุจากการทำงานผิดปกติของระบบประสาทส่วนกลาง ถึงแม้ว่าความบกพร่องในการเรียนรู้จะเกิดควบคู่กับสภาวะความพิการอื่นๆ (เช่น ความผิดปกติของประสาทสัมผัส ปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์ และสังคม หรืออิทธิพลจากสภาพแวดล้อม เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การสอนที่ไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ หรือองค์ประกอบทาง

* อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พันธกรรม) แต่ความบกพร่องในการเรียนรู้ก็ไม่ได้เป็นผลโดยตรงของเงื่อนไข หรืออิทธิพลดังกล่าวมาแล้ว (ดาร์นี อุทัยรัตนกิจ ๒๕๓๘:๓๒ อ้างถึงใน Hammil, Leigh, Mc Nutt, & Larsen, 1981. p.339-340)

นอกจากนี้สถาบัน National Information Center for Children and Youth with Disabilities : NICHCY ได้ให้คำจำกัดความของความบกพร่องในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ความบกพร่องในการเรียนรู้ (Learning Disabilities) คือความผิดปกติของกระบวนการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในการพูดและการเขียน ซึ่งความบกพร่องของการทำงานในกระบวนการรับรู้เหล่านี้มีผลกระทบต่อความสามารถทางการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำและรวมถึงการคิดคำนวณโจทย์ปัญหาด้วยสาเหตุของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จะประกอบด้วยการรับรู้ทางสมอง ที่ทำหน้าที่ผิดปกติซึ่งเป็นผลมาจากสมองได้รับความกระทบกระเทือนหรือได้รับความบาดเจ็บอย่างรุนแรง มีผลทำให้มีความผิดปกติของการพัฒนาทางการสื่อสาร (aphasia) และมีปัญหาทางการอ่าน (dyslexia) เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ไม่ได้หมายถึงเด็กที่มีความผิดปกติของกล้ามเนื้อ การได้ยิน หรือความผิดปกติทางสายตา ทั้งนี้รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ไม่ใช่สาเหตุมาจากปัญญาอ่อน อารมณ์ สังคม สภาพแวดล้อม ฐานะ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (Kirk A.S., Gallagher, J.J., & Anastasow, J.N. 2000 p.220)

ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้

ความบกพร่องในการเรียนรู้เป็นภาวะที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งมีความบกพร่อง

ในการเรียนรู้ จะมีความแตกต่างกันไปตามทักษะของแพทย์และนักวิชาการ หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจมีความบกพร่องทางด้านจิตินสัย (cognitive) ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน ซึ่งสามารถจัดรวบรวมได้เป็น ๕ ด้านใหญ่ๆ คือ การฟังและการพูด การเขียน การอ่าน การคิด คำนวณทางคณิตศาสตร์ และการให้เหตุผล

ความบกพร่องทางการฟังและการพูด

ความบกพร่องทางการพูดถือว่าเป็นความบกพร่องของกระบวนการทางภาษา ความผิดปกตินั้นอาจจะเป็นความผิดปกติของการใช้ภาษา และความเข้าใจภาษา เพราะเด็กจะรับรู้ข้อมูลโดยการฟังแต่ไม่สามารถรวบรวมข้อมูล หรือแปลความหมายของสิ่งที่ได้ยินมาเป็นข้อความที่มีความหมายได้ ดังนั้นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกจึงไม่สามารถทำตามคำสั่งหรือเล่าเรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังมาได้ ความผิดปกติของภาษาพูดนี้ อาจจะเป็นความผิดปกติเฉพาะอย่าง หรือเป็นความผิดปกติทั่วไป ยกตัวอย่าง เช่น ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนถ่ายรูปนักกีฬาฟุตบอลและการแข่งขันกีฬาฟุตบอล เพื่อนำมาจัดนิทรรศการการแข่งขันกีฬาฟุตบอล วิษณุ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ภาษาครูเป็นผู้ถ่ายรูป เพราะวิษณุมีกล้องถ่ายรูปหนึ่งอาทิตย์ต่อมาวิษณุถ่ายรูปมาส่งครู ปรากฏว่าไม่มีรูปของนักกีฬา และรูปถ่ายขณะทำการแข่งขันฟุตบอลมีแต่ขาของนักกีฬาและลูกบอลเท่านั้นไม่เห็นตัวผู้เล่น เมื่อครูถามวิษณุ วิษณุให้เหตุผลว่า “ผมไม่ทราบว่า นักกีฬาคนไหนอยู่ที่ไหนผมก็เลยไม่ถ่ายรูปที่มันไหนเลย สำหรับรูปถ่ายที่มีแต่ขาและลูกฟุตบอลนั้นผมคิดว่าถ่ายรูปเฉพาะขาและฟุตบอลก็พอแล้ว ส่วนตัวของผู้แข่งไม่ต้องถ่ายรูปก็ได้” ครูจึงชี้แจงให้วิษณุฟังว่าการถ่ายรูปแบบนี้ ไม่สามารถจัดนิทรรศการได้ เพราะไม่ทราบว่านักกีฬากี่ทีม และจะต้องถ่ายรูปให้เห็นนักกีฬาขณะที่เข้าร่วมการแข่งขันด้วย เพื่อให้ผู้ชมนิทรรศการได้ทราบว่า ในขณะที่มีการแข่งขันนั้น

มีทีมไหนที่แข่งขันกันบ้าง ครูจึงแก้ไขโดยให้วิชญ์ถ่ายรูปใหม่ เพราะยังไม่สิ้นสุดการแข่งขันกีฬาฟุตบอล และได้ให้นักเรียนปกติเป็นผู้เลี้ยงวิชญ์คอยช่วยเหลือแนะนำ ในการถ่ายรูป

ความบกพร่องด้านการเขียน

ความสามารถในการเขียนเป็นความสามารถของการบันทึกรหัส (encoding) การพูด การรับรู้ทางสายตา กลไกการเคลื่อนไหว การจัดระบบความคิด ความจำ และการแยกแยะ Johnson และ Mykelbust (1967) ได้แบ่งความผิดปกติของการเขียน หรือที่เรียกว่า Dysgraphia ออกเป็น ๓ ประเภทได้แก่ ๑) ความผิดปกติของกลไกเนื้อประสานตาไม่ดี ทำให้เด็กไม่สามารถลอกตัวอักษร และตัวเลขได้ถูกต้อง ๒) ความผิดปกติทางการจำสิ่งที่มองเห็น (visual memory) ทำให้เด็กไม่สามารถจำคำที่เห็นได้ แม้เด็กจะอ่านและสามารถลอกคำนั้นๆ ได้ ๓) ความผิดปกติด้านความเข้าใจ กฎเกณฑ์และความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค นั่นคือเด็กสามารถลอกคำและจำคำที่เห็นมาแล้วได้ แต่มีปัญหาในการจัดระบบความคิดเพื่อเขียนเป็นประโยคอย่างมีความหมาย เด็กที่ผิดปกติประเภทนี้สามารถพูดจาสื่อสารได้ดีกว่าการเขียน ยกตัวอย่าง เช่น ด.ช.กอล์ฟ มักจะลอกข้อความบนกระดานผิดอยู่เสมอ บางครั้งก็หายไป ๑ บรรทัด หรือลอกข้ามบรรทัดจากบรรทัดที่ ๑ แล้วข้ามไปบรรทัดที่ ๓ เลขก็มี ดังนั้นครูแก้ไขโดยให้นักเรียนย้ายที่นั่งมานั่งแถวหน้า ซึ่งมองเห็นกระดานได้ชัดเจน และในขณะที่นักเรียนลอกข้อความบนกระดาน ครูจะยืนอยู่ใกล้ๆ กับนักเรียนเพื่อช่วยเหลือ มิให้นักเรียนลอกข้ามบรรทัด

ด.ช.ศักดิ์ ไม่สามารถเขียนบรรยายรูปภาพให้เป็นประโยค หรือถ้อยคำที่สมบูรณ์ได้ ครูแก้ไขโดยให้นักเรียนฝึกเขียนวลีหลายๆ วลี ตามที่นักเรียนคิดว่าสมบูรณ์ที่สุด จากนั้นครูกำหนดคำสันธาน เช่น “และ แต่ หรือ เพราะ” ให้นักเรียนฝึกเชื่อมต่อเป็นประโยคสั้นๆ

ความบกพร่องทางการอ่าน

การที่นักเรียนไม่สามารถอ่านได้ อาจจะเป็นผลมาจากความบกพร่องในการมองเห็นและการได้ยิน ซึ่งความบกพร่องในด้านนี้ครูก็สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้โดยย้ายนักเรียนให้นั่งแถวหน้าใกล้กับครู ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ยินเสียงชัดเจนมากขึ้น ยกตัวอย่างเด็กชายบอลอ่านหนังสือไม่ออก ครูก็ย้ายที่นั่งให้เด็กชายบอลมานั่งแถวหน้าใกล้ๆ กับครู หลังจากนั้นครูก็ทดสอบว่า ด.ช.บอลได้ยินเสียงที่ครูอ่าน หรือพูดหรือไม่ ถ้าหากด.ช.บอลยังอ่านหนังสือไม่ออกอีก ครูก็จะช่วยเหลือโดยครูจัดสอนเสริมวิธีการอ่านให้ ด.ช.บอล หลังเลิกเรียนทุกวัน

ด.ช.นิต ไม่สามารถแยกแยะตัวอักษรที่ออกเสียง “ด” กับ “ค” ได้ ครูแก้ไขโดยแนะนำผู้ปกครองพานักเรียนไปพบแพทย์เพื่อตรวจการได้ยิน เมื่อครูแน่ใจว่านักเรียนเป็นปกติดีแล้ว จึงฝึกโดยเขียนคำหรือตัวอักษร ลงบนบัตรคำ เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตความแตกต่างของตัวอักษรและคำที่คล้ายกันพร้อมๆ กับการให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงให้ครูฟังทุกวัน

ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์

เด็กที่มีความบกพร่องทางการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ หรือที่เรียกว่า Dyscalculia จะเป็นเด็กที่มีปัญหาในด้านมโนทัศน์ เกี่ยวกับระยะ (spatial concepts) หรือการคิดที่เป็นปริมาณ (quantitative thinking) ทั้งนี้เพราะคณิตศาสตร์เป็นภาษาสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการคิดคำนวณ และการให้เหตุผลเชิงจำนวน และเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านความสัมพันธ์ของระยะ (spatial relationship) หรือมีปัญหาด้านการรับรู้ทางตา การใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ หรือความจำก็มักจะเสี่ยงต่อการมีปัญหการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ด้วยเหมือนกัน ยกตัวอย่าง ด.ช.ชัยไม่มีทักษะการบวกและการลบ เมื่อครูอธิบายว่าการบวก หมายถึง การที่มีค่ามากขึ้นหรือเพิ่มขึ้น ครูจึงให้ชัยเล่นเกมเป่ายิงฉุบกับเพื่อนชื่อบอล

ก่อนเล่นเกม ครูให้หลอดกาแฟแก่ชัยและบอลคนละ ๒ อัน แล้วครูก็อธิบายการเล่นเกมเป่ายิงฉุบว่าถ้าใครชนะ ครูก็จะให้หลอดกาแฟ ๑ อัน พร้อมทั้งเดินหน้ามา ๑ ก้าวด้วย สำหรับคนแพ้ก็จะยืนที่เดิมและไม่ได้รับหลอดกาแฟอีกด้วย ครั้งแรกบอลชนะครูก็ให้หลอดกาแฟ บอล ๑ อัน และเดินมาข้างหน้าอีก ๑ ก้าว ครูก็บอกชัยว่า “เดิมชัยและบอลมีหลอดกาแฟคนละ ๒ อัน เล่นครั้งแรกบอลชนะ บอลก็ได้รับหลอดกาแฟ ๑ อัน ไช้ไหม” ไช้ครับ” เด็กทั้ง ๒ คนตอบ “นั่นหมายความว่า ขณะนี้บอลมีหลอดกาแฟเพิ่มขึ้นจากเดิมอีก ๑ อันไช้ไหม” “ใช่ครับ” บอลและชัยตอบ แล้วครูก็ให้เล่นเกมต่อไปอีกคราวนี้บอลชนะอีก ครูจึงให้หลอดกาแฟบอล ๑ อัน แล้วครูก็ถามบอลและชัยว่า บอลชนะอีก บอลก็จะมีหลอดกาแฟเพิ่มขึ้นจากเดิมอีก ๑ อัน “ตอนนี้บอลมีหลอดกาแฟทั้งหมดกี่อันคะ” “๕ อันครับ” บอลตอบ หลังจากนั้นครูก็เล่นเกมอีกคราวนี้ชัยชนะ ครูก็ให้หลอดกาแฟชัย ๑ อัน และเดินมาข้างหน้า ๑ ก้าว พร้อมกับพูดกับชัยว่า “ตอนนี้ชัยจะมีหลอดกาแฟเพิ่มขึ้นจากเดิมอีก ๑ อัน รวมมีหลอดกาแฟทั้งหมดกี่อันคะ” “๓ อันแล้วครับ” ชัยตอบ ดังนั้นครูก็สรุปให้นักเรียนฟังว่า การที่บอลและชัยมีหลอดกาแฟเพิ่มขึ้นจากเดิม ก็หมายถึง การบวกและขณะเดียวกัน ถ้าครูขอหลอดกาแฟจากบอล และชัยคนละ ๒ อัน “ชัยก็จะเหลือหลอดกาแฟกี่อันคะ” “๑ อันครับ” ชัยตอบ “ของผมเหลือ ๒ อันครับ” บอลตอบ ดังนั้นครูก็สรุปให้นักเรียนฟังว่า “การที่ชัยและบอลมีหลอดกาแฟน้อยลงกว่าเดิมก็หมายถึง การลบนั่นเอง”

ด.ช.โจ ไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาว่าจะใช้วิธีคำนวณอย่างไร ครูแก้ไขโดยวิธีที่ ๑ ครูทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิธีบวก ลบ คูณ หารก่อน วิธีที่ ๒ ครูอธิบายขั้นตอนการแก้ปัญหาโดยครู โจ และเพื่อนๆ ช่วยกันคิด และวิธีสุดท้าย ครูให้โจทำสัญลักษณ์เพื่อสังเกตได้ชัดเจนว่าถึงขั้นตอนที่จะต้องเปลี่ยนวิธีทำแล้ว โดยครูใช้สีที่แตกต่างกับเครื่องหมายที่ต่างกัน

เช่น ใช้สีเขียวเขียนเครื่องหมายบวก และใช้สีแดงเขียนเครื่องหมายลบ เพื่อให้โจทราบว่าเลขข้อนั้นๆ ต้องทำวิธีอะไร

ความบกพร่องในการให้เหตุผล

ความบกพร่องในการให้เหตุผลเป็นลักษณะที่ผิดปกติเกี่ยวกับกระบวนการให้เหตุผล ซึ่งจะมีพฤติกรรมที่เฉยเมย ขาดความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถในการแยกแยะความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวมไม่ดี ไม่คงที่ มีความจำไม่ค่อยดี จะจำได้เฉพาะพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ย่ำคิดย่ำทำ ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ก็ขาดความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น แชมป์มักจะสร้างเรื่องที่ตรงกันข้ามกับตนเอง คือขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ แชมป์ก็จะพูดกับครูว่า “ครูรู้ไหม ผมนี้จบจากอ็อกฟอร์ด มานะครับ” ครูไม่พูดได้ตอบ แชมป์จะพูดต่ออีกว่า “ผมนี้เก่งภาษาอังกฤษนะ ครูรู้จักไหม อ็อกฟอร์ดนะ อ็อกฟอร์ดนะ ครูรู้จักไหม ผมเก่งภาษาอังกฤษนะ” แชมป์พูดซ้ำๆ อย่างนี้จนกระทั่งครูต้องสั่งให้หยุดพูด มิฉะนั้นครูจะไม่พูดด้วยนั้นแหละแชมป์จึงหยุดพูด

นอกจากนี้ผู้เขียนเคยให้แชมป์และเพื่อนๆ ในกลุ่มถ่ายรูปการแข่งขันฟุตบอลเพื่อนำมาจัดนิทรรศการ และครูอธิบายวิธีการถ่ายรูปว่าควรจะทำรูปเป็นทิมก่อน แล้วค่อยถ่ายรูปขณะแข่งขัน เพื่อนำรูปทั้งหมดมาจัดนิทรรศการ แชมป์ยกมือขึ้น และขออาสาเป็นช่างถ่ายรูปหนึ่งอาทิตย์ต่อมา แชมป์เอารูปมาให้ครูดู ปรากฏว่า รูปที่ถ่ายมาส่วนมากจะมีภาพซ้ำๆ กัน ทั้งม้วน เพราะมีแต่รูปของการแข่งขันเพียงคู่เดียว ทั้งๆ ที่วันนั้นมีการแข่งขันหลายคู่ ครูจึงถามแชมป์ว่า “ทำไมรูปจึงซ้ำๆ กันอย่างนี้ แล้วคนอื่นๆ ละไปไหน” แชมป์ก็ตอบอย่างหน้าตาเฉยว่า “คนอื่นๆ อยู่อีกม้วนครับ แต่มันเสียทั้งม้วนเพราะถ่านมันหมด ผมไม่รู้เลยถ่ายรูปไปเรื่อยจนหมดม้วนครับ” ครูจึงต้องแก้ปัญหาโดยให้แชมป์ถ่ายรูปใหม่โดยมีเพื่อนที่

เป็นนักเรียนปกติคอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดขณะที่ถ่ายรูป

ในช่วงโมงคณิตศาสตร์ ชั้น ป.๔ ครูอธิบาย ๓ ฟุตเท่ากับ ๑ หลา และครูถาม ด.ช.พีทว่า “๒ หลา จะมีกี่ฟุตคะ” พีทมองหน้าครูอย่างงงๆ แล้วถามครูว่า “ครูครับ หลามันเป็นอย่างไรรครับ ผมไม่รู้จักครับ” ครูจึงแก้ปัญหาโดยครูเอาไม้บรรทัดมาให้พีทดู แล้วอธิบายว่า “ไม้บรรทัดอันนี้ยาว ๑๒ นิ้ว หรือ ๑ ฟุต นะคะ” แล้วครูหยิบไม้บรรทัดมาวางเรียงกัน ๓ อัน แล้วชี้ที่ไม้บรรทัดที่ละอัน พร้อมกับนับ ๑ ฟุต ๒ ฟุต ๓ ฟุต ครูสรุปให้พีทฟังว่า ๓ ฟุต มีความยาวเท่า ๑ หลา แล้วครูจึงถามพีทว่า “ถ้า ๒ หลาจะมีกี่ฟุต” ครูก็นำไม้บรรทัดมาวางเรียงกัน ขณะที่ครูวางไม้บรรทัดนั้น ครูก็ให้พีทนับไปด้วยจนครบ ๖ อัน วิธีแก้ไขวิธีนี้จะเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถจำและคงอยู่ได้นาน เพราะเป็นการเรียนรู้ด้วยสิ่งที่ เป็นรูปธรรมมิใช่นามธรรม

ลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น ไม่ใช่สาเหตุของความผิดปกติของการเรียน นักวิชาการที่ทำงานโดยตรงกับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ชี้แนะว่าการซ่อมเสริมและบำบัดความผิดปกติทางการรับรู้และอวัยวะมอเตอร์เพียงประการเดียว ไม่ทำให้ความบกพร่องในการเรียนรู้บรรเทาลง เช่น ถ้าเด็กอ่านไม่ออก การแก้ไขต้องเน้นที่การอ่านโดยตรง เด็กที่อยู่ไม่นิ่งอาจได้รับการบำบัดโดยการรับประทานยา หรือใช้เทคนิคพฤติกรรมบำบัดอาการอยู่ไม่นิ่ง อาจจะทำให้มีสมาธิเพิ่มขึ้น (ดารณี อุทัยรัตนกิจ ๒๕๓๘:๓๕)

นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบความบกพร่องทางสังคมและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ที่ขาดความยับยั้งคิด (impulsivity) ไม่สามารถควบคุมการแสดงออก (impulse) ได้ เช่นในช่วงโมงภาษาอังกฤษอาร์ทหยิบปากกาของเพื่อนไปเฉยๆ โดยไม่ขอยืม เมื่อเพื่อนเห็นอาร์ทหยิบปากกาของตนเองไป อาร์ทก็จะอ้างว่า

ขอยืมปากกาหน่อย ดังนั้นเพื่อนๆ จึงไม่อยากให้อาร์ทยืมครูจึงแก้ไขปัญหาโดยเอาปากกาของครูให้อาร์ทยืมพร้อมกับสอนอาร์ทว่า “อย่าทำเช่นนี้อีกเราต้องเคารพสิทธิของคนอื่น เวลาขอยืมของของใครก็ควรบอกเจ้าของก่อน ไม่ใช่หยิบมาเฉยๆ นะคะ”

วิธีการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้

ในประเทศไทย รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ สิทธิและโอกาสของเด็กกลุ่มนี้เช่นเดียวกันจึงได้ออกกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา อาศัยตามความในมาตรา ๑๐ วรรคสาม และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคนพิการไว้ว่าคนพิการเป็นผู้ที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือบุคคลที่สถานศึกษารับรองว่าเป็นคนพิการ นอกจากนี้กฎกระทรวงยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือคนพิการด้านการศึกษาโดยให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดการศึกษาให้แก่คนพิการอีกด้วย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ได้กำหนดว่ารัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนคนไทยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และทั่วถึง และมีคุณภาพไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ซึ่งย่อมครอบคลุมรวมถึงกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ ดังนั้นถ้าครูพบเด็กที่ครูรู้สึกว่าเรียนไม่ได้ดีเท่ากับความสามารถที่เด็กควรจะเรียนได้ และมีลักษณะต่างๆ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังที่กล่าวมาแล้ว ครูควรส่งเด็กให้จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือผู้เชี่ยวชาญการศึกษาพิเศษ เพื่อรับการตรวจวินิจฉัย และในขณะเดียวกันครูก็สามารถให้ความช่วยเหลือ

เด็กได้หลายวิธี เช่น วิธีที่ ๑ ครูต้องชมเชยหรือให้รางวัลทันทีเมื่อนักเรียนทำงานสำเร็จตามที่ครูมอบหมาย วิธีที่ ๒ เนื้อหาหรือบทเรียนที่จะนำมาสอนควรเป็นเนื้อหาหรือบทเรียนที่ต่ำกว่าระดับชั้นของนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนได้ เป็นการสร้างความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็ก วิธีที่ ๓ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นความสามารถเด่นของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จนั้น หลังจากนั้นครูก็ใช้วิธีที่ ๔ เมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จครูควรนำประสบการณ์นี้ไปพัฒนาข้อบกพร่องของนักเรียนด้านอื่นต่อไป โดยที่ครูจะต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เน้นจุดบกพร่องของนักเรียน เพราะจะเป็นการย้ำจุดบกพร่องที่มีอยู่ในตัวของเด็กมากขึ้น ต่อมาเป็นวิธีที่ ๔ ได้แก่ การใช้อุปกรณ์การสอน ควรเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด และวิธีที่ ๕ เทคนิควิธีการสอน ควรเป็นวิธีที่ไม่เหมือนกับเด็กปกติ เช่น เกม หรือการแสดงละคร

เพราะครูจะต้องหาเทคนิควิธีสอนที่ทำให้ นักเรียน สนุกสนานในการเรียนรู้ วิธีสุดท้าย นักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ต้องการประสบการณ์ซ้ำและบ่อยมากกว่าเด็กปกติ ครูควรสอนซ้ำบ่อยๆ

วิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ที่ผู้เขียนได้เสนอแนะนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ครูผู้สอนให้ ความรัก ความเข้าใจ กำลังใจ การดูแลเอาใจใส่ให้ ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ประกอบกับมีแนวทางให้การช่วยเหลือที่เหมาะสม ก็สามารถช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองพึงระลึกเสมอว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน บางคนเรียนรู้ได้เร็ว บางคนเรียนรู้ได้ช้า การให้โอกาสแก่เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของเด็กจะช่วย ให้เด็กได้พัฒนาทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กในวันนี้ได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

รูปแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนา จิตพิสัยในการเรียนรู้

สำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

วสันต์ กองไทย*

// นวัตกรรมสำคัญของการจัดการศึกษาก็เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม เพื่อความเป็นพลเมืองดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประการสำคัญการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จตามแนวคิดดังกล่าวหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านต่างๆ หลายประการ และในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามแนวคิดของการจัดการศึกษาดังกล่าว

สาระสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยประการหนึ่งคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ซึ่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นหมายถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียน

การสอน แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้ตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบหรือมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมายให้แก่ตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อารมณ์ ความรู้สึก จิตใจของผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสติปัญญา (Cognition) เป็นการเรียนรู้

* นิสิตปริญญาเอก ปริญญาโททางการศึกษาศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๖

ในด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และความ
สามารถทางการคิด ๒) ด้านจิตพิสัย (Affection)
เป็นการเรียนรู้ในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม
และคุณลักษณะนิสัย ๓) ด้านการประพฤติปฏิบัติ
(Conation) เป็นการเรียนรู้ด้านความสามารถในการ
ใช้สติปัญญาเพื่อกระทำสิ่งต่างๆ ได้ตามความต้องการ
ด้วยความเต็มใจและสมัครใจ ดังนั้นการจัดการศึกษา
ควรพัฒนาให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง
สามด้าน

จิตพิสัยเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านอารมณ์
ความรู้สึก และลักษณะนิสัยของนักเรียน ซึ่งมีองค์
ประกอบที่สำคัญ เช่น ความสนใจ เจตคติ แรงจูงใจ
ค่านิยม ความซาบซึ้ง ความสามารถควบคุมตนเอง
การมีวินัยในตนเอง การมีอัธยาศัยไมตรีในตนเอง และ
ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้
มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนมี
จิตพิสัยที่ดีในการเรียนรู้แล้วย่อมมีความกระตือรือร้น
ที่อยากจะเรียนรู้ เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ
สนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน รู้สึก
ว่าการเรียนเป็นสิ่งที่มีความค่า มีความสำคัญและมี
ประโยชน์ เรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน ไม่รู้สึก
เบื่อหน่ายย่อท้อ มีความขยันอดทน เห็นคุณค่าของ
ตนเอง และสามารถควบคุมตนเองในการปฏิบัติ
กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด
เมื่อผู้เรียนมีจิตพิสัยต่อการเรียนรู้แล้วย่อมมีผลทำให้
มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านอื่นดีขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่ง
สามารถยืนยันได้ด้วยผลการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า
ผู้เรียนที่มีจิตพิสัยที่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี
เช่นเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตพิสัยที่ดี
ต่อการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรตระหนักถึง
เนื่องจากผู้เรียนที่มีจิตพิสัยที่ดีต่อการเรียนรู้อย่อม
ประสบความสำเร็จในการเรียน

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็น
การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิด
โอกาสให้ทุกคนได้เข้ามาสู่ระบบการศึกษาอย่างเสมอภาค

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
ประถมศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนนั้น
มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนในระดับนี้จะใช้เวลาส่วนมาก
อยู่ที่โรงเรียนประมาณวันละ ๗-๘ ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละ
ปีการศึกษาผู้เรียนจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนทั้งสิ้น
ประมาณ ๒๐๐ วัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการ
จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อ
การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษายังเป็น
จุดเชื่อมต่อระหว่างสถาบันครอบครัวกับสถาบัน
การศึกษาในระดับอื่นๆ ถ้าผู้เรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียน
แล้วได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้อง
กับพัฒนาการ ความสนใจ ความสามารถ และความ
ต้องการ ก็จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียด เบื่อหน่าย
และเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการเรียน เรียนรู้ด้วยความ
ทุกข์ ไม่อยากมาโรงเรียน ฝืนแต่รอวันที่จะจบ
การศึกษาและเมื่อจบการศึกษาแล้วก็ไม่อยากเรียนต่อ
หรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ดังนั้นจึงควรพัฒนาให้
ผู้เรียนเกิดจิตพิสัยที่ดีต่อการเรียนตั้งแต่เข้าเรียนใน
ระดับประถมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

จากผลการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียน
การสอนเพื่อเสริมสร้างจิตพิสัยในการเรียนรู้สำหรับ
ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า “รูปแบบการเรียน
การสอนจิตพิสัย ๗ จ” เป็นรูปแบบการเรียนการสอน
ที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถนำมาจัดมว
ลประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรม
การเรียนรู้ทั้งในด้านจิตพิสัย ด้านสติปัญญา และการ
ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการจัด
การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดของการ
ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเป็น
แนวคิดหลักของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งสาระ
สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนจิตพิสัย ๗ จ
จักได้กล่าวเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

รูปแบบการเรียนการสอนจิตพิสัย ๗ จ

รูปแบบการเรียนการสอนจิตพิสัย ๗ จ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีขั้นตอนรวม ๗ ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ ๑ จูงใจ
- ขั้นที่ ๒ แจ้งจุด
- ขั้นที่ ๓ จัดแจง
- ขั้นที่ ๔ จัดการ
 - ๔.๑ ตั้งเป้าหมายของกลุ่ม
 - ๔.๒ แบ่งภาระหน้าที่
 - ๔.๓ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
 - ๔.๔ สร้างสรรค์ผลงาน
 - ๔.๕ ประเมิน ปรับปรุง และชื่นชมกับผลงาน
- ขั้นที่ ๕ จักแจ้ง
- ขั้นที่ ๖ เจรจา
- ขั้นที่ ๗ จรียา

ขั้นที่ ๑ จูงใจ

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้เตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลง การเล่นเกม การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ การสนทนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การยกกรณีตัวอย่าง ซึ่งจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

พบว่าวิธีการต่างๆ เหล่านี้ สามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ บางครั้งในตอนต้นของชั่วโมง ผู้เรียนอาจจะยังไม่พร้อมที่จะเรียน ครูควรหาวิธีการต่างๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้เรียน เช่น ให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมโดยการบอกแก่ผู้เรียนว่า “ถ้าพร้อมแล้วให้ปรบมือ... ครั้ง” ซึ่งผู้เรียนก็จะปฏิบัติตาม ครูบอกผู้เรียนให้ปรบมือหลายครั้งจนสังเกตเห็นพฤติกรรมว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เช่น กลับมานั่งที่ของตนเอง หยุดเล่นหรือคุย แล้วจึงนำเข้าสู่บทเรียน และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นต่อไป

ขั้นที่ ๒ แจ้งจุด

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนการสอนในแต่ละครั้งให้ผู้เรียนทราบ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนได้รู้ว่าตนเองจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องใดบ้างและเมื่อเรียนในครั้งนั้นแล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ หรือเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใด ครูอาจให้ผู้เรียนลองทาย หรือช่วยกันคิดว่าในครั้งนี้จะเรารู้เกี่ยวกับเรื่องใด เช่น “ลองทายดูซิว่า วันนี้เราจะเรียนเกี่ยวกับเรื่องใด” ถ้าผู้เรียนทายไม่ถูก ครูอาจบอกแก่ผู้เรียนว่า “วันนี้เราจะเรียนเกี่ยวกับ.....”

ขั้นที่ ๓ จัดแจง

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนจัดเตรียมการเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยการนำเสนอบทเรียนใหม่ หรือจัดสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งบทบาทสำคัญอยู่ที่ครูที่จะต้องเป็นผู้จัดเตรียมการ หรือผู้ที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นการสาธิต การอธิบาย การบรรยาย การบอกว่าจะให้ให้นักเรียนทำอะไร อย่างไรก็ตาม ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่าถ้าในขั้นนี้หากใช้เวลานานเกินไป ผู้เรียนอาจขาดความสนใจ ดังนั้นในแต่ละครั้งควรใช้เวลาไม่เกิน ๑๐-๑๕ นาที

ขั้นที่ ๔ จัดการ

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือจัดการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างจิตพิสัยในการเรียนรู้ในระดับ ประถมศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม สามารถเสริม สร้างผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความสามารถ และจิตพิสัย ในการเรียนรู้ได้ดี และผลของการสอบถามความคิดเห็น ของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา พบว่าการจัด กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มมีความ เหมาะสมแก่การจัดการเรียนการสอนในระดับประถม ศึกษามากที่สุด และจากการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ ของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนในระดับประถมศึกษาส่วนมาก มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ กล่าวคือชอบทำ กิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อน และมีบางส่วนที่มีรูปแบบ การเรียนรู้แบบพึ่งพา กล่าวคือชอบได้รับความช่วยเหลือ จากครูหรือเพื่อน นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรม สอบถามความรู้สึกและอ่านบันทึกของผู้เรียนใน ระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนการสอนก็พบว่าผู้เรียน ชอบที่จะเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติงานกับเพื่อน

ดังนั้นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจิตพิสัยที่ดีต่อการเรียน ก็คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม จากการ สังเกตการแบ่งกลุ่มพบว่าลักษณะการแบ่งกลุ่มผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้นนั้นมีความแตกต่างกัน ดังเช่น ผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชอบที่จะแบ่งกลุ่มโดยแยกเพศ ตามพัฒนาการของผู้เรียนในวัยนี้และเป็นกลุ่มที่ถาวร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชอบที่จะแบ่งกลุ่มแบบเปลี่ยนกลุ่ม ตลอดเวลาโดยการจับฉลากหรือเล่นเกม ชั้นประถม ศึกษาปีที่ ๔ ชอบที่จะแบ่งกลุ่มโดยเลือกที่จะอยู่กลุ่ม กับผู้เรียนที่เรียนเก่ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ชอบที่จะ แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจมากกว่าครูกำหนดและ จากการสังเกตการแบ่งกลุ่มนั้นพบว่าผู้เรียนจะไม่ค่อย

คำนึงถึงระดับความสามารถของผู้เรียนด้วยตนเอง ขอเพียงให้ได้อยู่กลุ่มเดียวกันกับคนที่ถูกใจก็พอ

ภายหลังจากที่ผู้เรียนสามารถแบ่งกลุ่มได้แล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตาม ขั้นตอนย่อย ดังนี้

๔.๑ ตั้งเป้าหมายของกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ ให้ แต่ละกลุ่มได้ประเมินศักยภาพเบื้องต้นของตนแล้ว กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตนว่ามีความสามารถ มากน้อยเพียงใด ซึ่งการตั้งเป้าหมายในการทำงาน ของกลุ่มนั้นอาจเป็นทั้งการกำหนดเป้าหมายในเชิง ปริมาณ เช่น การกำหนดจำนวนของสิ่งของที่จะสามารถ สำรวจได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือการกำหนด เป้าหมายในเชิงคุณภาพ เช่น การกำหนดว่ากลุ่มของ ตนนั้นสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดได้หรือไม่ เป็นต้น

๔.๒ แบ่งภาระหน้าที่ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียน แต่ละกลุ่มแบ่งภาระหน้าที่ในการทำงานของสมาชิก แต่ละคนว่าใครมีบทบาทหน้าที่อะไร

๔.๓ ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่ให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้ลงมือ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

๔.๔ สร้างสรรค์ผลงาน เป็นขั้นตอนที่สมาชิก ในกลุ่มแต่ละคนนำผลการปฏิบัติหน้าที่ของตนมา รวบรวมเพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานของกลุ่ม เช่น จาก การสังเกตพบว่านักเรียนมีความชอบที่จะตกแต่งผลงาน ของกลุ่มตนเองให้สวยงาม โดยการวาดภาพระบายสี การประดิษฐ์ตกแต่งเพิ่มเติม

ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มในบางครั้งขั้นตอน ที่ ๔.๓ และ ๔.๔ อาจดำเนินไปพร้อมกันก็ได้

๔.๕ ประเมิน ปรับปรุง และชื่นชมกับผลงาน เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินผลงาน ของกลุ่มตนเอง เช่น การเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ กำหนด พร้อมทั้งร่วมกันเพื่ออภิปรายถึงสิ่งที่ประทับใจ สิ่งที่น่าชื่นชม และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจากการ ปฏิบัติงานครั้งนั้น

ขั้นที่ ๕ จักแจ้ง

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ให้แต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอผลงานของตน เช่น การออกมารายงานหน้าชั้นเรียน การจัดแสดง การแลกเปลี่ยนผลงานกับกลุ่มอื่นๆ เป็นต้น

ขั้นที่ ๖ เจาะ

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนา วิเคราะห์ผลงานของแต่ละกลุ่ม และร่วมกันให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงผลงานของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ ๗ จริยา

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปบทเรียน สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ และการนำประสบการณ์เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ

นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในการกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอน ควรให้มีความสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง มีการจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก โดยคำนึงถึงระดับสติปัญญาของนักเรียน มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้การประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมิน เช่น การกำหนดเกณฑ์ การตัดสินผล และได้รับรู้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง ตามพฤติกรรม การเรียนรู้ในแต่ละด้าน

นอกจากนี้หลังจากดำเนินการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งควรให้นักเรียนแต่ละคนได้เขียนบันทึกส่วนตัวว่า ตนเองได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง มีความรู้สึกอย่างไร และมีความต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องใดต่อไป เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็น

ผลสะท้อนในการจัดกิจกรรมการสอนแต่ละครั้งและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนต่อไป

จากรูปแบบการเรียนการสอนสู่แผนการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูควรมีการวางแผนการเรียนรู้เพื่อช่วยให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ดังนั้นในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการวางแผนการเรีญรู้งดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแผนการเรียนรู้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ วิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งแวดล้อม

วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๑ ชั่วโมง

ความคิดรวบยอด สิ่งแวดล้อมหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สังเกตและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนได้

๒. อธิบายความหมายของสิ่งแวดล้อมได้

๓. บอกแนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เนื้อหาสาระ

การสังเกต และความหมายของสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมการเรียนรู้

๑. เล่นเกมทายสิ่งของ โดยครูนำสิ่งของต่างๆ มาให้นักเรียนทาย จัดหาอาสาสมัครที่จะออกมาทายสิ่งของนั้น แล้วใช้ผ้าปิดตานักเรียนคนนั้น โดยครั้งแรกให้นักเรียนลองทายก่อนว่าสิ่งของนั้นคืออะไร ถ้านักเรียนทายไม่ถูกครูจะช่วยเหลือบอกใบ้ หรือให้นักเรียนดู ฟัง ตม ชิม หรือสัมผัส จจนกระทั่งนักเรียนสามารถทายถูกต้อง

๒. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบว่ามีกิจกรรมการสังเกต โดยให้นักเรียนได้สังเกตสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นในบริเวณโรงเรียน พร้อมทั้งจดบันทึก นำเสนอข้อมูลนั้น และนักเรียนสามารถบอกความหมายของสิ่งแวดล้อมได้

๓. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับทักษะการสังเกตว่ามีวิธีอะไรบ้างที่สามารถใช้ในการสังเกตได้ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และความสำคัญของการสังเกต

๔. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามความสมัครใจของนักเรียนจำนวนกลุ่มละ ๔-๕ คน

๕. นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งเป้าหมายของกลุ่มว่า ถ้าวันนี้ครูให้นักเรียนออกไปสังเกตสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน แล้วมีการจดบันทึก จะได้จำนวนเท่าไร

๖. นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงาน และแบ่งภาระหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม

๗. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจรอบๆ บริเวณโรงเรียน พร้อมทั้งจดบันทึก (ใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที)

๘. แต่ละกลุ่มประเมินผลการสังเกต เช่น จำนวนสิ่งที่สังเกตได้กับเป้าหมายที่กำหนด การจดบันทึก อวัยวะที่ใช้ในการสังเกต ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต พร้อมทั้งบอกสิ่งที่ประทับใจ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

๙. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสังเกต สิ่งที่น่าสนใจ และสิ่งที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข

๑๐. ครู และนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ได้ความหมายของสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะและข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขจากการฝึกทักษะการสังเกต และการนำทักษะการสังเกตไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๑. ร้องเพลงการสังเกต และทำท่าทางประกอบ

สื่อการเรียนรู้

๑. สิ่งของต่างๆ ที่จะนำมาเล่นเกม เช่น ยางลบ ดินสอ ก้อนหิน

๒. ผ้าสำหรับผูกตา

๓. เพลงการสังเกต

หู ตา จมูก จับให้ถูก จมูก ตา หู

จับหน่อยทำให้ฉันดู

จับหน่อยทำให้ฉันดู

จมูก ตา หู ตา หู และปาก

การประเมินผลการเรียน

๑. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน เช่น ความสนใจ การร่วมมือในการทำงาน

๒. ตรวจบันทึกผลการสังเกต

๓. การตอบคำถาม

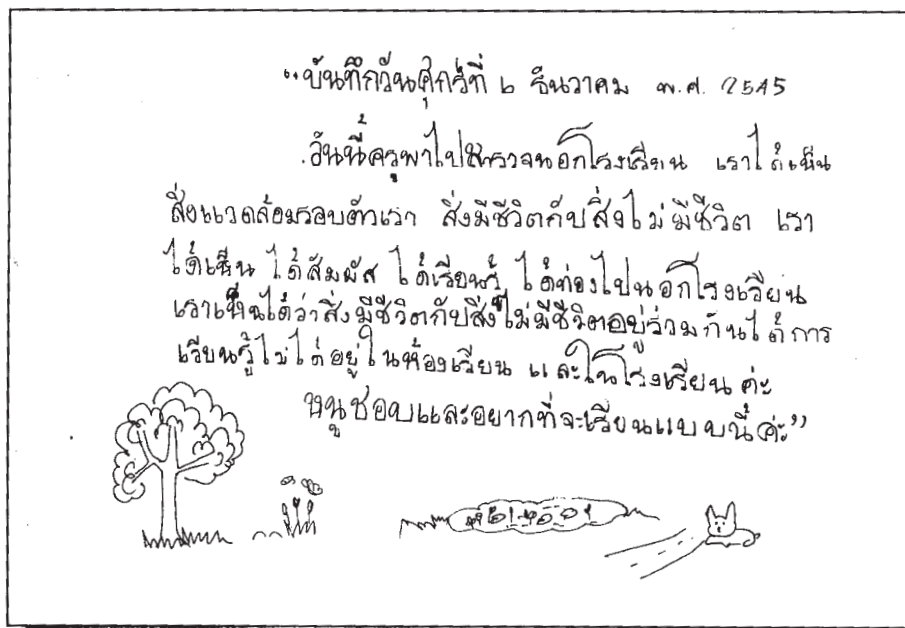
บันทึกหลังการจัดการเรียนการสอน

ผลจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้พบว่า สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านจิตพิสัย คือผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน มีความตั้งใจเรียน ไม่ขาดเรียน มีความรับผิดชอบ มีความรู้สึที่ดีต่อการเรียน มีแรงจูงใจอยากที่จะเรียน มีวินัยในตนเอง แล้วนอกจากนี้ยังพบว่าการใช้รูปแบบ

การเรียนการสอนนี้ยังพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้
ของนักเรียนในด้านสติปัญญา คือผู้เรียนมีความ
สามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการคิด
มีความรู้ ความจำ และความเข้าใจในสิ่งที่ได้
เรียนรู้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถ
นำประสบการณ์เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้
ด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างบันทึกการเรียนรู้
ของนักเรียน

การพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาให้
เกิดจิตพิสัยในการเรียนรู้ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ต้อง

ตระหนักถึง ซึ่งผลจากการวิจัยและพัฒนาของผู้เขียน
ทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนจิตพิสัย ๗ จ ซึ่งจาก
การนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนกับผู้เรียนในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา
๒๕๕๕ พบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งในด้าน
จิตพิสัย ด้านสติปัญญาและด้านการประพฤติปฏิบัติ
ดีขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียน
การสอนนี้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นรูปแบบการเรียนการ
สอนรูปแบบหนึ่งที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการ
เรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

วสันต์ ทองไทย. (๒๕๕๖). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตพิสัยในการเรียนรู้สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ครูภาษาไทย ดีเด่น แบบอย่างที่น่ายกย่อง

เจตนา พรประดิษฐ์*

ภาษาไทยถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกันรักษา หากแต่ในสังคมปัจจุบันที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ทำให้คนไทยรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาเลียนแบบ รวมทั้งการใช้ภาษาที่นับวันจะเกิดค่านิยมในการใช้ภาษาผิดเพี้ยน ทำให้เด็กไทยและคนไทยพูดภาษาไทยไม่ชัด เขียนภาษาไทยไม่ถูกต้อง

สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กหันกลับมาเห็นความสำคัญของภาษาไทย ก็คือ ครู ที่จะช่วยบ่มเพาะทักษะทางการเขียน การอ่าน การพูดภาษาไทยให้ถูกต้องและชัดเจน ต้องเร่งสร้างจิตสำนึกให้เด็กไทยรักในภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง วารสารวิชาการฉบับนี้มีโอกาสได้พูดคุยกับครูที่ได้รับรางวัลครูภาษาไทย

ดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๗ ซึ่งครูภาษาไทยทั้งสี่ท่านได้แสดงความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ภาษาไทยและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่อาจจะเป็นประโยชน์แก่ครูทั่วประเทศได้นำไปเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาจารย์นิภาภรณ์ สิริวัจนะ
โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

“ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ เป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นกุญแจที่จะแสวงหาความรู้ในสาขาอื่นๆ ครูจึงควรเห็นความสำคัญดังกล่าว และอนุรักษ์ภาษาไทยไว้ให้ยืนยง โดยเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นการฟัง พูด อ่าน เขียน ในกระบวนการเรียนการสอน ครูต้องเน้นให้นักเรียนเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม”

อาจารย์นิภาภรณ์แสดงความเห็นต่อการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันว่า “ในโลกปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนไทยใช้ภาษาไทยไม่ค่อยถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียนและการพูด มีศัพท์วัยรุ่นที่กำหนดขึ้นมาเองเกิดขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งยังมีคำที่มาจากภาษาต่างประเทศอีกมากมายที่นำมาใช้ มาเขียนอย่างผิดกฎเกณฑ์ทางภาษา ถึงแม้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ยังไม่ตาย ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดา แต่คนไทยน่าจะเสียดายที่ภาษาไทยอันงดงามจะด้อยความงามลง ดังนั้นครูภาษาไทยจึงควรใช้บทบาทของตัวเองให้เต็มที่ในการส่งเสริม สั่งสอนและปลูกฝังให้เยาวชนใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง”

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนนั้น อาจารย์นิภาภรณ์จัดกระบวนการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างความสุข สนุกสนานให้แก่ผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างหลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ของตนเองมาเป็นสื่อในการเรียนรู้ เน้นกระบวนการกลุ่ม เช่น การสอนแบบโครงงาน แก้ไขปัญหาโดยการวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้อาจารย์ยังได้บูรณาการประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เช่น การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ที่นักเรียนไปร่วมงานประเพณีต่างๆ การเขียนเรียงความ การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ

ผศ.ยุทธภูมิ สุวรรณเวช
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
จังหวัดกรุงเทพฯ

ผศ.ยุทธภูมิ กล่าวถึงการอนุรักษ์ภาษาไทยว่า “ภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติ เป็นมรดกที่สำคัญยิ่งของคนไทยทุกคน ในฐานะครูภาษาไทย ผมจะเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ออกเสียง

ชัดเจน ผมมักจะบอกกับผู้เรียนเสมอว่าศาสตร์ในวิชาภาษาไทยถือเป็น “ทักษะ” ซึ่งสามารถฝึกฝนให้มีความชำนาญได้ ฟังบ่อย อ่านบ่อย พูดบ่อย และเขียนบ่อย ย่อมมีพัฒนาการขึ้นอย่างแน่นอน การให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น และลงมือเป็นผู้อนุรักษ์เอง จะก่อให้เกิดความภูมิใจที่มาจากตัวนักศึกษาเอง การอนุรักษ์มรดกทางภาษาจะมั่นคงและถาวร”

การใช้ภาษาไทยของเด็กไทยและคนไทยในปัจจุบัน ผศ.ยุทธภูมิมองว่าภาษากับความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งเราทุกคนพบเห็นอยู่เสมอ ทั้งการใช้ภาษาไทยของวัยรุ่น ภาษาที่ปรากฏตามสื่อมวลชน ประเภทต่างๆ โดยส่วนตัวอาจารย์ไม่รู้สึกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากนัก เพราะประเด็นหลักหรือหน้าที่หลักของภาษา คือ สามารถสื่อสารได้ หากความเปลี่ยนแปลงนั้นสามารถอ้างหน้าที่ของการสื่อสารได้อย่างดีแล้ว ก็ไม่ควรวิตกกังวลมากไป การเปลี่ยนแปลงจนเกิดการยอมรับจากผู้คนในสังคม นั่นคือข้อยุติของภาษา เมื่อวันเวลาเปลี่ยนไป ความเปลี่ยนแปลงบางอย่างอาจได้รับการยอมรับ ในขณะที่บางอย่างอาจถูกลบเลือนและไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมก็ได้

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ผศ.ยุทธภูมิเล่าว่า “ผมจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยแบบบูรณาการ คือ บูรณาการเข้ากับชีวิตจริง บูรณาการเข้ากับศาสตร์ในสาขาอื่นๆ ให้เหมาะสมกับนักศึกษาของวิทยาเขตพณิชยการพระนคร ซึ่งศึกษาด้านบริหารธุรกิจเป็นหลัก แต่ทักษะในวิชาภาษาไทย ถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการศึกษาศาสตร์ทุกสาขาวิชา ครูต้องเตรียมทุกอย่างให้พร้อม ทั้งเนื้อหา สื่อการเรียนการสอน และโดยเฉพาะตัวผู้สอนต้องพร้อม ผมมีความสุขและมั่นใจทุกครั้งที่อยู่หน้าห้องสอน ผมมีพลังทั้งความรู้ ความคิดและถ่ายทอดออกเป็นภาษาพูดได้อย่างมั่นใจ และภูมิใจที่ได้เป็นครูภาษาไทย”

“การบูรณาการที่ดีที่สุด คือ การบูรณาการที่เกิดขึ้นเอง จากการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ คอยกระตุ้นและให้แรงเสริม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งดีงามที่อาจถูกทอดทิ้งไปในบทเรียน ผ่านสื่อการสอนแบบต่างๆ สำหรับผมเห็นว่าการได้เข้าไปสัมผัสประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นด้วยตนเองอย่างแท้จริง เช่น เห็นจริง ทำจริง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น จากนั้นกลับมานำเสนองาน บันทึกผล บอกเล่าเรื่องราวที่น่าประทับใจ ผ่านทักษะการพูด และการเขียน การเรียนการสอนภาษาไทย ในฐานะผู้อนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ย่อมเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และฝังแน่นลงในโน้ตคติของผู้เรียนอย่างแท้จริงและถาวร”

อาจารย์ฉวีวรรณ เพ้าวิทยานนท์

โรงเรียนวังสำโรงวังห้ว จังหวัดพิจิตร

อาจารย์ฉวีวรรณจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภาษาไทย โดยสอนนักเรียนให้ออกเสียง และเขียนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ รวมทั้งจะเน้นในเรื่องการคัดลายมือ การอนุรักษ์การเขียนเลขไทย

อาจารย์ยังมองว่าการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันยังมีบุคคลบางกลุ่มขาดความตระหนักในเรื่องการใช้ภาษาไทย เช่น พูด หรือออกเสียงไม่ถูกต้อง จึงอยากเสนอให้คนไทยทุกคน พึงระลึกเสมอว่าเป็นหน้าที่ของตนต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องอยู่เสมอ

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ฉวีวรรณนั้น นอกจากกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยปกติแล้ว จะเสริมด้วยการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ของนักเรียน เช่น หากนักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่อง ก็จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นบทร้อยกรอง นักเรียนเขียนคำประพันธ์ยังไม่ถูกต้อง ก็จะฝึกนักเรียนแต่งคำประพันธ์ในโอกาสต่างๆ จนนักเรียนแต่งคำประพันธ์ได้ดีขึ้น และยังสามารถทำวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการสอนเรื่องชนิดของคำนาม โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนปกติ นอกจากนี้ ก็เน้นให้ผู้เรียนเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีความสุข โดยจะใช้เกมและเพลง สอดแทรกในเนื้อหาที่สอน

สำหรับการบูรณาการวิชาภาษาไทยกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น อาจารย์ได้ทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในโอกาสสำคัญๆ อยู่เสมอ เช่น วันสุนทรภู่ วันภาษาไทยแห่งชาติ ได้ส่งเสริมทักษะทางภาษาไทย ฟัง พูด อ่าน เขียน อยู่เสมอ นอกจากนั้นยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริม “ภาษา กับ วัฒนธรรมไทย” เช่น ให้นักเรียนแสดงลำตัด การจัดกิจกรรม การสาธิตการทำขวัญนาคน แบบเหมือนจริง และยังมีกิจกรรมการเขียนคำประพันธ์ เพื่อส่งเสริม อนุรักษ์จริยธรรม การยิ้ม ไหว้ ทักทาย โดยให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ ย ว ท (ยิ้ม ไหว้ ทักทาย)

อาจารย์ธลิมา พลอยพานิช

**โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
จังหวัดกรุงเทพฯ**

“ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภาษาไทย โดยเป็นวิทยากรหลักโครงการหมอภาษาพัฒนาเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๑-๒๕๔๘ และเปิดร้านหมอภาษาในโรงเรียน เพื่อกระตุ้น และส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของการออกเสียงภาษาไทยให้ถูกต้อง โดยให้ความรู้ความเข้าใจ และทดสอบนักเรียนผู้นำที่ออกเสียงภาษาไทยถูกต้องชัดเจน มาเป็นหมอภาษาให้การบำบัดรักษาแก่นักเรียนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเปิดสอนวิชาภาษาไทยกับวัฒนธรรมและได้รวมกลุ่มกับเพื่อนครูภาษาไทยจากโรงเรียนต่างๆ ในนาม “กลุ่มครูดีเจ” จัดรายการวิทยุ มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์ภาษาไทยและทุกเรื่องที่น่าสนใจ ทางสถานีวิทยุ ๑ ปณ ๑๐๘๙ AM รายการ “ลานดอกไม้วิทยุ” วันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๑๘.๐๐-๑๙.๐๐ น.”

สำหรับการใช้ภาษาไทยของเด็กในปัจจุบันนั้น อาจารย์ธลิมา มองว่าการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือคนไทย เยาวชนไทยออกเสียงภาษาไทย ไม่ถูกต้องและผิดเพี้ยนไป เช่น การออกเสียง ร เป็น ล ไม่ออกเสียงควบกล้ำ ร ล ออกเสียง จ ฉ ช ท ธ ส ษ ศ เลียนแบบภาษาอังกฤษ ออกเสียงวรรณยุกต์เพี้ยนเสียง ออกเสียงเหนือ เป็นต้น ด้านการเขียนนักเรียนก็ไม่เห็นความสำคัญในการฝึกเขียนสังเกตจากการให้ตอบคำถามเชิงแสดงความคิดเห็น นักเรียนส่วนใหญ่จะเขียนตอบแบบสั้นๆ แบบกำปั้นทุบดิน ไม่สามารถเขียนอธิบาย วิเคราะห์แยกแยะได้ การใช้คำในการเขียนก็ใช้คำธรรมดา ไม่รู้จักสรรหาคำมาใช้รวมทั้งการแต่งบทร้อยกรองก็ไม่สามารถแต่งได้

อาจารย์ธลิมา เล่าถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของตนเองว่า “จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกฝนส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม อย่างมีกระบวนการจัดการที่ดี ฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นกระบวนการเรียนการสอนอีกแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทำให้นักเรียนมีความเก่ง ดี มีความสุขในการเรียน เช่น ฝึกนักเรียนเป็นหมอภาษาทั้งใน-นอกโรงเรียน สอนวิชาภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง ฝึกนักเรียนเป็นดีเจ จัดกิจกรรมหรรษาภาษาไทยในรูปแบบเกมละคร บทบาทสมมุติ โดยมีเวทีให้นักเรียนแสดงช่วงพักกลางวัน หลังเลิกเรียน ส่งเสริมนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการประเมินระดับดีได้รับการบันทึกวีดิทัศน์ออกอากาศรายการโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ และประกวดแข่งขันภายนอกโรงเรียน มีผลงานเป็นที่ปรากฏ นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันและมีความมั่นใจมากขึ้น

ในด้านการบูรณาการวิชาภาษาไทยกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น อาจารย์ธลิมาจัดกิจกรรมแสดงเพลงพื้นบ้าน โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระสังคมศึกษาด้านเนื้อหาประเพณีเข้าพรรษา บูรณาการกับกลุ่มสาระศิลปศึกษาในด้านการใช้ทำรำ บูรณาการกับกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยให้นักเรียนนำความรู้เรื่องการละเล่นของเด็กไทย ภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำเว็บเพจ เพื่อนำมาใช้กับเทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ต จัดประเพณีเทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติโดยนำวรรณกรรม เรื่อง เวสสันดรชาดก มาจัดการแสดงละครประกอบการเทศน์ สอนแต่งคำประพันธ์เนื้อหา รักษ์วัฒนธรรมและใส่ทำนองเพลงไทยเดิมหรือไทยสากล เป็นการบูรณาการกับกลุ่มสาระศิลปศึกษา เป็นต้น

สุดท้ายอาจารย์ธลิมา ยังฝากบทกลอนถึงครูภาษาไทย ดังนี้

*วัฒนธรรมภาษาคืออัตถิภาส
เป็นหัวใจที่ครูภาษาไทยให้การศึกษา
ทั้งฟังพูดอ่านเขียนเพียรพัฒนา
ส่งเสริมค่าสืบสานต่อมรดกไทย*

ภาษาไทยจะคงอยู่เป็นมรดกของชาติไทยได้หากเยาวชนและคนไทยทุกคนตระหนักถึงความสำคัญและร่วมมือกันใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เพราะการอนุรักษ์ภาษาไทยไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน

หนังสือดีเด่น

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘

วรรณงาม แยมบุญเรือง*

ผู้ที่อยู่ในวงการหนังสือทุกคน คงจะไม่มีใครไม่รู้จักรางวัลหนังสือดีเด่น (ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ) ซึ่งเป็นรางวัลระดับชาติที่มีประวัติความเป็นมาเป็นระยะเวลายาวนานติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ จนถึงปัจจุบัน นับได้ ๓๓ ปีแล้ว รางวัลนี้เป็นรางวัลที่เป็นที่ยอมรับของนักอ่านทั่วไปในด้านความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเป็นกลาง โดยผลการตัดสินการประกวดของคณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่นทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์เกี่ยวกับหนังสือประเภทต่างๆ อย่างกว้างขวางนั้น เป็นความภาคภูมิใจของนักประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ และสำนักพิมพ์ทุกแห่งที่ได้รับรางวัลดังกล่าว

การประกวดหนังสือดีเด่นเริ่มจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นปีที่องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศให้เป็น “ปีหนังสือสากล” หรือ “ปีหนังสือระหว่างชาติ” (International Book Year 1972) ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การยูเนสโก ได้ร่วมจัดโครงการต่างๆ รวม ๑๙ โครงการ เพื่อร่วม

ฉลองปีหนังสือสากล ซึ่งมีโครงการ ๒ โครงการ คือ “โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” และ “โครงการประกวดหนังสือดีเด่น” ที่ได้ดำเนินการควบคู่กันมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยโครงการประกวดหนังสือดีเด่นเป็นโครงการที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยรับผิดชอบดำเนินการในปีแรก และคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติได้รับช่วงดำเนินการต่อมา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๖ เมื่อคณะกรรมการดังกล่าวได้สิ้นสุดสภาพลง ปัจจุบันการประกวดหนังสือดีเด่นที่ยังดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกวดหนังสือดีเด่นมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ ๕ ฝ่าย คือผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ ผู้จำหน่ายและบรรณารักษ์ (ผู้เผยแพร่หนังสือออกสู่ผู้อ่าน) ให้ผลิตผลงานที่ประณีต มีคุณค่าและมีสารประโยชน์ต่อสังคมเพิ่มขึ้น รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ผู้อ่านเลือกหาหนังสือที่มีคุณค่าและสารประโยชน์เหมาะสมมาอ่าน อันจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

* ผู้จัดการโรงเรียนตำรวจเรือวิทยุ กรุงเทพมหานคร

การประกวดหนังสือดีเด่นจะจัดขึ้นทุกปี ปีละ ๑ ครั้ง ควบคู่ไปกับการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ในระยะเวลา ๓๓ ปี มีหนังสือที่ได้ส่งเข้าประกวด นับหมื่นชื่อเรื่อง มีหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น และรางวัลชมเชยนับพันชื่อเรื่อง สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง-ศึกษาธิการ ได้จัดประกวดหนังสือดีเด่นโดยรับหนังสือเข้าประกวด ๙ ประเภท คือ หนังสือสารคดี หนังสือ นวนิยาย หนังสือกวีนิพนธ์ หนังสือรวมเรื่องสั้น หนังสือสำหรับเด็กเล็กอายุ ๓-๕ ปี หนังสือสำหรับเด็กอายุ ๖-๑๑ ปี (บันเทิงคดีและสารคดี) หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒-๑๘ ปี (บันเทิงคดี สารคดี และคำประพันธ์) หนังสือการ์ตูนและ/หรือนิยายภาพ และหนังสือสวยงาม (สวยงามทั่วไป และสวยงามสำหรับเด็ก)

ผู้มีสิทธิ์ส่งหนังสือเข้าประกวด ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม ผู้จัดพิมพ์ บรรณารักษ์ ส่วนราชการ สมาคม และผู้สนใจทั่วไป

คุณสมบัติที่สำคัญของหนังสือที่ส่งเข้าประกวด คือ เป็นหนังสือที่ผู้ประพันธ์ประพันธ์ขึ้นเอง และพิมพ์โฆษณาเป็นเล่มบริบูรณ์เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีเลข พ.ศ. พิมพ์ไว้ชัดเจนในหนังสือ (สำหรับการประกวดในปีต่อไปจะเป็นหนังสือที่พิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘) และเป็นหนังสือที่ไม่เคยได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือใดๆ มาก่อน นอกจากนี้ ยังมีคุณสมบัติเฉพาะของหนังสือแต่ละประเภทที่ส่งเข้าประกวด เช่น จำนวนคำ จำนวนหน้า จำนวนภาพ เป็นต้น

รางวัลสำหรับหนังสือที่ได้รับการพิจารณาตัดสินจาก “คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘” มี ๒ ระดับ คือ รางวัลดีเด่นแต่ละประเภทมี ๑ รางวัล และรางวัลชมเชยแต่ละประเภทมี ๓ รางวัล ผู้ได้รับรางวัลดีเด่นจะได้รับโล่รางวัล และผู้ประพันธ์หนังสือจะได้รับเงิน

รางวัลจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ยกเว้นหนังสือสำหรับเด็ก การ์ตูนและ/หรือนิยายภาพ และหนังสือสวยงาม จะแบ่งเงินรางวัลให้ผู้จัดทำภาพประกอบครึ่งหนึ่ง

ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ มีผู้ส่งหนังสือเข้าประกวดรวมทั้งสิ้น ๔๑๘ ชื่อเรื่อง คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานคณะกรรมการ ได้พิจารณาตัดสินหนังสือทั้ง ๙ ประเภท ปรากฏผลดังนี้

หนังสือสารคดี รางวัลดีเด่น ได้แก่ เรื่อง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ รางวัลชมเชยมี ๓ รางวัล คือ ชื่นชมสถาปัตยกรรมในหลวงพระบาง วรรณสารวิจัย และเอกภาพ : เพื่อความเข้าใจในธรรมชาติของจักรวาล

“สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ” ประพันธ์โดยวิมลพรรณ ปิตอวิชชัย เป็นหนังสือประเภทสารคดีชีวประวัติบุคคลสำคัญ

ในประวัติศาสตร์แห่งสยามประเทศ สารสำคัญในหนังสือว่าด้วยพระประวัติพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าเทวัญอุไทยวงศ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังทรงได้รับสถาปนาพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เป็นหนังสือที่บริบูรณ์ด้วยสารัตถะสมบัติด้านชีวประวัติบุคคลสำคัญ ซึ่งมีส่วนร่วมในการผดุงและรักษาสยามประเทศให้ดำรงอยู่ต่อมากระทั่งทุกวันนี้ ผู้ประพันธ์ได้มีความอุตสาหะในการค้นคว้าหลักฐาน รวบรวมข้อมูล จัดระเบียบและเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถลำดับเนื้อความว่าด้วยชีวประวัติบุคคลควบขนานกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืนชวนให้ติดตามด้วยภาษาที่เรียบง่าย กระชับและงดงาม

หนังสือนวนิยาย ไม่มีหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น มีแต่รางวัลชมเชย ๓ รางวัล คือ *จะเก็บรักไว้มิให้หลุดลอย* *นางเอก* และ *พระจันทร์ทะเลทราย*

หนังสือกวีนิพนธ์ ไม่มีหนังสือได้รับรางวัลดีเด่น มีหนังสือได้รับรางวัลชมเชย ๑ เรื่อง คือ *ที่ซึ่งขุนเขาทะเลเมฆ*

หนังสือรวมเรื่องสั้น รางวัลดีเด่น ได้แก่ *เรื่องนักร้องเรื่องโกหก* รางวัลชมเชยมี ๓ รางวัล คือ *สวนในฝัน* *บัตรทองคำ* และ *หัวใจดอกไม้*

“นักร้องเรื่องโกหก” ประพันธ์โดยอุเทน พรหมแดง นำเสนอเรื่องราวของผู้คนหลายวัย หลายอาชีพ ตั้งแต่เรื่องของเด็กหญิงเล็กๆ คนวัยทำงานจนถึงวัยชรา ในการเล่าเรื่องของผู้คนเหล่านี้ผู้เขียนมุ่งชี้ให้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความดิ้นรนในจิตใจที่ยังคงมีอยู่แม้สังคมและประสบการณ์จะเลวร้าย รวมทั้งให้ความสำคัญกับคุณค่าของความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้นทั้งหมด ๑๕ เรื่อง เช่น เมล็ดข้าวสาร ข้างถนน นัยน์ตาเหยี่ยว เรื่องเปรียบเทียบ นักร้องเรื่องโกหก เป็นต้น ผู้เขียนจึงเป็นนักร้องเรื่องโกหก ซึ่งเรื่องที่เขาเล่านี้ได้

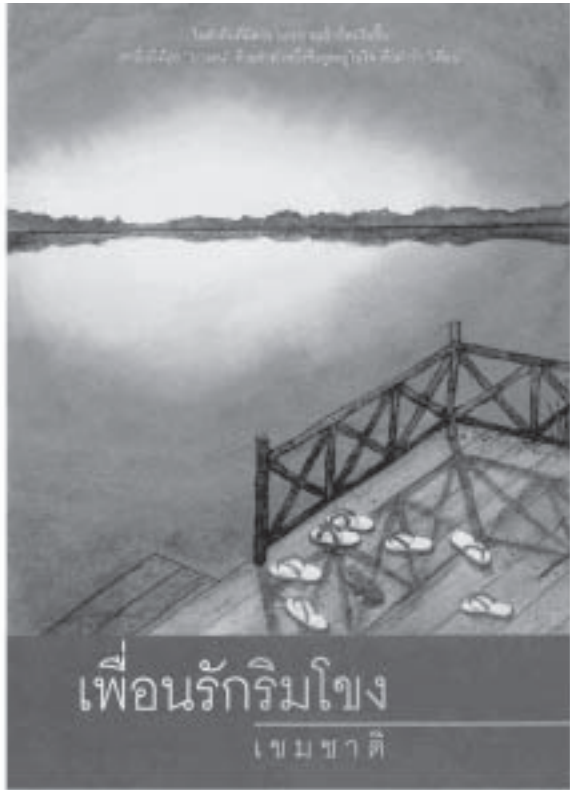
นำเสนอความจริงอันลุ่มลึกทำให้ผู้อ่านเข้าใจผู้คน ธรรมชาติสามัญและปัญหาชีวิต สะกิดสำนึกจริยธรรมของสังคม ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเริ่มเลือนหายไปในช่วงยุคใหม่ ด้วยชั้นเชิงวรรณศิลป์ที่เรียบง่าย ภาษาที่ราบรื่น เรื่องเล่าเหล่านี้จึงดึงดูดใจและสามารถตั้งคำถามที่ชวนให้ผู้อ่านใคร่ครวญ ศึกษาคำตอบด้วยตนเอง

หนังสือสำหรับเด็กเล็กอายุ ๓ - ๕ ปี ไม่มีหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น มีรางวัลชมเชย ๓ รางวัล คือ *คุณแม่ข้าอุ้มหน่อย* *ตกใจหมดเลย* และ *ตึกแตนสามตัว*

หนังสือสำหรับเด็กอายุ ๖ - ๑๑ ปี ประเภทบันเทิงคดี ไม่มีหนังสือได้รับรางวัลดีเด่น มีแต่รางวัลชมเชย ๑ รางวัล คือ *โลกหนึ่งใบกับผู้ใช้สองคน* ส่วนประเภทสารคดี ไม่มีหนังสือได้รับรางวัลทั้งรางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชย

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่นอายุ ๑๒ - ๑๘ ปี

ประเภทบันเทิงคดี มีหนังสือได้รับรางวัลดีเด่น คือ เรื่อง เพื่อนรักริมโขง และรางวัลชมเชย ๓ รางวัล คือ เจ้าหนูขลุ่ยผิว ทายาทขนมต้ม และสายฝนบนถนนคอนกรีต

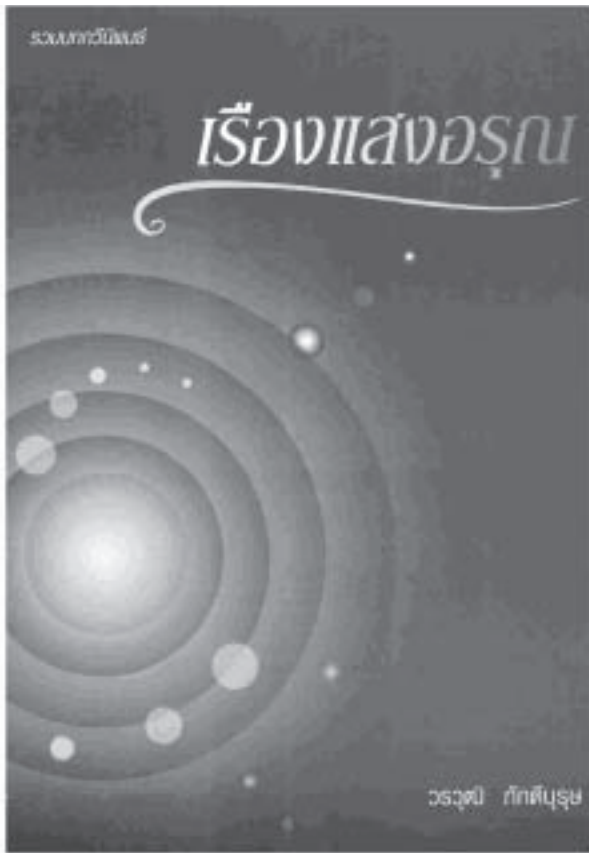
“เพื่อนรักริมโขง” ประพันธ์โดย เชมชาติ เป็นเรื่องราวความรักและมิตรภาพของเด็กชายสามเชื้อสายที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย ณ จังหวัดหนึ่งริมโขงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือเด็กชายไทย ญวน และลาว ซึ่งความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมไม่ได้เป็นอุปสรรคระหว่างความรักและมิตรภาพ แสดงให้เห็นถึงความรักอันบริสุทธิ์ของเด็กที่ก้าวข้ามพรมแดนแห่งเชื้อชาติได้อย่างน่าประทับใจ ผู้เขียนนำเสนอเรื่องราวได้อย่างสนุกสนานชวนติดตาม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเป็นธรรมชาติ ให้อารมณ์ตามเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งในมิตรภาพของเด็กต่างเชื้อชาติ จึงทำให้หนังสือเรื่องนี้จบอย่างสมบูรณ์ในใจของผู้อ่าน

ส่วนประเภทสารคดีสำหรับหนังสือประเภทนี้ มีหนังสือได้รับรางวัลดีเด่น คือ ชีวิตไพร่ห้วยขาแข้ง และมีรางวัลชมเชย ๑ รางวัล คือ เรื่อง ดึกแล้วคุณขา

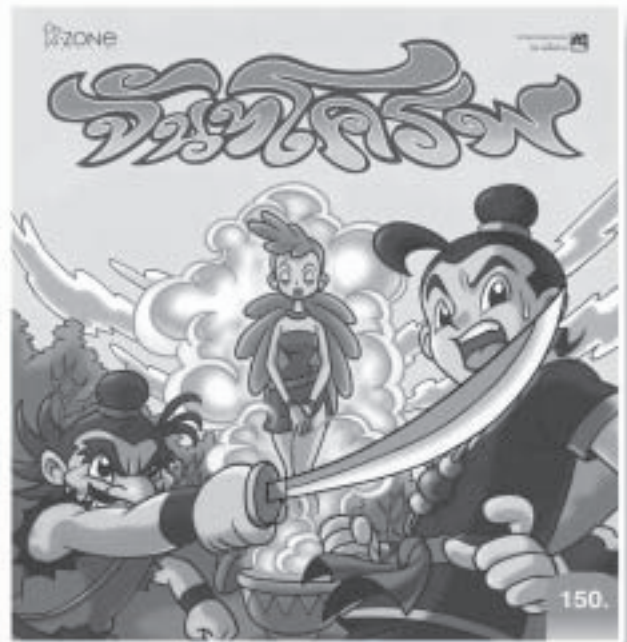
“ชีวิตไพร่ห้วยขาแข้ง” ประพันธ์โดย ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ กล่าวถึงประสบการณ์จากการศึกษาและสังเกตชีวิตสัตว์ป่าของผู้เขียน ซึ่งเข้าไปบันทึกภาพสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ทำให้ผู้อ่านได้ทราบชีวิตและความเป็นอยู่ของสัตว์ ๕ ประเภท คือหมาป่า หมาไน ควายป่าฝูงสุดท้าย นกยูง และเสือ จากประสบการณ์ตรงที่น่าตื่นเต้นและระทึกขวัญ ระคนกับบทพรรณนาธรรมชาติที่ผู้เขียนบรรยายสอดแทรกไว้ทุกบททุกตอน ทำให้ผู้อ่านได้กลิ่นอายและเสียงเพรียกของพงไพร่ห้วยขาแข้งอย่างสมบูรณ์ และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า

สำหรับหนังสือคำประพันธ์สำหรับเด็กวัยรุ่น
อายุ ๑๒-๑๘ ปี มีรางวัลดีเด่นคือ *เรื่องแสงอรุณ* แต่
ไม่มีหนังสือได้รับรางวัลชมเชย

“เรื่องแสงอรุณ” ผู้ประพันธ์คือ วรุณี ภัคตบุรุษ ซึ่งจัดหัวข้อตามลำดับแห่งจินตนาการเป็น ๔ หมวด คือ เรื่องแสงอรุณ เสพสุนทรีย์ ในวังวน และ เทียนใจ โดยเสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตตามลำดับกาลเวลา และใช้รูปแบบฉันทลักษณ์หลากหลาย ได้แก่ กลอน กาพย์ ฉันท์ และโคลงสี่ ในการดำเนินเรื่องใช้ถ้อยคำเรียบง่าย มีค่าของเสียงและค่าของความหมายครบถ้วน การดำเนินเรื่องต่อเนื่องตามลำดับ เข้าใจง่าย คำประพันธ์สร้างอารมณ์สะเทือนใจและมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต

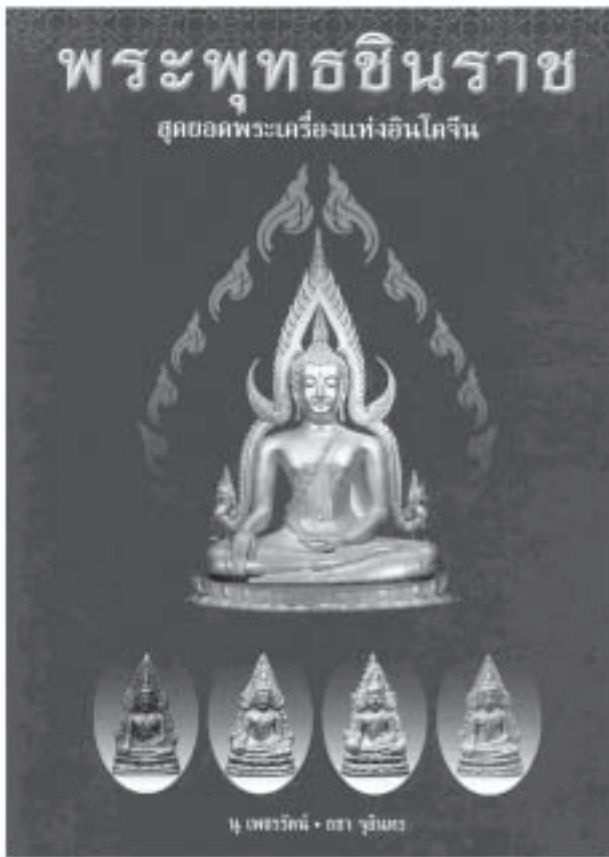
หนังสือการ์ตูน และ/หรือนิยายภาพ รางวัลดีเด่นได้แก่ เรื่อง *จันทโครพ* รางวัลชมเชยมี ๓ รางวัล คือ *ดอกไม้ของริน* *รามเกียรติ์ฉบับการ์ตูน* และ ๑๔ ตุลา วันประชาธิปไตย

“จันทโครพ” ประพันธ์โดย ปณิธา รื่นบรรเทิง วาดภาพประกอบโดยวัชร สงสมบุรณ์ เนื้อเรื่องกล่าวถึงการผจญภัยของเจ้าชายจันทโครพที่เดินทางไปศึกษาวิชาเพื่อเตรียมพระองค์ขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมือง และได้ผจญภัยต่าง ๆ นานา ทำให้การดำเนินเรื่องตื่นเต้นสนุกสนาน ใช้ภาษาง่ายๆ สั้นและกระชับ ประกอบภาพวาดการ์ตูนที่สามารถวาดและลำดับภาพได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องลายเส้นของตัวการ์ตูนคมชัด มีความเคลื่อนไหวและมีการวางมุมภาพหลากหลายน่าอ่าน

หนังสือสวยงาม หนังสือสวยงามทั่วไปมีรางวัลดีเด่น คือเรื่อง *พระพุทธชินราช สูดยอदพระเครื่องแห่งอินโดจีน* รางวัลชมเชยมี ๓ รางวัล คือ *กรุงรัตนโกสินทร์ เมืองวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์* จัดจับใจ และ*รวมสูดยอदพระคณาจารย์*

“พระพุทธชินราช สูดยอदพระเครื่องแห่งอินโดจีน” ประพันธ์โดย นุ เพชรรัตน์ และธชา จุลินทร เป็นหนังสือสวยงามที่มีคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา รวบรวมภาพและประวัติพระพิมพ์พระพุทธชินราชรุ่นอินโดจีนประมาณ ๕๐๐ องค์ ได้อย่างสมบูรณ์ เป็นตำนานพระเครื่องพุทธประติมากรรม

ล้ำค่าแห่งแดนสยาม พิมพ์ด้วยภาพสีที่สวยงามมากกว่า ๑,๕๐๐ ภาพ โดยใช้กระดาษอาร์ตพื้นสีเหลืองอ่อน เทคนิคการพิมพ์ดีเยี่ยม เป็นหนังสือปกแข็งขนาด ๘ หน้ายกพิเศษ รูปเล่มแข็งแรงทนทาน บรรจุในกล่องกระดาษแข็งสวยงาม

ส่วนหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก มีรางวัลดีเด่น คือเรื่อง ผีเสื้อ รางวัลชมเชย ๓ รางวัล คือ คุณแม่ชาอุ้มหม่อย รัฐสภาของไทย เด็กไทยสนใจ และสุดสาคร

“ผีเสื้อ” ประพันธ์โดยนันทกฤษฏ์ จัดทำภาพประกอบโดยพรเนตร อร่ามมงคลวิชัย เป็นหนังสือธรรมชาติวิทยาเกี่ยวกับวงจรชีวิตของผีเสื้อ ทำให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติ ภาพประกอบเป็นภาพเขียนเรียบง่าย สีสวยงาม ใช้สีต่างกันในแต่ละหน้า สร้างความรู้สึกเหมือนภาพเคลื่อนไหวชวนติดตาม

ผลจากการจัดการประกวดหนังสือดีเด่นที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าสำนักพิมพ์ต่างๆ ได้มีการพัฒนาปรับปรุงการพิมพ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น รวมทั้งการเลือกสรรต้นฉบับที่มีคุณภาพ ทำให้มีหนังสือดีประเภทต่างๆ แพร่หลายในท้องตลาดมากขึ้น มีนักเขียนและนักวาดภาพประกอบใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดประกวดหนังสือระดับที่น่าพอใจ แต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อบกพร่องบางประการที่เป็นสาเหตุทำให้หนังสือขาดคุณสมบัติที่สมควรได้รับรางวัล เช่น ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์หนังสือ มีการคัดลอกเนื้อหาข้อความหรือภาพประกอบของผู้อื่นมาพิมพ์ ซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่สร้างสรรค์ ยากหรือง่ายเกินวัยของผู้อ่าน ใช้สำนวนภาษาไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย และไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน ไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ การพิมพ์/การสะกดคำมีคำผิดมาก ภาพประกอบไม่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งหากได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ก็จะทำให้มีหนังสือที่มีคุณภาพในท้องตลาดมากยิ่งขึ้น

สนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ : โดยใช้กิจกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเรื่อง

“แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น”

บจิต ฝอยทอง*

โรงเรียนหนองรีประชานิมิต อำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต ๒ โรงเรียนตั้งอยู่ในชนบทห่างไกล จากตัวเมืองมาก ผู้ปกครองนักเรียนประกอบอาชีพ เกษตรกรรม มีฐานะยากจน นักเรียนส่วนใหญ่ขาด แรงจูงใจในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาอื่นๆ เป็นอย่างมาก จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๔ (๕) กล่าวว่าให้สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยายภาค สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความ รอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้เรียนและผู้สอนอาจเรียนรู้ ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่างๆ ผู้เขียนจึงจัดทำแผนแบบบูรณาการ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” ขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการวิจัย กิจกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์นี้จะ

ส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยัง ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว และได้ ฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง

แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ ๔ (ม.๔-ม.๖) โดยใช้กิจกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์นี้ จะเน้นที่ การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นหลัก แล้ว ทำการบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการ เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากให้นักเรียนเลือก

* โรงเรียนหนองรีประชานิมิต ต.หนองรี อ.ปอพลอย จ.กาญจนบุรี ๗๑๒๒๐

หัวข้อที่นักเรียนต้องการศึกษา และศึกษากระบวนการวิจัย คือ ๑. ปัญหาการวิจัย ๒. วัตถุประสงค์การวิจัย ๓. สมมุติฐานการวิจัย ๔. ขอบเขตการวิจัย ๕. การดำเนินการวิจัย ๖. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๕-๘ คน เพื่อเขียนเค้าโครงการวิจัย ครูคอยกระตุ้นความสนใจนักเรียน โดยถามคำถามเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่น เช่น ถามว่าถ้าต้องการเพิ่มผลผลิตสับปะรดโดยไม่ใส่ปุ๋ยเคมี นักเรียนว่า นักเรียนจะอย่างไร หรืออาจถามว่าหมู่บ้านนักเรียน มีไก่กี่สายพันธุ์ เป็นต้น ตรงส่วนของการวิจัยนี้ นักเรียนอาจเขียนวิจัยเชิงสำรวจหรือวิจัยเชิงทดลอง ก็ได้ หลังจากนั้นให้นักเรียนเขียนเค้าโครงวิจัยว่า กลุ่มของนักเรียนเขียนปัญหาการวิจัยว่าอย่างไร มีวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างไร ตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่า อย่างไร มีขอบเขตการวิจัยแค่ไหน การดำเนินการวิจัย ทำอะไร และสุดท้ายเมื่อดำเนินการแล้วจะสรุป และอภิปรายผลการวิจัยว่าอย่างไร นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนเค้าโครงวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ นักเรียน

แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ นักเรียนและครูช่วยกันซักถาม ในประเด็นที่ยังสงสัยเพื่อให้เกิดการเข้าใจที่ชัดเจน หลังจากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันประสานงานเพื่อติดต่อกับแหล่งเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ตามที่นักเรียนเขียนไว้ในเค้าโครงวิจัย นักเรียนกลับมาเขียนรายงานวิจัยของกลุ่มตนโดยดำเนินการในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster) เพื่อเตรียมนำเสนอผลงานวิจัยให้เพื่อนฟัง นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินผลงานของกลุ่มตนเอง หลังจากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินผลงานของเพื่อน หลังจากนั้นนักเรียนนำผลงานของตนเองไปให้ผู้ปกครองประเมิน ครูประเมินผลงานวิจัยของนักเรียน

จากการดำเนินการจัดแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” โดยใช้กิจกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ สามารถบูรณาการเนื้อหาวิชาการต่างๆ ได้ดังนี้

แผนผังการจัดแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น”

สาระการเรียนรู้	การบูรณาการการเรียนรู้
ภาษาไทย	การเขียนเค้าโครงวิจัยเป็นภาษาไทย การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องภาษาถิ่น วรรณคดีในท้องถิ่น
คณิตศาสตร์	การคำนวณเกี่ยวกับรายได้ในแหล่งเรียนรู้ การคำนวณรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ การหาค่าเฉลี่ยในการดำเนินการวิจัย
วิทยาศาสตร์	สิ่งแวดล้อมในแหล่งเรียนรู้ การศึกษาเรื่องดาราศาสตร์ในหอดูดาวเกิดแก้ว การสำรวจพันธุ์พืชและสัตว์ในอุทยานแห่งชาติ
ศิลปะ	การออกแบบโปสเตอร์ การจัดภาพประกอบ การถ่ายภาพประกอบ การใช้เทคนิคสี
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรม เช่น ฟาร์มไก่ ไร่นาสับปะรด นาข้าว การใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าข้อมูล ภูมิปัญญาเกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	การศึกษาเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อ การแต่งกายของชาวไทยทรงดำในท้องถิ่น
ภาษาต่างประเทศ	คำศัพท์เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ อาชีพ คำศัพท์เกี่ยวกับการวิจัยการเขียนผลงานเพื่อนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ
สุขศึกษาและพลศึกษา	การศึกษาว่าในสับปะรดมีสารอาหารชนิดใดบ้าง การศึกษาว่าพืชชนิดต่างๆ ในแหล่งเรียนรู้ทำให้สารอาหารชนิดใด.

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น เป็นผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนได้ศึกษาเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว สิ่งสำคัญที่สุดคือนักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง อาจารย์หมอประเวศ วะสี กล่าวไว้ในหนังสือ พุทธธรรมกับสังคม ว่า “การศึกษาจากการร่วมลงมือปฏิบัติจริงๆ นอกจากจะหัดให้คนทำเป็น คิดเป็น แล้วยังปลูกฝังการทำงานเป็นหมู่คณะ ไม่ใช่ต่างคนต่างท้องเพื่อว่าใครจะได้คะแนนดีกว่ากัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมความเห็นแก่ตัว ควรใช้การศึกษา

เป็นเครื่องมือพัฒนานิสัยที่ดีงามเช่น ความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม การรักษาความสะอาดของที่สาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ จากการปฏิบัติจริงไม่ใช่ท่องเอาคะแนน” นอกจากนี้ยังเป็นผลให้ผู้สอนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียนด้วย เพราะบางเรื่องเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เช่น เรื่องพันธุ์ข้าวในชุมชน เรื่องของไทยทรงดำ (ไทยโซ่ง) เป็นต้น จากการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” โดยใช้กิจกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์เป็นผลให้บทเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย

อัจฉริยะ: เด็กพิการไทย

กองบรรณาธิการ

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าเด็กพิการหรือเด็กพิเศษในปัจจุบันไม่ใช่บุคคลไร้ประสิทธิภาพหรือบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ตรงกันข้ามเด็กเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพและสามารถเรียนรู้ได้ทัดเทียมกับเด็กปกติ ไม่ว่าจะเป็นศักยภาพในด้านวิชาการ ดนตรี นาฏศิลป์ งานฝีมือ หรือกีฬา ซึ่งเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการก็ได้จัดงาน “อัจฉริยะเด็กพิการไทย” เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้แสดงศักยภาพและความสามารถที่ตนเองมีให้สังคมได้รับรู้ นอกจากนี้ก็ได้เปิดโลกทัศน์ให้เด็กพิเศษได้เห็นถึงนวัตกรรม เทคโนโลยีต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กพิเศษได้พัฒนาศักยภาพของตนเองมากขึ้น

นายปชาณินทร์ เชื้อถือ นักเรียนจากโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้มาแสดงความสามารถในการเจียรไนพลอย กล่าวว่า รู้สึกดีมากที่ได้มาร่วมงานในครั้งนี้ ได้เห็นอะไรสวยงามมากมาย ได้พัฒนาความคิดของตัวเอง สำหรับตนเองได้ฝึกเจียรไนพลอยมาตั้งแต่สมัยเรียน ม.๑ ฝึกมาประมาณ ๒ ปี ฝึกการเจียรไนเพราะโรงเรียนมีโครงการให้เลือกเรียนอาชีพ ในอนาคตอยากจะเจียรไนพลอยเป็นอาชีพ และนวดฝ่าเท้าด้วย ตนอยากชักชวนเพื่อนๆ ให้ฝึกอาชีพที่แต่ละคนชอบและถนัดจะได้ใช้เป็นอาชีพในอนาคตได้

นางสาวชาลินี คำดวงดี ชั้น ม.๓ โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ กล่าวว่า รู้สึกดีใจที่ได้มาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ ด้วย ว่าเขาจัดการเรียนการสอนอย่างไร นิทรรศการสวยงามและทั้งในความสามารถของเด็กพิการจากทุกโรงเรียนที่มาแสดงความสามารถ มีการแสดงดนตรี ประดิษฐ์ดอกไม้ ทำตุ๊กตา ที่โรงเรียนมีการสอนการทอผ้า ประดิษฐ์ดอกไม้จากถุงน่อง การแสดงดนตรี ทำให้เราได้พัฒนาในการเรียนรู้และการเข้าสังคม การช่วยเหลือตนเอง ให้ทำอะไรด้วยตนเอง เป้าหมายในชีวิตอยากเป็นดีเจ เพราะชอบจัดรายการและชอบเปิดเพลง

เด็กหญิงเรไร จันทิกา ชั้น ม.๑ โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ กล่าวว่า “รู้สึกดีใจที่รัฐบาลได้

จัดงานแบบนี้ให้ พวกหนูได้รู้จักโลกภายนอกมากยิ่งขึ้น อยากให้รัฐช่วยในการศึกษา ให้เข้าเรียนกับเด็กปกติได้ทุกที่ โรงเรียนส่งเสริมให้ไปฝึกอาชีพตามที่ต่างๆ เช่น ตามท้องถื่น อยากแนะนำเพื่อนที่ท้อแท้ว่าคนเราถ้าไม่สิ้นหวังในวันหน้าก็ต้องมีทางออก”

เด็กชายสุทัสน์ แซ่เตียว ชั้น ป.๕ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ กล่าวว่า “ผมฝึกถักนิตตั้งมาตั้งแต่ ป.๕ อาจารย์จะฝึกให้ ๕ อย่าง นิตตั้ง โครเซ การสาน มัดพรม ร้อยลูกปัด ที่เลือกถักนิตตั้งเพราะเห็นชื่อแปลกดี เมื่อเรียนแล้วก็เพลิดเพลิน ทำให้มีสมาธิ วันนี้รู้สึกดีใจที่ได้มาโชว์ผลงาน งานในวันนี้ทำให้คนอื่นเห็นความสามารถของคนพิการ อยากให้รัฐบาลส่งเสริมคนพิการในทุกๆ ด้าน ซึ่งผมใฝ่ฝันอยากเป็นนักดาราศาสตร์และนักประวัติศาสตร์ อยากให้รัฐเปิดโอกาสให้คนพิการได้ประกอบอาชีพตามที่เขาสงใจและต้องการ อยากฝากถึงเพื่อนๆ ว่าอย่าท้อถอย ให้มองคนที่ต้อยกว่าเรา แล้วจะได้มีกำลังใจสู้ชีวิตต่อไป”

นายเทียนทอง ถันเฝ้า ชั้น ป.๒ โรงเรียนประชาบดี จ.นนทบุรี มีความสามารถในการใช้ปากวาดภาพ โดยหัดวาดมาตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ ตอนนี้อายุ ๑๗ ปี ชอบวาดรูปมาก เคยวาดและส่งประกวดของมูลนิธิส่งเสริมไทย ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ ๑ และเคยร่วมแสดงละครเวทีกับคุณภัทราวดี มีชูธน โดยแสดงเป็นปลา เทียนทอง บอกว่า “รู้สึกดีใจและภูมิใจที่ได้ทำกิจกรรมเหล่านี้ ทำให้คนอื่นๆ ยอมรับในความสามารถของคนพิการ และทำให้เรากล้าแสดงออกมากขึ้น ในอนาคตอยากจะเผยแพร่ผลงานการวาดภาพของตนเองให้แพร่หลายเป็นที่รู้จัก และฝากให้เพื่อนๆ ตั้งใจเรียนและเชื่อฟังพ่อแม่”

อาจารย์กมลมาศ แม้นเดช อาจารย์ ๒ ระดับ ๗ ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนโสตศึกษากาญจนบุรี กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการในสมัยนี้ว่า “เด็กพิการสนใจในเรื่องของเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก เช่น คอมพิวเตอร์ หรืออะไรที่เป็นเทคโนโลยี ซึ่งเด็กจะชอบมาก ทางโรงเรียนก็พยายามที่จะจัดสรรให้เขาได้เรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติในการใช้คอมพิวเตอร์ และในเรื่องของการพัฒนาตนเองต่อไปคืองานอาชีพที่เราจะต้องให้เขา เพื่อให้เขานำความรู้ที่เกี่ยวกับงานอาชีพไปใช้ต่อไปในอนาคตเมื่อเขาจบการศึกษาจากเราไปหรือไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป”

สำหรับโครงการส่งเสริมอาชีพให้เด็กนั้น อาจารย์กมลมาศบอกว่า “โรงเรียนมีโครงการส่งเสริมด้านคอมพิวเตอร์ เราจะมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์ วันเสาร์เราจะมีห้องสมุดไอทีเพราะนักเรียนของเราเป็นนักเรียนประจำ ในเรื่องของงานอาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต จังหวัดกาญจนบุรีมีชื่อเสียงในเรื่องของธุรกิจจิวเวอรี่ มีนิลเราก็เปิดโครงการเจียรไนนิลและวิชาสาระเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเจียรไนนิลและก็มีวิชาทอผ้าพื้นเมือง ผ้าไทยทอมือพื้นเมืองที่จังหวัดกาญจนบุรีก็สนับสนุนอยู่”

อาจารย์กมลมาศ มองว่าการที่รัฐบาลส่งเสริมศักยภาพของเด็กพิการนั้นเป็นสิ่งที่ดีมาก แล้วก็มีความหวังของเด็กพิการทั่วประเทศไทยที่พวกเขาคิดว่าสิ่งที่เรียนมาจะได้ใช้ประโยชน์ต่อไปในภายภาคหน้า ซึ่งรัฐบาลจะต้องรองรับพวกเขาในอนาคต เมื่อให้การศึกษาแล้ว ต่อไปก็ต้องมีงานให้พวกเขาทำตามศักยภาพ ตามความสามารถของเขา “อย่างเช่นเด็กหนูนกจะมีศักยภาพสูงเกือบจะทัดเทียมกับเด็กปกติ เท่าที่ได้สัมผัสกับเด็กมา ทางโรงเรียนจะปูพื้นฐานด้านอาชีพ รัฐบาลจะต้องเชื่อมโยงกับสถานประกอบการเพื่อที่จะรองรับเด็กพิการของเราในงานอาชีพที่เราฝึกไป เพราะเด็กเราสามารถที่จะทำงานอาชีพได้เหมือนกับเด็กปกติทั่วไป”

อาจารย์มารีนา วงศ์เงินยวง ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ กล่าวว่า “รู้สึกดีใจที่ได้นำเด็กมาแสดงความสามารถและนำเสนอการเรียนรู้อำนาจสำหรับเด็กพิการมาเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้รับรู้ว่าเด็กตาบอดสามารถทำได้ เรียนได้อย่างไร วิธีการเรียนการสอนของเราเป็นอย่างไร โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนเด็กตาบอดแห่งเดียวที่อยู่ในกรุงเทพ เด็กตาบอดที่มาเรียนก็ต้องรับทุกคนถึงแม้เขาจะพิการซ้ำซ้อนก็ต้องรับหมด แล้วทางโรงเรียนก็ต้องค่อยๆ ฝึกเขา พัฒนาเขา จนกระทั่งเขาเรียนได้ หรือบางพวกที่เรียนไม่ได้ก็จะมีห้องพิเศษให้เขาเรียนแยกออกไป โรงเรียนจะสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ ๖ หลังจากนั้นก็จะส่งไปเรียนร่วมตามโรงเรียน

ปกติทั่วไป เช่น รร.ศรีอยุธยา รร.สามเสน รร.วัดมกุฏฯ รร.สันติราษฎร์ และอีกหลายโรงเรียน”

เมื่อถามถึงปัญหาของเด็กที่ไปเรียนร่วม อาจารย์มารีนา บอกว่า “ไม่มีปัญหาอะไร เพราะเราเตรียมความพร้อมให้เขาพร้อมออกไปสู่โลกภายนอกอยู่แล้ว เตรียมความพร้อมในด้านการเรียนการสอน การเดินทาง การช่วยเหลือตนเอง ไม่ให้เป็นภาระกับครูและเพื่อนๆ”

อาจารย์มารีนา บอกว่าในปัจจุบันเด็กพิการได้แสดงศักยภาพมากมาย อย่าคิดว่าเขาพิการแล้วจะทำอะไรไม่ได้ อย่างสมัยก่อนนี้พ่อแม่ที่มีลูกพิการคิดว่าเป็นเวอร์กรรมเหลือเกิน จึงเก็บลูกไว้ที่บ้าน ซึ่งเด็กจะไม่ได้ฝึกทักษะ ความสามารถต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวเขา เด็กบางคนปัญญาอ่อน พ่อแม่คิดว่าเรียนไม่ได้ แต่จริงๆ แล้วเขามีความสามารถในการคิดเลขมาก เก่งกว่าเด็กปกติบางคนด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นเราต้องดึงความสามารถตรงนั้นออกมา ต้องดูว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถในด้านไหน เช่น บางคนก็เก่งในด้านการถัก การสาน บางคนเก่งคอมพิวเตอร์ ซึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือเด็กเดี่ยวนีก็ทันสมัยมาก สามารถพัฒนาเด็กได้ อย่างสื่อ ครูก็ต้องคิดหาวิธีว่าเราจะใช้สื่ออย่างไรในการสอน อย่างเด็กตาบอดจะมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์มาก เราก็ต้องคิดทำสื่อ เช่น สื่อ ๓ มิติ ซึ่งเด็กจะเข้าใจได้ดี ให้เด็กได้สัมผัส ได้เคลื่อนย้าย เขาก็จะเข้าใจได้

สุดท้ายอาจารย์มารีนาได้ฝากข้อคิดถึงผู้ปกครองที่มีลูกพิการว่า “อยากบอกว่ามีลูกพิการไม่ใช่สิ่งน่าอาย ไม่ใช่เป็นเวรเป็นกรรม ควรเปิดโอกาสให้เขาได้พัฒนาด้วยตนเอง เด็กตาบอดที่เราสอนมาบางคนเรียนจนจบดอกเตอร์ ทำงานเลี้ยงคนตาดีทั้งครอบครัว”

อาจารย์ญาดา ชินะโชติ อาจารย์ ๓ ระดับ ๘ โรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์ อาจารย์ได้มาสาธิตวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ในมุมสาธิตการสอนอนุบาล กล่าวว่า “รู้สึกดีใจที่รัฐได้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความสามารถของคนพิการเป็นครั้งแรก สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษได้มีส่วนร่วมก็คือ เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับเหตุการณ์เป็นหลัก เด็กจะได้เข้าร่วมด้วย ให้เขากล้าเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ที่สำคัญคือสอนแล้วเด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

อาจารย์ญาดา มีเป้าหมายที่จะตั้งใจสอนลูกศิษย์ให้ดีที่สุด คิดว่าเด็กเหล่านี้เป็นลูกหลานต้องให้เขาเก่งเหมือนครู และอยากให้รัฐส่งเสริมให้เด็กพิการมีงานทำ คือเด็กเรียนจบแล้วมีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และให้นำคนพิการเก่งๆ มาเป็นตัวอย่งเด็กจะได้เห็นแนวทางว่าเรียนจบแล้วเขาจะมีความสามารถเลี้ยงตัวเองได้ต่อไป

อาจารย์ญาดาฝากถึงเด็กพิการทั่วประเทศว่า “ให้ตั้งใจเรียน นำความรู้ที่เรียนมาใช้ให้ได้ ต้องพึ่งตัวเองให้ได้ อย่ารอแต่เป็นฝ่ายรับอย่างเดียว ต้องรู้จักการให้บ้าง”

การเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้แสดงความสามารถ แสดงศักยภาพให้สังคมได้รับรู้ถือเป็นจุดหนึ่งที่จะสร้างการยอมรับว่าคนพิการหรือเด็กพิเศษก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้เหมือนกับคนปกติ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรให้โอกาสคนเหล่านี้ โดยสนับสนุนและรับคนพิการเข้าทำงานแล้วจะเห็นว่าศักยภาพในการทำงานของพวกเขาไม่ได้ด้อยกว่าคนอื่นเลย

การสร้างสมรรถภาพ โดยการออกกำลังกาย (Exercise for Physical fitness)

บุษรินทร์ วรรณ*

การออกกำลังกาย (Exercise) เป็นคำที่ทุกคนคุ้นเคยและมักพูดกันอยู่เสมอ นักพลศึกษาก็ให้ความหมายที่ต่างกันไป

นพ.เสก อักษรานุเคราะห์ ให้ความหมายว่าการออกกำลังกายคือกระบวนการหดตัวของกล้ามเนื้อต่างๆ โดยพลังงานที่ใช้ในการออกกำลังกายนั้นได้มาจากการแตกตัวของสารพลังงานซึ่งมีอยู่ในกล้ามเนื้อ ผลที่ตามมาทำให้ร่างกายมีความพร้อมที่จะทำงานได้เต็มที่ตามศักยภาพ (นพ.เสก อักษรานุเคราะห์, ๒๕๔๕ : ๓)

จรรยาพร ธรนิษฐ์ ให้ความหมายว่า “การออกกำลังกาย หมายถึง การออกแรงทางกายที่ทำให้ร่างกายแข็งแรงทั้งระบบโครงสร้างและทำให้กล้ามเนื้อสามารถรวมกันต่อต้านและเอาชนะแรงบังคับได้ หากขาดการออกกำลังกาย ร่างกายจะลดศักยภาพในการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ยังทำให้กิจกรรมทางปัญญา อารมณ์และความรู้สึกดีขึ้นด้วย”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๑๑๔) ให้ความหมายว่า “ออกกำลังกาย” หมายถึง การใช้กำลังเบ่งแรงบริหารร่างกายเพื่อให้แข็งแรง

พจนานุกรมไทย ให้ความหมายว่า “ออกกำลังกาย” หมายถึง การเล่นกีฬาเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงด้วยการเดิน วิ่ง ว่ายน้ำ หรือทำงานหนักเพื่อยืดเส้นยืดสาย

สรุป การออกกำลังกายเป็นการใช้แรงของร่างกายในการเล่นกีฬานิตต่างๆ การทำงานหนัก การยืดเส้นยืดสาย การเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านสมรรถภาพทางกายและจิตใจ (พิชิต ภูจันทร์, ๒๕๓๓: ๗๑ - ๗๒)

ปัจจุบันความต้องการในการออกกำลังกาย นับว่าแพร่หลายเป็นที่นิยมของคนทั่วโลก คนส่วนใหญ่เล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อหวังผลด้านสุขภาพและความแข็งแรงทางร่างกาย วัตถุประสงค์อยู่ที่ให้

* อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

ได้ออกกำลังกายเท่านั้น ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายควบคู่กับ การออกกำลังกายอาศัยการออกกำลังกายจากกีฬาที่ มีให้เลือกอยู่มากมายตามความพอใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับ อุปกรณ์ เวลา สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะ สามารถทำให้ออกกำลังกายได้โดยง่าย

สถานที่ให้บริการในการเสริมสร้างสมรรถภาพ ทางกายก็ได้มีการพัฒนาขึ้นหลายรูปแบบแตกต่างกัน ออกไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการที่มุ่งเน้นการ เสริมสร้างสมรรถภาพทางกายในด้านใด การบริการ เหล่านั้นจะเปิดกว้างเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสร้าง สมรรถภาพทางกายของตนเองตามความพอใจ ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้เชี่ยวชาญและเจ้าของสถานที่ นั้นๆ (Rod, Thorpe. 1992 : 212)

การออกกำลังกายตามที่กล่าวมานั้นถ้าจะให้ ได้ผลสมบูรณ์ต่อร่างกายสูงสุดควรที่จะเสริมสร้าง สมรรถภาพทางกายควบคู่กับการออกกำลังกายไปด้วย

การออกกำลังกายนั้นจะมีการเสริมสร้าง สมรรถภาพทางกายอยู่ในตัวอยู่แล้วบางส่วน เพียงแต่ ผู้ที่ออกกำลังกายควรที่จะมีความรู้เกี่ยวกับการเสริม สร้างสมรรถภาพทางกายที่ถูกต้องขณะออกกำลังกาย ในแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพสูงสุดของ สมรรถภาพทางกายขณะออกกำลังกายให้ได้ผลเต็มที่ ในทุกๆ ครั้งที่ออกกำลังกาย

ผลของการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมพลศึกษา และการสร้างสมรรถภาพทางกายสรุปได้ว่า สมรรถภาพ ทางกายมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ เพราะเกี่ยวข้องกับสุขภาพและสรีระของแต่ละบุคคล รวมไปถึงความสามารถในการทำงานของร่างกายและ สติปัญญาที่จะพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือลดลง (Wuest & Bucher, 2003 : 254) ประชาชนนับล้านคนที่มองเห็น ข้อเสียของการไม่มีสมรรถภาพทางกาย ได้มีการ เผยแพร่ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์หรือเอกสารเพื่อให้ คนในสังคมได้มีความตื่นตัวในการสร้างสมรรถภาพ ทางกายให้แก่ตนเองโดยมีแนวความคิดว่าสมรรถภาพ

ทางกายมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ เพราะเกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานของ ร่างกายและสติปัญญาที่จะพัฒนาขึ้นหรืออ่อนแอลง แสดงผลให้เห็นคุณค่าของการสร้างสมรรถภาพทางกาย นอกจากที่จะทำให้ได้ออกกำลังกายอย่างถูกต้องแล้ว ยังให้ประโยชน์ต่อชีวิตในด้านอื่นๆ อีกมากมาย จาก อดีตถึงปัจจุบันสรุปได้ว่าสมรรถภาพทางกายขึ้นอยู่กับ การออกกำลังกายโดยที่การออกกำลังกายอย่าง สม่าเสมอจะช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรงสมบูรณ์ ได้อย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับออกกำลังกาย อย่างถูกต้องภายใต้การควบคุมดูแลของนักพลศึกษา รวมไปถึงอุปกรณ์ที่ใช้ต้องถูกต้องและสมบูรณ์ด้วย (Dale P, Mood. 2003 : 7-8)

ความสัมพันธ์ของการออกกำลังกายและ สมรรถภาพทางกาย

สมรรถภาพทางกาย คือ ความสามารถของ ร่างกายในการประกอบกิจกรรมหรือการทำงานอย่างหนึ่ง อย่างใดได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เหน็ดเหนื่อยจนเกินไป ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะถนอมกำลัง กายที่เหลือไว้ใช้ในกิจกรรมที่จำเป็น และที่สำคัญใน ชีวิตรวมทั้งกิจกรรมในเวลาว่างเพื่อความสนุกสนาน ในชีวิตประจำวันได้ด้วย แต่อย่างไรก็ดีสมรรถภาพ ทางกายนี้ควรจะได้พิจารณาควบคู่กับความสมบูรณ์ ของร่างกายในสวนรวม คือทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมด้วย

สมรรถภาพทางกายจะเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อร่างกายได้มีการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกายมากกว่าปกติที่ใช้ประจำในกิจกรรมสำหรับชีวิตประจำวันเท่านั้น (วิชาพลศึกษาซึ่งเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการออกกำลังกายต่างๆ จึงกล่าวได้ว่าเป็นวิชาเดียวที่มีเอกลักษณ์เป็นพิเศษกว่าวิชาอื่นๆ ในการที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายเป็นอย่างดี) สมรรถภาพทางกายนี้เป็นสภาพของร่างกายอย่างหนึ่งเกิดขึ้นมาได้เมื่อร่างกายได้มีการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกาย และในทำนองเดียวกันสภาพการนี้จะหายจะหมดไปเช่นกัน ถ้าหากว่าร่างกายไม่มีการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายต่อไปอีก ฉะนั้นวิธีเดียวที่จะรักษาสภาพนี้ไว้ได้ก็คือด้วยการออกกำลังกายเป็นประจำเท่านั้น (พลศึกษา, กรม. ๒๕๓๙ : ๖)

สมรรถภาพทางกายเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างสมรรถภาพ จึงเป็นการปรับปรุงสภาวะของร่างกายให้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายมีประสิทธิภาพในการทำหน้าที่สูงและมีการประสานงานกันของระบบต่างๆ เช่น ระบบโครงสร้างกล้ามเนื้อ ระบบประสาท เป็นต้น แต่ละระบบมีความสำคัญอยู่ในตัวของมันเอง การสร้างสมรรถภาพทางกายเป็นการทำให้ระบบต่างๆ ทุกระบบสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อาจจะแตกต่างกันบ้างแล้วแต่ลักษณะของงานหรือกิจกรรมที่ทำ กิจกรรมบางชนิดต้องการความแข็งแรง บางชนิดต้องการความอดทน ซึ่งความแข็งแรงและความอดทนนี้มีแหล่งกำเนิดคนละแห่ง กล่าวคือ ความแข็งแรงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของกล้ามเนื้อที่ห่อหุ้มโครงกระดูกกล้ามเนื้อและระบบที่มีหน้าตาดมากก็จะมีความแข็งแรงมาก ส่วนความอดทนขึ้นอยู่กับระบบหมุนเวียนโลหิต ระบบหายใจ เพราะโลหิตจะเป็นตัวนำเอาออกซิเจนและอาหาร ซึ่งเป็นพลังงานไปให้กับเซลล์ของกล้ามเนื้อและอวัยวะต่างๆ ทั่วร่างกาย ขณะปฏิบัติงานกล้ามเนื้อและอวัยวะต่างๆ จะทำงาน

มากขึ้น จึงต้องการพลังงานออกซิเจนมากขึ้น เพื่อนำไปเผาผลาญกรดแลคติก ที่เกิดขึ้นจากการทำงานของกล้ามเนื้อให้กลับมาเป็นกลัยโคเจนตามเดิมและในขณะเดียวกันโลหิตก็จะนำเอาคาร์บอนไดออกไซด์และของเสียมาส่งให้ปอดและไต ระบบหายใจและระบบหมุนเวียนโลหิต ซึ่งเป็นระบบขนส่งจึงต้องมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อให้ทันต่อความต้องการของกล้ามเนื้อ ที่จะสามารถทำให้กล้ามเนื้อทำงานได้ทนทานขึ้นโดยไม่รู้สึกเหนื่อยหรือเมื่อยล้า

ในการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายพิเศษ จะต้องมีการฝึกนอกเหนือจากการฝึกสมรรถภาพทั่วไปเช่น นักฟุตบอลต้องฝึกกำลัง ขา ไหล่ และลำตัวเป็นพิเศษ นักมวยต้องฝึกกำลังกล้ามเนื้อแขน ไหล่อก ขา และลำตัวเป็นพิเศษ

กีฬาบางประเภทต้องการแรงจากกล้ามเนื้อมาก แต่ต้องการความอดทนน้อย แต่บางอย่างก็ไม่ต้องการใช้แรงมาก บางประเภทต้องการสมรรถภาพหลายๆ ด้านรวมกัน สำหรับกีฬาประเภทที่ไม่ต้องการใช้เทคนิคในการเล่นหรือการแข่งขันมาก ผลของการแข่งขันจะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางกายอย่างเดียว แต่กีฬาที่ต้องใช้เทคนิคในการเล่น หรือการแข่งขัน สมรรถภาพทางกายที่ดีกว่าจะช่วยให้นักกีฬาสามารถปฏิบัติตามเทคนิคที่ได้ฝึกมาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า สมรรถภาพทางกายเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับกีฬาทุกประเภท โดยต้องสามารถแยกแยะและใช้คุณค่าได้อย่างเหมาะสม

ดังที่กล่าวมาแล้ว สมรรถภาพของร่างกายจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต่อเมื่อร่างกายได้มีการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายเท่านั้น และสมรรถภาพทางกายนี้เป็นสภาพของร่างกายที่จะเกิดขึ้นและหายไปได้ การที่จะรักษาให้สมรรถภาพของร่างกายคงสภาพอยู่เสมอ นั้นมีวิธีเดียวเท่านั้นคือจะต้องออกกำลังกายเป็นประจำ อยู่เสมอทุกวัน คุณค่าของสมรรถภาพทางกายจากการออกกำลังกายเป็นประจำนั้นพอสรุปเป็นข้อๆ ที่สำคัญดังนี้ คือ

๑. การออกกำลังกายเป็นประจำนั้นจะช่วยกระตุ้นให้ร่างกายได้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะวัยเด็กซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในระหว่างการเจริญเติบโต กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายได้มีการพัฒนาได้อย่างเต็มที่และได้สัดส่วน ทำให้มีสมรรถภาพในการทำงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในจำนวนงานเท่ากัน กล้ามเนื้อที่สมรรถภาพสูงจะทำงานสำเร็จได้โดยใช้แรงงานที่น้อยกว่าและเหนื่อยน้อยกว่าประหยัดกว่า โดยที่จะทำให้สามารถนำกำลังที่เหลือไปใช้งานอื่นได้อีกต่อไป

๒. ผู้ที่มีสมรรถภาพทางร่างกายดีจะช่วยให้มีบุคลิกลักษณะสง่าผ่าเผย สามารถที่จะเคลื่อนไหวหรือเดินเหินได้อย่างสง่า คล่องแคล่วและกระฉับกระฉ่ง เป็นไปตามจังหวะหรือลีลาของการเคลื่อนไหวหรือการเดินนั้นๆ การเคลื่อนไหวของร่างกายในลักษณะดังกล่าวนี้นอกจากจะเป็นการประหยัดแรงงานได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังจะเป็นการส่งเสริมสง่าราศีให้แก่ตัวเองได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

๓. ผู้ที่มีสมรรถภาพทางร่างกายดีจะเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี มีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการงานต่างๆ ประจำวันได้ผลผลิตที่สูง ถ้าเป็นผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนจะสามารถตรากตรำและมีสมาธิในการศึกษาเล่าเรียนได้ดีเป็นระยะเวลานานกว่า ทำให้ได้รับผลการเรียนดีกว่าผู้ที่ไม่มีความสมรรถภาพทางกาย

๔. กล้ามเนื้อหลังตอนล่างมีความสำคัญในการป้องกันโรคปวดหลังเมื่อมีอายุสูงวัยขึ้นถ้าได้มีการออกกำลังกายเพื่อให้กล้ามเนื้อส่วนนี้ได้มีการพัฒนาเป็นปกติและถูกต้องตั้งแต่วัยเด็กแล้วจะเป็นการช่วยป้องกันโรคปวดหลังได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่งด้วย

๕. สำหรับวัยเด็กนั้น การมีสมรรถภาพทางกายดีจะช่วยให้เป็นเด็กที่มีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะเคลื่อนไหวและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

๖. การออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายมีสมรรถภาพนั้น เป็นวิธีที่ดีอย่างหนึ่งในการที่จะช่วยรักษาและควบคุมน้ำหนักตัวด้วย วิธีการลดอาหารอย่างเดียวเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องอย่างมาก โดยเฉพาะในวัยเด็กที่อยู่ในระหว่างการเจริญเติบโต วิธีที่ดีที่สุดและถูกต้องนั้น ควรจะเป็นการควบคุมด้วยการออกกำลังกายและอาหารควบคู่กันไปด้วย

๗. การออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายมีสมรรถภาพนั้น เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานประสานกันระหว่างระบบไหลเวียนโลหิตกับระบบหายใจ ซึ่งเป็นการป้องกันโรคหัวใจเสื่อมสมรรถภาพได้อย่างดี และในปัจจุบันนี้มีความเชื่อว่าโรคเสื่อมสมรรถภาพนี้เองเป็นต้นเหตุของโรคหัวใจวายที่กำลังเป็นโรคร้ายที่น่ากลัวอย่างหนึ่งในสังคมสมัยใหม่นี้ วิธีป้องกันที่ดีอย่างหนึ่งก็ด้วยการออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อรักษาสมรรถภาพทางกายนั่นเอง

๘. คำกล่าวของกรีกโบราณที่ว่า “จิตใจผ่องใสอยู่ในเรือนร่างที่สมบูรณ์” นั้นเพื่อให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ควรจะขยายความต่อไปอีกว่า “เรือนร่างที่สมบูรณ์นั้นคือเรือนร่างที่มีสมรรถภาพทางกายดี” ฉะนั้นเมื่อร่างกายมีสมรรถภาพดี สุขภาพสมบูรณ์ก็ย่อมจะเป็นผลต่อประสิทธิภาพทางด้านจิตใจด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกับสมรรถภาพทางกาย
สุขภาพดีเป็นภาวะปกติของร่างกายที่
ทำงานได้ดี ส่วนสมรรถภาพทางกายเป็นความ

สามารถในการเคลื่อนไหวและออกกำลังกายได้ดี คน
ที่สมรรถภาพทางกายดีต้องออกกำลังกายสม่ำเสมอ
จึงจะทำให้สุขภาพดี

ประโยชน์ของการออกกำลังกายและสร้างสมรรถภาพทางกาย

ตารางที่ ๑ ประโยชน์ของการออกกำลังกายและสร้างสมรรถภาพทางกายที่มีต่อสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพ	ผลดีจากการออกกำลังกาย
โรคอ้วน	เพิ่มการเผาผลาญแคลอรี
โรคกระดูกพรุน	เพิ่มเกลือแร่ให้แก่กระดูก
โรคเส้นเลือดขาดความยืดหยุ่น	ช่วยปรับระดับไขมันในเลือด
ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้	พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและการควบคุมตนเอง
เจ็บหลังเรื้อรัง	พัฒนาความอ่อนตัวและความแข็งแรง
การบาดเจ็บทางการกีฬา	พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ
โรคความดันโลหิตสูง	เพิ่มการทำงานของระบบประสาท

สุขภาพดีไม่ได้หมายถึงการไม่มีโรคเท่านั้น แต่รวมถึงการมีสุขภาพดีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของการมีสมรรถภาพทางกายที่ดีด้วย

ตารางที่ ๒ กิจกรรมการออกกำลังกายและการมีสมรรถภาพทางกายที่ดีมีผลต่อสุขภาพ

ระดับของการออกกำลังกาย	ผลต่อร่างกาย	ผลต่ออาการทางแพทย์	ผลต่อการรับรู้
น้อยที่สุด	ความสามารถในการออกกำลังกายต่ำ	มีอาการของโรค (ตรวจพบได้)	รู้สึกหตู่ไม่แจ่มใส
น้อย	ความสามารถในการออกกำลังกายปานกลาง	อาการของโรคลดน้อยลง (มีอาการแฝงของโรคอยู่บ้าง)	รู้สึกดี สดชื่นแจ่มใส
ปานกลาง	ความสามารถในการออกกำลังกายดี	สุขภาพดี (ตรวจไม่พบโรค)	รู้สึกดีมาก
มาก	ความสามารถในการออกกำลังกายดีมาก (เป็นนักกีฬาเข้าแข่งขัน)	ร่างกายเป็นปกติ (เช่น ไม่ปวดหลัง ไม่เป็นโรค ประจำเดือนปกติ)	รู้สึกสบาย แข็งแรง มีความคิดสร้างสรรค์

ประโยชน์ทั่วไปของการออกกำลังกายและ การสร้างสมรรถภาพทางกาย

๑. ทำให้ทรหดทรงดี
๒. ร่างกายมีความต้านทานโรค
๓. ระบบต่างๆ ทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๔. การตัดสินใจดีขึ้น
๕. มีทักษะดีขึ้น

ประโยชน์ทางร่างกายของการออกกำลังกาย และการสร้างสมรรถภาพทางกาย

๑. กล้ามเนื้อมีความแข็งแรง
๒. กล้ามเนื้อมีความทนทาน
๓. อัตราการเต้นของหัวใจ มีจำนวนครั้งน้อย แต่การสูบฉีดของหัวใจมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
๔. การควบคุมอุณหภูมิของร่างกายดีขึ้น
๕. ความอ่อนตัวดีขึ้น
๖. พลังสูงขึ้น
๗. ความสัมพันธ์ในการใช้มือใช้เท้าดีขึ้น
๘. การประกอบกิจกรรมในแง่ พุ่ม พุง ขว้าง กระโดด มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๙. การทรงตัวดีขึ้น

สรุปแล้วจะเห็นว่า สมรรถภาพทางกายเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง การมีชีวิตอยู่ประจำวันที่เป็นไปได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ซึ่งจะได้จากการออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมอ กิจกรรมการออกกำลังกายนี้ อาจจะเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายต่างๆ ที่เป็นไปตามความสนใจความเหมาะสมกับเพศและวัย สภาพการณ์และเวลาที่มีอยู่นั้น เช่น บางคนอาจออกกำลังกายด้วยการวิ่งช้าๆ วันละประมาณ ๑๕-๒๐ นาที หรือบางคนอาจจะเล่นกีฬาอย่างหนึ่งอย่างใดตามความถนัดและความสนใจของตนเองก็ได้ ข้อสำคัญก็มีอยู่ว่าการออกกำลังกายนั้นควรจะเป็นกิจกรรมที่ร่างกายได้ออกกำลังกายและทำงานมากกว่ากิจกรรมที่กระทำอยู่ในชีวิตประจำวัน คือให้ร่างกายได้มีโอกาสออกแรงและรู้สึกเหนื่อยมากกว่าปกติ และในขณะเดียวกันควรจะเป็นกิจกรรมที่ร่างกายได้มีโอกาสใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายทั่วไป (General Physical Fitness) ได้ทั่วถึงในทุกๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. ๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พลศึกษา, กรม. ๒๕๓๙. การทดสอบและประเมินผลสมรรถภาพทางกาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาการพลศึกษา.
- พิชิต ภูจันทร์. ๒๕๓๓. วิทยาศาสตร์การกีฬา. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน.
- ศาสตราจารย์กิตติคุณ นพ.เสก อักษรานุเคราะห์. ๒๕๔๕. ออกกำลังกายสายกลางเพื่อชะลอวัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- Mood, Dale P., Musker, Frank F., Rink, Judith E. 2003. Sports And Recreational Activities, Thirteenth Edition. New York: Mc Graw Hill.
- Thorpe, Rod. 1992. Sport And Physical Activity. London: Chapman & Hall.
- Wuest, Doborap A., Bucher, Charles A. 2003. Foundations of Physical Education, Exercise Science, And Sport. New York: McGraw Hill.

ผู้บริหารต้อง “คิดเชิงกลยุทธ์”

สมศ. ชำเกิด *

มีหลายคนสงสัยว่า การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ต่างจากการวางแผนทั่วไปอย่างไร ก็ได้รับคำตอบว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน **อันชาญฉลาด** เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) สูงสุดของงาน

กระบวนการวางแผนกลยุทธ์เป็นอย่างไร นั้น มีคนเขียนไว้มากแล้ว ผมจึงไม่ขอกเล่าในที่นี้ แต่ผมสนใจที่จะกล่าวถึงการวางแผนอันชาญฉลาดที่มี **การคิดเชิงกลยุทธ์**โดยมีกลวิธี (Tactics) ในการแก้ปัญหาและพัฒนางานด้วยนวัตกรรมที่สร้างสรรค์มากกว่า เพราะเรื่องนี้ถือเป็นจุดชี้ขาดประการหนึ่งของผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

การคิดเชิงกลยุทธ์เป็นการคิดที่ช่วยเพิ่มโอกาสแห่งความสำเร็จ เพราะเป็นการคิดที่มีเป้าหมายตามความต้องการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน รู้จักเรียนรู้ที่จะมองตนเอง มองสภาพแวดล้อม และมองอนาคต ทำให้สามารถรุกและรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ผู้บริหารจะคิดเชิงกลยุทธ์ได้จะต้องรู้ปัญหา รู้สาเหตุของปัญหาอย่างดีมาก่อน ต้องมีข้อมูลอย่างรอบด้าน ทั้งข้อมูลที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ

อุปสรรค ตลอดจนผลกระทบจากปัญหานั้นด้วย ผู้บริหารจึงต้องมีเทคนิค มีเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ปัญหา เช่นอาจใช้เทคนิค SWOTS การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment :NA) หรือการวิจัย เป็นต้น ซึ่งการรู้ข้อมูลอย่างรอบด้านที่มีการจัดกระทำให้เป็นสารสนเทศ จะช่วยให้ผู้บริหารมองปัญหา มองสาเหตุของปัญหาที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้สามารถคิดหาทางเลือกในการแก้ปัญหาได้สอดคล้องกันมากขึ้น

ผู้บริหารจะคิดเชิงกลยุทธ์ได้ ต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ โดยพิจารณาทางเลือกที่เห็นว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุดจากบรรดาทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อนำมาดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเกิดประโยชน์มากที่สุดและเกิดผลเสียหายน้อยที่สุด เพราะการตัดสินใจคือหัวใจของการบริหาร ดังมีผู้กล่าวว่า

“ถ้านายสิบตัดสินใจผิด ทหารอาจจะตายทั้งหมด ถ้านายร้อยตัดสินใจผิด ทหารอาจจะตายทั้งกองร้อย ถ้านายพันตัดสินใจผิด ทหารอาจจะตายทั้งกองพัน และถ้านายพลตัดสินใจผิด ทหารอาจจะตายทั้งกองทัพ”

* ศึกษาพิเศษ สพท.นนทบุรี เขต ๑ ที่อยู่ ๖๘/๑๒๖ ซ.ไทยนานท์ ๔ ถ.สนามบินน้ำ ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

ฟรานซิส เบคอน ได้ให้ข้อคิดสำหรับผู้บริหาร ในการคิดเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า “...ถ้าเราอยากบรรลุความสำเร็จในสิ่งที่ไม่เคยสำเร็จมาก่อน ต้องอย่าทำเหมือนสิ่งที่เคยพยายามทำมาแล้ว เพราะฉะนั้นต้องคิดและทำใหม่ ในความคิดใหม่ ในรูปแบบใหม่ จึงจะมีโอกาสบรรลุความสำเร็จในสิ่งซึ่งไม่เคยสำเร็จมาก่อนได้...”

ผมมีนิทานที่สะท้อนการคิดเชิงกลยุทธ์ เรื่องเต่าแข่งกับกระต่าย ที่มีการแข่งขันกันต่อในภาค ๒ มาเล่าให้ฟัง คือหลังจากกระต่ายแข่งขันวิ่งแพ้เต่าในรอบแรก ก็รู้สึกแค้นใจมากที่ตนเองประมาท จึงถือว่าเป็นบทเรียนครั้งสำคัญที่จะต้องไม่ให้เกิดขึ้นอีก

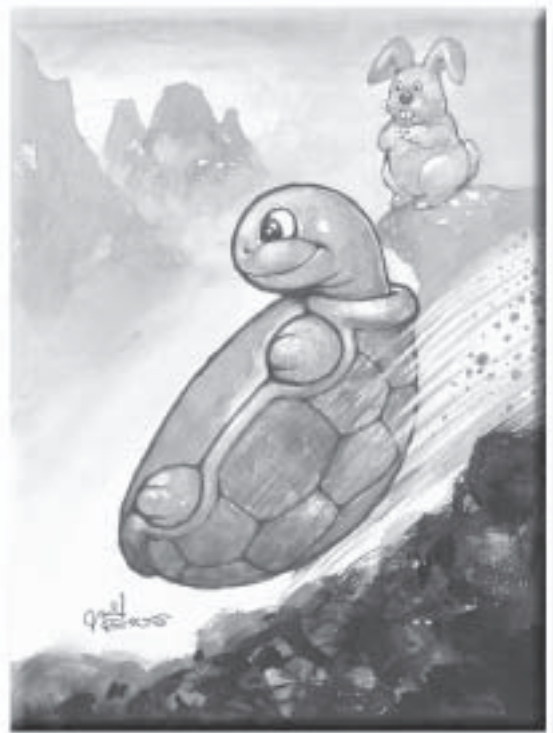
กระต่ายได้กลับมาฟิตซ้อมร่างกายอย่างดีแล้ว ไปท้าเต่าแข่งขันใหม่ เต่าก็รับคำท้าโดยดี เมื่อถึงเวลานัดแข่งขัน พอเริ่มออกวิ่ง กระต่ายก็วิ่งเต็มฝีเท้าโดยไม่เหลียวหลังมาดูและหยุดพักเหมือนครั้งก่อน แต่พอไปถึงสระน้ำแห่งหนึ่งก็พบว่าเต่ามาถึงก่อนหน้าแล้ว กระต่ายก็เลยต้องเร่งความเร็วให้มากขึ้น พอวิ่งไปถึงพุ่มไม้อีกแห่งก็พบว่าเต่ามาถึงก่อนอีก กระต่ายรู้สึกโกรธที่วิ่งอย่างรวดเร็วแล้วยังไม่ทันเต่าอีก จึงเร่งความเร็วอย่างสุดชีวิต จนถึงจุดสิ้นสุดการแข่งขัน ปรากฏว่าเต่าถึงเส้นชัยก่อนเช่นเคย กระต่ายรู้สึกอับอายจนอยากจะแทรกแผ่นดินหนี

มีคนสงสัยว่า ทำไมเต่าจึงวิ่งเร็วขึ้น ก็ได้รับคำตอบที่เป็นความลับสุดยอดว่า มีเต่าพ่อ แม่ ลูก อยู่ประจำตำแหน่งตัวละจุด

นิทานเรื่องเต่าแข่งกับกระต่ายภาค ๓ ต่อเนื่องอีก กล่าวคือ กระต่ายรู้สึกอับอายมากที่วิ่งแพ้เต่าเป็นครั้งที่สอง ก็พยายามทบทวนว่า “แพ้เต่าได้อย่างไร” ทั้งๆ ที่ตนมีจุดแข็งและโอกาสที่มีเหนือเต่าทุกอย่าง กระต่ายคิดเท่าไรก็คิดไม่ออก เพื่อให้หายสงสัยจึงไปขอท้าเต่าแข่งขันแก้ตัวเป็นครั้งที่ ๓ เต่าเองก็รู้ว่าตนมีข้อเสียเปรียบกระต่ายเกือบทุกอย่าง ที่ชนะครั้งแรกเพราะกระต่ายประมาท ส่วนครั้งที่สองก็เกิดจากการใช้ปัญญา ครั้งนี้จึงมีข้อจำกัดจะนำวิธีการเก่าๆ มาใช้ในครั้งที่สามก็คงไม่ได้ แต่ถ้าไม่รับ

คำท้าก็เสียศักดิ์ศรีความเป็นแชมป์ การแข่งครั้งนี้จึงเป็นเรื่องหนักหนาสาหัสสำหรับเต่าอย่างมาก เต่าจึงขอเวลาคิดสักหนึ่งวันก่อนที่จะรับคำท้ากระต่าย

หลังจากเต่ากลับไปนอนคิดได้หนึ่งคืน จึงมาตอบรับคำท้ากระต่าย โดยเสนอเงื่อนไขว่า ครั้งนี้ขอเปลี่ยนสนามวิ่งแข่งขันใหม่เป็นบริเวณภูเขา กระต่ายพิจารณาแล้วเห็นว่าภูมิประเทศที่เต่าเสนอมาตนเองย่อมคุ้นชินและได้เปรียบเต่า จึงตอบตกลง

การแข่งขันจะเริ่มวิ่งจากยอดภูเขาจนถึงเส้นชัยคือบริเวณเชิงเขา เมื่อสิ้นสัญญาณการปล่อยตัว กระต่ายกระโจนออกไปอย่างสุดกำลัง ส่วนเต่าก็คลานตัวมดึ๋มไปจนถึงหน้าผาที่สูงชัน แล้วหุดตัวและขาดตนเองลงในกระตอง จากนั้นก็ทิ้งตัวให้ตกลงจากหน้าผาแล้วกลิ้งลงมาที่เชิงเขา จนถึงเส้นชัยก่อนกระต่าย ด้วยสภาพกระตองที่สะบัดสะบอม ผลการแข่งขันเต่าจึงชนะกระต่ายอีกเป็นครั้งที่สาม แต่เป็นชัยชนะที่แลกกับความบอบช้ำและเจ็บปวดจนแทบจะเอาชีวิตไม่รอด

นิทานเรื่องนี้ให้แนวคิดแก่ผู้บริหารที่จะคิดเชิงกลยุทธ์ได้ว่าผู้ที่ต่อยกว่า ถ้าอยากจะชนะก็ต้องรู้สภาวะแวดล้อมที่เป็นจุดเด่นและโอกาสของตนเอง รวมทั้งต้องกล้าที่จะเสี่ยงด้วย

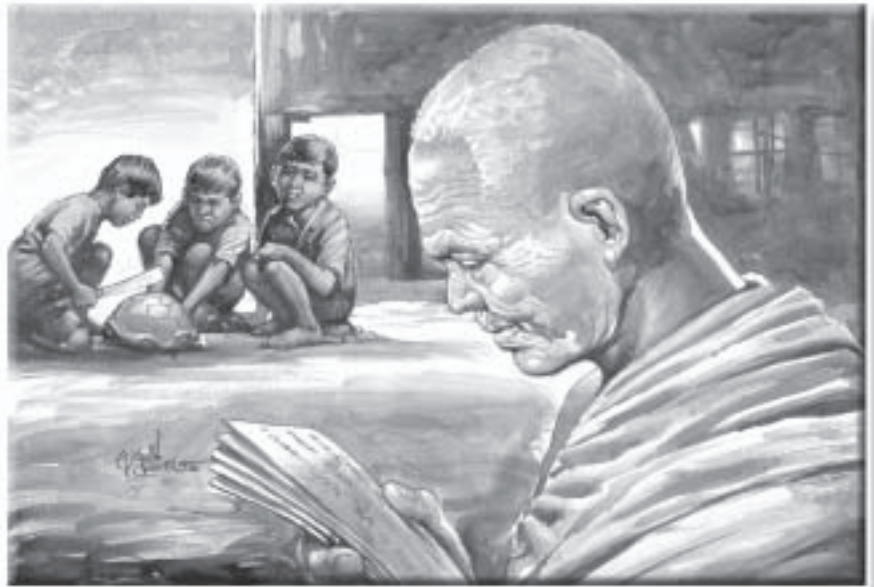
การคิดเชิงกลยุทธ์ก็ต้องอาศัยการคิดกลวิธี เหมือนกับการออกศึกสงครามที่ผู้นำทัพจะต้องหากกลวิธีอันแยบยลที่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้ซึ่งการคิดกลวิธีก็อาจมีทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังตัวอย่างนิทานเรื่องกลวิธีของหลวงตารูปหนึ่ง

เช้าวันหนึ่งหลวงตาไปถ่ายทุกข์ที่ถาน (ส่วนของพระ) ที่อยู่หลังกุฏิ บังเอิญไปพบเต่าตัวหนึ่งก็เกิดกิเลสอยากฉันท่้าขึ้นมา แต่ด้วยความเป็นสงฆ์จะทำอะไรที่โจ่งแจ้งเกินไปก็คงไม่งาม หลวงตาจึงครุ่นคิดหากกลวิธีที่จะฉันท่้าให้ได้

เมื่อกลับมาถึงกุฏิ หลวงตาเห็นเด็กวัด ๒-๓ คนจับกลุ่มกันอยู่ จึงหยิบหนังสือธรรมะเล่มหนึ่งเดินไปนั่งใกล้ๆ กับกลุ่มเด็กวัด กางหนังสือออกแล้วแกล้งอ่านดังๆ

“เมื่อเข้าไปถาน เห็นเต่ามันคลานตัวโตใหญ่” กลุ่มเด็กวัดหันมามองหลวงตา แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่าหลวงตาอ่านหนังสือธรรมะหรือเรื่องจริง จึงไม่สนใจและเล่นกันต่อ หลวงตาเห็นเด็กไม่สนใจจึงแกล้งอ่านหนังสืออีกครั้ง

“เจอแล้วดูเผินๆ ท่ามันเดินคงมีไข่ใน” เด็กวัดได้ฟังก็ตาวาว เริ่มเข้าใจว่าหลวงตาพูดเรื่องจริง ต่างวิ่งกรูไปที่ถาน แยกย้ายกันค้นหาจนพบเต่าใหญ่ตามคำบอกเล่าของหลวงตา จึงช่วยกันจับเต่าและอุ้มมาใกล้ๆ กับที่หลวงตาอยู่ ต่างหยิบมิดไม้มาฟัน ทูบเต่าเป็นการใหญ่ แต่ก็ทำอะไรเต่าไม่ได้ เพราะมันหลบหัวลงไปในกระดองที่แข็งแรง หลวงตาดูอยู่แล้วจึงอ่าน

หนังสือดังๆ

“มิดไม่ใช่ไม่ได้ ถ้าให้ตายต้องเผาไฟ” เด็กวัดจึงจัดการตามสัญญาณที่หลวงตาบอกเป็นนัยๆ แล้วติดเต่าถ่านเตรียมต้มเต่าทั้งกระดอง คราวหม้อมาหลายใบแต่ก็ใส่เต่าลงในหม้อไม่ได้ หลวงตาจึงว่าต่อ

“หม้อนั้นมันเล็กนัก แล้วหม้อต้มกรักเอาไว้ทำไม” (หม้อต้มกรักคือหม้อต้มจิ๋ว) เด็กวัดรู้ว่าหลวงตาอนุญาตให้ใช้หม้อต้มกรักได้ จึงคว้าหม้อนั้นมาจัดการต้มเต่า พอต้มจนสุกก็ฉีกเนื้อหนึ่ง ใส่และไข่เต่าเตรียมปรุงอาหารต่อไป แต่ก็คิดไม่ออกว่าจะใส่อะไรลงไป หลวงตาชำเลื่องดูอยู่เกรงว่าจะไม่อร่อย จึงอ่านหนังสืออีกครั้ง

“ตะไคร้ใบมะกรูด มะพร้าวขูดใส่ลงไป” เด็กๆ จึงดำเนินการตามหลวงตา และต้มยำเต่าจนสุกส่งกลิ่นหอมฉุยเตะจมูก แล้วต่างพากันหยิบถ้วยขามทัพพี รีม่าที่หม้อต้มยำเต่า หลวงตาเห็นไม่ได้การจึงรีบกล่าวทัดทานด้วยเสียงที่ดังเป็นพิเศษ

“เนื้อหนังเด็กกินได้ ไข่กับไส้ไว้ฉันเพล” ผมคงต้องขอเตือนผู้บริหารว่า อย่าเลียนแบบกลวิธีของหลวงตามาใช้ในการบริหารก็แล้วกัน เพราะถึงจะเป็นวิธีการอันชาญฉลาดก็จริง แต่ก็ไม่สร้างสรรค์ ไม่เช่นนั้นองค์การคงปั่นป่วนแน่...

เรียนรู้เรื่อง

หลักสูตรจากเพื่อนบ้าน

ดร.รุ่งนภา บุตรวงศ์*

จากการที่ได้มีโอกาสเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรที่ยูเนสโกจัดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ครั้งแรกราวกลางปี ๒๕๔๖ ที่กรุงมนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในยุคปัจจุบัน ทั้งในระดับภูมิภาค และในโลก จากนั้น ได้ยกร่างชุดฝึกอบรมที่ชื่อว่า Leading and Facilitating Curriculum Change: A resource pack for capacity building ชุดฝึกอบรมนี้มีจุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหลัก ที่เป็นแกนนำ ในการปฏิรูปหลักสูตรของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเพื่อพัฒนาให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติเพื่อผลักดันให้การปฏิรูปหลักสูตรบรรลุผลสำเร็จ และในช่วงปลายปี คือเดือนธันวาคม ๒๕๔๗ ได้ร่วมประชุมบรรณาธิการิกชุดฝึกอบรมดังกล่าว ซึ่งจัดขึ้นที่พญา และในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีการประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของชุดฝึกอบรมดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ที่กรุงโตเกียว

ประเทศญี่ปุ่น ก่อนที่ยูเนสโกจะได้เผยแพร่ ทางเว็บไซต์อย่างเป็นทางการต่อไป

ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละครั้งประกอบด้วยผู้บริหารระดับอธิบดี รองอธิบดี และผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญและนักพัฒนาหลักสูตรระดับอาวุโสจากหลายประเทศ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นบุคลากรหลัก ที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิรูปหลักสูตรในประเทศของตน การได้รับฟังข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้แทนจากประเทศต่างๆ เหล่านี้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และเห็นว่าหลายอย่างน่าจะได้นำมาเล่าสู่กันฟัง หลายท่านอาจจะอยากทราบว่าในขณะที่ประเทศเรากำลังมีการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรชนิดที่เรียกได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนขนานใหญ่แบบพลิกฝ่ามือนี้ ประเทศเพื่อนบ้านของเราในแถบภูมิภาคนี้เขามีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างไรกันบ้าง และเขามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรที่เราประสบอยู่บ้างหรือไม่ ซึ่งตรงนี้อาจจะพอสรุปให้ท่านได้เห็นภาพคร่าวๆ ของการเปลี่ยนแปลงในแต่ละประเทศได้ดังนี้

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กัมพูชา ส่วนกลางยังคงมีบทบาทสูงในการพัฒนาหลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามได้เริ่มมีการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แสดงความคิดเห็นกว้างขวางขึ้น จุดมุ่งหมายหลักของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร คือการสร้างความเป็นปึกแผ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการรักษาเอกลักษณ์ชาติ และการพัฒนาเศรษฐกิจ

จีน หลักสูตรส่วนใหญ่ยังคงถูกกำหนดจากส่วนกลาง แต่ได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง โดยให้ระดับท้องถิ่น และสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในบางส่วน ให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของตนเอง ภายใต้กรอบหลักสูตร และมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังอยู่ในระดับไม่มากนัก คือ ประมาณ ๒๐%

ลาว เริ่มให้ความสำคัญแก่สถานศึกษาและท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น คือประมาณ ๒๐% ศูนย์อำนาจตัดสินใจหลักยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง มีการเน้นหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อลดปัญหาเนื้อหาสาระแน่น

ญี่ปุ่น เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ปรับเปลี่ยนระบบการพัฒนาหลักสูตร การปฏิรูปการศึกษานำไปสู่การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรมากขึ้น แต่ยังคงอยู่ในอัตราส่วนไม่สูงนัก อำนาจตัดสินใจยังอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่ และมีการกำหนดมาตรฐานจากส่วนกลาง สำหรับตรวจสอบควบคุมคุณภาพการศึกษา

เกาหลี การพัฒนาหลักสูตรมีความยืดหยุ่น และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากระดับท้องถิ่น และสถานศึกษามากขึ้น แต่ส่วนกลางยังคงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบแนวทาง โครงสร้าง เนื้อหาเพื่อควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน

เวียดนาม เริ่มให้ความสำคัญแก่ระดับท้องถิ่น โดยท้องถิ่นสามารถเพิ่มหรือปรับเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกับสภาพ ประมาณ ๑๕%

มาเลเซีย ยังคงรวมอำนาจตัดสินใจเรื่องหลักสูตรไว้ที่ส่วนกลาง การเปลี่ยนแปลงเน้นที่การให้ความสำคัญในเรื่องเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

มองโกเลีย สถานศึกษาและท้องถิ่นเริ่มมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง ตามกรอบมาตรฐานที่ส่วนกลางกำหนด อย่างไรก็ตามส่วนกลางยังมีบทบาทในการกำหนดเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ คือประมาณ ๕๕%

อินโดนีเซีย การปฏิรูปการศึกษาตาม Education Law 2003 นั้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างมาก คือมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่นและสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเพียงมาตรฐานการศึกษา และกรอบหลักสูตรกว้างๆ เท่านั้น โรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจอย่างเต็มที่ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเนื้อหา การเรียนการสอน ประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ถึงมาตรฐานที่กำหนด

จากข้อมูลเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรของประเทศต่างๆ ในเอเชียมีแนวโน้มและทิศทางในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดทางตะวันตกในเรื่องของการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วม และมีบทบาทมากขึ้นในการจัดทำหลักสูตร อย่างไรก็ตามระดับของการกระจายอำนาจมีความแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่แล้วท้องถิ่นจะมีบทบาทในอัตราส่วนประมาณ ๑๕-๒๐% จะมีเพียงประเทศมองโกเลียที่ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทค่อนข้างสูงในการกำหนดเนื้อหา คือประมาณ ๔๕% และสูงสุดคือประเทศอินโดนีเซียที่ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ส่วนกลางกำหนดเพียงมาตรฐานการเรียนรู้ และกรอบหลักสูตรกว้างๆ โดยหลักสูตรจะเกิดในระดับสถานศึกษา (School-

based curriculum) เกือบทั้งหมด ซึ่งนับเป็นการกระจายอำนาจที่สูงมาก นอกจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการกระจายอำนาจแล้ว จะเห็นว่าหลักสูตรของประเทศในเอเชียส่วนใหญ่ขณะนี้ไม่ว่าจะเป็น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มองโกเลีย อินโดนีเซีย มีลักษณะเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum) คือมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นระดับคุณภาพของผู้เรียนไว้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และมีการตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด

เป็นธรรมชาติอยู่เองที่การเปลี่ยนแปลงใดๆ ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น มากบ้างน้อยบ้างสุดแล้วแต่ว่าระดับของการเปลี่ยนแปลงนั้นแตกต่างไปจากที่เคยเป็นมามากน้อยเพียงใด และที่สำคัญอยู่ที่ความพร้อมของบุคลากรในระดับปฏิบัติด้วย ตัวอย่างเช่นประเทศ **ลาว** แม้จะเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง แม้จะยังไม่มากนักคือประมาณ ๒๐% แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้วสิ่งที่คาดหวังนั้นก็ยังไม่ปรากฏให้เห็น เพราะบุคลากรขาดความรู้ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร และขาดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิดใหม่ๆ ประเทศ **เกาหลี** นั้นเริ่มมีการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ เพื่อนำไปสู่การกระจายอำนาจด้านหลักสูตร ซึ่งครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่างก็เห็นด้วยว่าเป็นระบบที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แต่กระนั้นก็ตามทั้งครูและผู้บริหารส่วนใหญ่ก็เห็นว่ายังไม่เหมาะที่จะเปลี่ยนแปลงในเวลานี้ เพราะครูขาดความพร้อมและไม่มีประสบการณ์เพียงพอ และเป็นการเพิ่มภาระครูมากขึ้น อีกประการหนึ่งระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของส่วนกลางก็ยังเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว **ฟิลิปปินส์** ได้มีความพยายามที่จะเปิดให้สาธารณชนมีส่วนร่วมกว้างขวางขึ้น มีการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มคนต่างๆ มากขึ้น เพื่อได้หลักสูตรที่ดีมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในประเทศ

แม้กระนั้นก็ยังประสบปัญหาการขัดแย้งทางความคิด และการหาข้อสรุปที่ทุกฝ่ายพอใจ **ประเทศญี่ปุ่น** ได้ประกาศนโยบายเรื่องการปรับลดเวลาเรียนและเนื้อหาหลักสูตรลง เพราะญี่ปุ่นมีปัญหานักเรียนมีความเครียดสูง ได้มีความพยายามในการส่งเสริมให้โรงเรียนเปิดวิชาเลือกเพื่อให้นักเรียนเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจมากขึ้น และให้มีเวลาผ่อนคลายมากขึ้น แต่นโยบายดังกล่าวกลับไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งหวังโยว่าจะทำให้คุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง สำหรับประเทศ **อินโดนีเซีย** ซึ่งมีการกระจายอำนาจค่อนข้างสูงให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษานั้น ก่อให้เกิดความกดดันมากในระดับปฏิบัติ คุรุมีความเครียดในการจัดทำหลักสูตรซึ่งมิใช่เรื่องง่ายสำหรับพวกเขา เนื่องจากครุขาดความพร้อมและประสบการณ์

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และปรับแนวคิดจากกรอบเดิม สู่ปรัชญาแนวคิดใหม่ วิธีการและแนวปฏิบัติใหม่ๆ การเตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรในระดับปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ข้อมูลของประเทศต่างๆ เหล่านี้คงจะช่วยให้ท่านมองเห็นภาพว่าในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วภูมิภาคนี้ ประเทศไทยเราอยู่ ณ จุดใด มีระดับการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ปัญหาและอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เรากำลังประสบอยู่ขณะนี้ก็เป็นสิ่งที่พบในประเทศอื่นๆ เช่นกัน แต่ระดับของความรุนแรงอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับระดับความแตกต่างของสิ่งที่เปลี่ยนแปลงกับสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมา และความพร้อมของบุคลากรต่อการปรับเปลี่ยนนั้น

ข้อคิดเห็นที่น่าสนใจประการหนึ่งที่ได้จากการประชุมในครั้งนี้ก็คือ “การเปลี่ยนแปลงแบบมีดุลยภาพ”

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจากประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมโดยเฉพาะผู้แทนจากประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นประเทศผู้นำด้านวิชาการ และเศรษฐกิจในแถบเอเชีย ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการศึกษาของเอเชียเรา ไม่ว่าจะเป็นระบบบริหารจัดการหรือวิธีการเรียนการสอน มีหลายอย่างที่ดีและควรรักษาไว้ และควรหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงแบบสุดโต่ง หากแต่ควรเป็นการผสมผสานระหว่าง “ของเดิม” ที่ดีกับ “ของใหม่” ที่จะช่วยให้ดียิ่งขึ้น การกระจายอำนาจหลักสูตรในระดับที่เหมาะสมกับบริบทและความพร้อม และการปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประสบความสำเร็จ วิธีการเรียนการสอนแบบเดิมนั้นมิใช่จะไร้ประโยชน์เสียทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยครูเป็นผู้บอก อธิบาย หรือการท่องจำ ซึ่งล้วนมีข้อดีอยู่หลายอย่าง เพียงแต่ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและโอกาส ชุดฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรที่จะเป็นผลผลิตจากการประชุมผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรซึ่งยูเนสโก กำลังจัดทำขึ้นนี้ ก็จะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงแบบมีดุลยภาพดังกล่าว โดยใช้กรณีศึกษา และประสบการณ์ของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พร้อมทั้งการแก้ปัญหาของแต่ละประเทศ เป็นแก่นของเนื้อหาที่นำเสนอและเป็นรากฐานสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในชุดฝึกอบรม ซึ่งหากเสร็จสมบูรณ์หลังจากการบรรณาธิการในการประชุมที่โตเกียวในเดือนกุมภาพันธ์ น่าจะเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์มากทีเดียวในการช่วยพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาหลักสูตรของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ให้มีความรู้ความเข้าใจ การนำแนวคิด และทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติในบริบทต่างๆ พร้อมทั้งแนวทางแก้ปัญหาซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในประเทศของตนได้

โครงการแลกเปลี่ยน นักเรียน ภายในประเทศ

กองบรรณาธิการ

จากการที่นายกรัฐมนตรีมีแนวคิดให้นักเรียนจากภาคใต้มาเที่ยวกรุงเทพฯ และเชียงใหม่เป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ ๑๐๐-๒๐๐ คน เพื่อให้นักเรียนและครูมีโอกาสดูทัศนศึกษาในสถานที่ต่างๆ นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงได้คิดจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนภายในประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนในต่างจังหวัดได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา ในสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานคร และเพื่อให้สถานศึกษาในกรุงเทพมหานครได้มีโอกาสช่วยเหลือ ดูแลและศึกษาปัญหาของนักเรียนต่างจังหวัด เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนเหล่านี้ โครงการนี้ยังช่วยให้นักเรียนที่มาจาก

สถานศึกษาที่แตกต่างกันได้เรียนรู้วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของกันและกัน เพื่อความเข้าใจอันดีและเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยเน้นการเชื่อมโยงระหว่างสังคมเมืองและชนบท นอกจากนี้ยังทำให้สถานศึกษาในต่างจังหวัด มีความตื่นตัวในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้นำประสบการณ์ต่างๆ ไปเผยแพร่แก่เพื่อนๆ ต่อไป

โครงการนี้ได้เริ่มต้นขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกนักเรียนชั้น ม.๑ - ม.๓ ที่เรียนดีแต่ยากจน มีความประพฤติดี และมีวุฒิภาวะเหมาะสมจากทุกเขตพื้นที่การศึกษายกเว้น สพท. กรุงเทพมหานคร

จำนวนประมาณ ๕๐๐ คน เพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นนำ ๑๑ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ สตรีวิทยา หอวัง ศิษยานารี เทพศิรินทร์ สามเสนวิทยาลัย วัดสุทธิวราราม โยธินบูรณะและ ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านี้ได้เล่าเรียนเป็นระยะเวลา ๑ ภาคเรียน ซึ่งจะมี ๒ รุ่น คือ รุ่นที่ ๑ เริ่มเรียนภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๗ (ระหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗-๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘) จำนวน ๕๑๖ คน และ รุ่นที่ ๒ เริ่มเรียนภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๔๘ (ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม -๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘) จำนวน ๑,๐๓๒ คน

โครงการดังกล่าวจะทำให้มีการเลื่อนไหลถ่ายเทบุคลากร ซึ่งก็คือนักเรียนได้มีโอกาสเรียนในกรุงเทพฯ และกลับไปเรียนต่อที่ต่างจังหวัด ในอนาคตเด็กกรุงเทพฯ จะมีโอกาสไปเรียนต่างจังหวัดบ้าง ไม่ต้องมีการขยายโรงเรียนในต่างจังหวัด โรงเรียนต้นแบบดีๆ ในกรุงเทพฯ อาจเข้าไปอุปการะโรงเรียนในต่างจังหวัดให้มีการศึกษาร่วมกัน ไม่ต้องลงทุนทางการศึกษาเป็นจำนวนมหาศาล แต่ใช้ศักยภาพที่มีอยู่แล้ว โดยการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เอาบุคลากรและ

วิธีการไปช่วยดำเนินการ ทำให้การศึกษาเจริญได้เร็วขึ้น มาตรฐานสูงขึ้น

หลังจากที่นักเรียน รุ่นที่ ๑ ได้เข้าไปศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ประมาณ ๒ สัปดาห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะก็ได้ไปเยี่ยม นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม และโรงเรียนศิษยานารี ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวภายหลังการตรวจเยี่ยมว่า “จากการได้พูดคุยกับเด็ก ถือว่าทุกคนเป็นเด็กที่เก่งเป็นช้างเผือกของแต่ละจังหวัด เมื่อเด็กเหล่านี้กลับไปยังภูมิลำเนาของเขาและถ่ายทอดประสบการณ์ของพวกเขาให้เพื่อนๆ ฟัง ก็จะทำให้เกิดการตื่นตัวในการเรียน สำหรับปัญหาที่นักเรียนบางคนบอกว่าเรียนไม่ทันนั้น ถือเป็นเรื่องธรรมดาเพราะหลักสูตรต่างจังหวัดกับการสอนจริงๆ ในกรุงเทพฯ ต้องต่างกันแน่นอน ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนก็ไม่เท่ากัน แต่ถึงแม้เด็กกลุ่มนี้จะเรียนตามไม่ทันในตอนแรกก็ไม่ใช่อุปสรรคใหญ่เพราะทุกคนมีพื้นฐานที่ดี เรียนได้เกรด ๓ กว่ากันเยอะ ซึ่งมั่นใจว่าเขาจะสู้เด็กในกรุงเทพฯ ได้แน่นอน”

ด.ช.อนุชา คำเสียง ม.๒/๔ ร.ร.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ กล่าวว่า “มาเรียน
ที่นี่ได้ ๑ เดือนแล้ว รู้สึกสนุกเพราะได้เจอเพื่อนเยอะ วันเสาร์ อาทิตย์ก็ได้ไป
ทำสถานศึกษาสถานที่สำคัญๆ ในกรุงเทพฯ หลังเลิกเรียนก็มีครูสอนเสริมวิชาคอมพิวเตอร์
คณิตศาสตร์ หรือวิชาอื่นๆ ที่เรียนตามไม่ทัน”

ด.ช.เอกวิทย์ นามวนา ม.๒ ร.ร.สบเมยวิทยาคม จ.แม่ฮ่องสอน กล่าวว่า
“อยากเรียนต่อที่นั่นจนจบ ม.๖ เพราะประทับใจในการสอน และเพื่อนๆ ก็ให้ความ
ช่วยเหลือเป็นอย่างดี”

ด.ช.สัมพันธ์ ปฏิสังข์ ม.๓/๖ จาก ร.ร.บ้านคลองจาก จ.ตราด กล่าวว่า
“ดีใจที่ได้เจอเพื่อนจากหลายจังหวัด มาเรียนที่นี่อาจารย์ทุกคนให้ความรักความ
อบอุ่นเหมือนอยู่ที่บ้าน ช่วงแรกๆ ต้องฝึกปรับตัวหลายอย่าง ต้องกล้าที่จะคุย
กับเพื่อน”

ด.ญ.ปรีณา รอดอุ่น จาก ร.ร.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า
“รู้สึกภาคภูมิใจมากที่ได้มาเรียนในโครงการนี้ โรงเรียนศึกษานารีให้การต้อนรับ
อย่างอบอุ่น และขอบคุณกระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดโครงการนี้ขึ้นมา ทำให้ได้รับ
โอกาสที่ดี”

ด.ญ.สุพิน มาชานา ม.๒ ร.ร.โพธิ์ไทรพิทยาคาร จ.อุบลราชธานี กล่าวว่า “รู้สึกดีใจมากที่ได้รับคัดเลือกมาเรียนร่วมในโครงการนี้ การเรียนพิเศษที่นี้อาจารย์จะสอนละเอียดมาก เช่น วิชาภาษาไทย จะอธิบายเหตุผล ข้อคิด ทำให้เราเข้าใจง่าย หลังจากจบโครงการนี้แล้ว จะนำประสบการณ์ที่ได้รับไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟังถึงวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนในกรุงเทพฯ”

น.ส.อาทิตยา แดงทองดี ม.๓ จากตะพานหิน จ.พิจิตร กล่าวว่า “ภูมิใจที่ได้มาเรียนที่นี่ เรื่องการเรียนการสอน หลักสูตรก็ไม่แตกต่างจากโรงเรียนเดิมมากนัก แต่ต่างกันตรงที่สื่อการเรียนการสอน เพราะมีเทคโนโลยีต่างๆ มากมาย มีห้องคอมพิวเตอร์ให้ใช้ เพื่อนๆ ที่นี่ก็ดี ช่วยเหลือ ไม่หยิ่งเหมือนที่คิดไว้ เข้าร่วมโครงการนี้ทำให้ต้องปรับตัวในการใช้ชีวิต ต้องดูแลตัวเอง รู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สำหรับปัญหาที่เรียนตามไม่ทันเพื่อนนั้น อาจารย์ก็จะช่วยให้คำแนะนำ ปรีक्षा มีการสอนพิเศษวิชาต่างๆ ให้เช่น อังกฤษ คณิตศาสตร์ เรียนภาษาอังกฤษที่นี่ทำให้มีโอกาสฝึกทักษะทางภาษากับอาจารย์ฝรั่งซึ่งเป็นข้อได้เปรียบโรงเรียนเดิม”

โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนภายในประเทศนี้ ถือเป็นโครงการเริ่มต้นที่จะนำไปสู่โครงการการจัดการศึกษาร่วมกันในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป โรงเรียนต้นแบบต่างๆ ในกรุงเทพฯ อาจจะเข้าไปช่วยเหลือโรงเรียนต่างจังหวัดพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการใช้ทรัพยากร สื่อการเรียนการสอน บุคลากร ร่วมกัน เป็นการลดต้นทุนทางการศึกษาและใช้ทรัพยากร

ทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานศึกษา และพ่อแม่ผู้ปกครอง ร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริมโครงการดีๆ เช่นนี้ การศึกษาของไทยก็จะพัฒนาและมีมาตรฐานสูงขึ้น ผู้ที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงก็คือ นักเรียน ซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไปนั่นเอง

ประวัติศาสตร์ ที่ควรรู้... ไทย

ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร*

ราชวงศ์พ่อขุนศรีนาวนำถม

เรื่องของประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัยได้มาจากจารึกเป็นส่วนใหญ่ เราได้ทราบว่าอาณาจักรสุโขทัยมีพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หรือ พระร่วงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของราชวงศ์พระร่วง (ประมาณ พ.ศ. ๑๗๙๒-๑๙๘๑) แต่ก่อนจะถึงราชวงศ์นี้ ยังมีราชวงศ์พ่อขุนศรีนาวนำถม (ประมาณ พ.ศ. ๑๗๖๒ - ๑๗๙๒) ครองอาณาจักรสุโขทัยอยู่ก่อน

เรื่องของราชวงศ์พ่อขุนศรีนาวนำถมมีปรากฏอยู่เฉพาะในจารึกหลักที่ ๒ และหลักที่ ๑๑ ด้านที่ ๒ พ่อขุนศรีนาวนำถมมีโอรส คือ พ่อขุนผาเมืองและพระยาคำแหงพระราม องค์หลังมีโอรส คือ พระศรีศรธรราชจุฬามณี ซึ่งเป็นนักรบที่เก่งกล้า แต่พอมิพระชนมายุได้ ๓๑ พรรษาก็ทรงผนวช จนต่อมาเป็นพระมหาเถรศรีศรธรราชจุฬามณีศรีรัตนลงกาที่ปมมหาสามี

จารึกหลักที่ ๒ และหลักที่ ๑๑ ด้านที่ ๒

จารึกหลักที่ ๒ กล่าวถึงประวัติของพระมหาเถรศรีศรธรราช อาณาเขตของอาณาจักรสุโขทัยสมัย

พ่อขุนศรีนาวนำถม เรื่องพ่อขุนผาเมืองทรงร่วมกับพ่อขุนบางกลางหาวตีได้ศรีสัชนาลัย พ่อขุนผาเมืองตีได้สุโขทัยแล้วทรงแลกเมืองกัน พ่อขุนผาเมืองอภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวเป็นกษัตริย์ทรงยกพระนามศรีอินทราธิบดีนทราทิตย ซึ่งพระองค์ได้รับมาจากกษัตริย์ขอมให้แก่พ่อขุนบางกลางหาว แต่พ่อขุนบางกลางหาวทรงใช้พระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย บางทีอาจจะทรงเห็นว่าพระนาม อินทราธิบดีนทร์ มาจากคำอินทปัต+อินทร ซึ่งมีชื่อเมืองหลวงของขอมเป็นการยอมรับว่าขอมมีอำนาจเหนือก็เป็นได้

ข้อความต่อมากล่าวถึงประวัติของพระมหาเถรศรีศรธรราช ว่าได้ธุดงค์ไปไหว้พระเจดีย์สำคัญในเมืองไทย พม่า อินเดีย และลังกา และได้ซ่อมแซมถาวรวัตถุในที่ต่างๆ ที่ผ่านไป แล้วนำพระบรมสารีริกธาตุจากลังกามาด้วย

ข้อความที่กล่าวถึงการบำเพ็ญบุญของพระมหาเถรในที่ต่างๆ แต่ไม่บ่งชี้สถานที่ให้ชัดเจนเป็นเหตุให้ตีความผิดกันไป ว่าเรื่องใดหมายถึงสถานที่ใด และอยู่ประเทศใดกันแน่ แต่เมื่อเทียบกับข้อความในจารึกหลักที่ ๑๑ ด้านที่ ๒ แล้ว จะเห็นได้ว่าข้อความในจารึก

* ประธานคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย

หลักที่ ๒ เรียงลำดับไปตามสถานที่ที่ผ่านไป แต่อาจจะนำเรื่องที่กระทำตอนขากลับมาพูดไว้คราวเดียวกับขาไป จึงอาจทำให้เข้าใจไขว้เขวกันไปได้เมื่อเทียบกับจารึกหลักที่ ๑๑ ด้านที่ ๒ แล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าพระมหาเถระฯ ออกจากพิษณุโลก ผ่านสุโขทัย ศรีสัชนาลัย ผาง (อุตรดิตถ์) แพร่ ลำพูน ตาก เชียงทอง (ระแหง) ในจังหวัดตาก ดงที่โปรส (ปล่อย) ช้าง ที่ชุมนุมพระมหาธาตุ ช่อมพระมหาธาตุหลวง แล้วไปนครพน (เหนือเกาะตะมะขึ้นไป ๕๐ กิโลเมตร) กลิงคราฐ (ในแคว้นโอริสสา อินเดีย) ปาตลีบุตร (นคร Patna) นครตริโจล มัลลราช (ในอินเดียใต้) ไปถึงลังกา แล้วกลับมาทางภูเขาตะนาวศรี ผ่านเพชรบุรี ราชบุรี นคร (พระกริส คือ นครปฐม?) อโยธยา (กรุงศรีอยุธยา) ศรีรามเทพนคร รัตนกูดานคร ไทยเรียกว่า กำแพงครอง (สันนิษฐานว่านครสวรรค์ เพราะจารึกหลักที่ ๑๑ อยู่ที่เขากบ นครสวรรค์) ยังกลับมาไม่ถึงสุโขทัย

จารึกหลักที่ ๒ ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๕-๑๕ ออกจากรัตนกูดาน (น่าจะอยู่ในพิษณุโลก แต่กริสโวลด์ แปลว่า ออกจากโลกแห่งเพชรนิลจินดา หมายถึง ออกจากชีวิตในพระราชวัง) ผ่านสุโขทัยบางฉล่ง ศรีสัชนาลัย ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑๕ - ๑๗ กล่าวถึงชื่อคนและสัตว์ปล่อยเป็นอิสระ เป็นเรื่องระหว่างศรีสัชนาลัยถึงลำพูนและตาก บรรทัดที่ ๑๘ ปล่อยช้างที่ดงโปรสช้างที่แดนไทยกับพม่า

ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑๘ - ๓๕ ที่ชุมนุมพระมหาธาตุ ช่อมพระมหาธาตุ ซึ่งเดิมสูง ๙๕ วา ให้สูงขึ้นเป็น ๑๐๒ วา ขอมเรียกพระธม ปัญหาว่าพระมหาธาตุหลวง ๑๐๒ วานี้ อยู่ที่ใด ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ ว่า คือ พระมหาธาตุ เมืองสุโขทัย แต่ควรจะสูง ๑๐๒ ศอก ไม่ใช่ ๑๐๒ วา ข้าพเจ้าเสนอที่ประชุมสัมมนาสุโขทัย พ.ศ. ๒๕๐๓ ว่า ควรอยู่นอกประเทศเพราะผ่านดงที่โปรสช้างชายแดนไทยพม่าไปแล้ว นายโมเคิล โรห์ เสนอว่าน่าจะเป็นนครปฐม เพราะเป็นนครพระกริสและมีพระพุทธรูปหิน ดังบรรยายไว้ในด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๓๐ - ๓๕ หม่อมราชวงศ์

ศุภวดี เกษมศรี และข้าพเจ้ายอมรับข้อเสนอนี้ โดยเห็นว่าเมื่อถึงชายแดนแล้วมีทางเรือไปนครปฐมก็ได้หรือจะไปเกาะตะมะก็ได้ แต่พระมหาธาตุหลวงก็อาจจะอยู่ในเมืองมอญหรืออินเดียก็ได้ ควรจะได้พิจารณากันต่อไป

ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๓๖ - ๔๒ กล่าวถึงที่ต่างๆ ในอินเดีย คือ ปาตลีบุตรใกล้ฝั่งน้ำโอริสสาที่ศรีธัญญา (ในแคว้นโอริสสา อินเดีย) กล่าวถึงจารึกขาดก ๕๐๐ ขาดิ พระมหาเถระได้นำชาวสีหลมาช่อมพระเก้านาน (พระเจดีย์ ๙ องค์) และนำพระบรมสารีริกธาตุจากลังกามาบรรจุไว้ตอนขากลับมาที่ศรีธัญญานี้ ไม่น่าจะเป็นเรื่องในสุโขทัยอย่างที่เข้าใจกัน เพราะจารึกหลักที่ ๒ บรรยายความเรียงลำดับสถานที่จากเมืองไทยไปจนถึงลังกา และเมื่อจบหลักที่ ๒ แล้ว ยังไม่ทันกลับมาถึงเมืองไทย บางทีอาจจะมีข้อความต่อในอีกหลักหนึ่งซึ่งสูญหายไปเสียแล้ว

ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๔๒ - ๔๒ เป็นเรื่องในลังกา คือ มวลิกคงคา มหิยังคณมะหาเจดีย์บัลลังก์พระมหาธาตุ พังต่อด้วยเรื่องพระคิวดาตุแสดงปาฏิหาริย์ แสดงว่าเป็นเรื่องที่มหิยังคณมะหาเจดีย์เพราะพระคิวดาตุเจดีย์อยู่ที่นั่น

ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๔๒ ไปจนจบไปถึงเมืองกำพล ซึ่งเป็นเมืองหลวงลังกาขณะนั้น (Gampola อยู่ใกล้เมืองแคนติ) ผู้ทำจารึกกะเนื้อที่ข้อความที่จะจารึกผิดเรื่องจึงสิ้นสุดลงโดยยังกลับมาไม่ถึงเมืองไทยและเดิมได้ขีดเส้นค้นไว้ว่าจบด้านที่ ๑ แล้ว ไปต่อด้านที่ ๒ จนจบหน้า แล้วต้องกลับมาต่อด้านที่ ๑ ใหม่จนหมดเนื้อที่ และกลับไปต่อด้านที่ ๒ อีก ดังนี้ ด้านที่ ๑ บรรทัด ๑ - ๙๐ ต่อไปด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑ - ๘๗ แล้วกลับไปต่อด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๙๑ - ๑๐๗ ไปต่อด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๘๘ - ๙๕

ความหมายจารึกหลักที่ ๒

จารึกหลักที่ ๒ ด้านที่ ๑ บรรทัด ๑ - ๗ (ต่อไปจะเขียนย่อว่า ๒ - ๑ - ๑ ถึง ๗) ข้อความขาดหายไปมาก เป็นเรื่องสรุปย่อว่า สมเด็จพระมหาเถระผู้ซื้อศรีศักรัถาราชจุฬามณีศรีรัตนลงกาที่ปมหาสามีเป็นเจ้าได้ไปสร้างถาวรวัตถุไว้ที่มหิยังคณมะหาเจดีย์ในลังกา

และได้ไปบูชาพระทันตธาตุที่เมืองกำพล (เมืองหลวงของลังกาขณะนั้นอยู่ใกล้เมืองแคนดี) ใกล้แม่น้ำมาวลิคคงคา ได้ก่อพระทันตธาตุสุคนธ์เจดีย์มี ๓ องค์ มียอดองค์หนึ่ง

๒ - ๑ - ๘ ถึง ๑๑ พระมหาเถระเกิดในนครสระหลวง สองแคว แสดงว่าเป็นเมืองแฝดคู่กันอยู่ (บางคนก็เรียกว่าเมืองอกแตก) เพราะคนเดียวจะเกิดในสองเมืองไม่ได้ ปู่ท่านชื่อพระยาศรีนาวนำถมพ่อ.. (น่าจะมีข้อความว่า พ่อชื่อพระยาคำแหงพระราม) พระยาศรีนาวนำถมเสวยราชย์ในนคร ๒ นคร คือ สุโขทัย และศรีเสนาไล (ปัจจุบันเป็นอำเภอในจังหวัดสุโขทัย) และ (น่าจะเป็นพระยาศรีนาวนำถม) ได้ประดิษฐานพระศรีรัตนมหาธาตุใกล้ฝั่งน้ำ..ในสุโขทัย

๒ - ๑ - ๑๑ ถึง ๑๒ ขาดมาก สันนิษฐานว่าพ่อขุนศรีนาวนำถมสร้างบุญกุศลในเมืองศรีเสนาไลมาก (เดิมเป็น) กษัตริย์ในเมืองเชลียง

๒ - ๑ - ๑๒ ถึง ๑๖ มีเมืองขึ้น คือ ทิศตะวันออกถึง...เปื้องหัวนอน (ทิศใต้) ถึงแดนขุนลุนตา ขุนดาขุนด่าน ทิศเหนือถึงฉอด (อยู่บนแม่น้ำเมย ใกล้ตาก) เวียงเหล็ก (หมายถึงเมืองที่มาตั้งเป็นชัยภูมิเพื่อก่อสร้างเมืองใหม่ เช่น วัดเชียงมั่น ความหมายเท่ากับ เวียงเหล็กเป็นชัยภูมิสำหรับสร้างเมืองเชียงใหม่) ทิศตะวันตกถึงลำพูน ทิศพายัพถึงเชียงแสน พะเยา มลาว ทิศเหนือถึง...ขุนด่าน ต่อมาพ่อขุนศรีนาวนำถมได้เมืองสุโขทัย

๒ - ๑ - ๑๖ ถึง ๑๙ พ่อขุนศรีนาวนำถมรู้คุณวิชาอันพิเศษ คือ วิชาวิธีจับช้าง พ่อขุนนำถมชนช้างกับข้าศึกชื่ออีแดงพะเลิง (เพลิง) ได้เมืองสุโขทัย มีผู้เสนอว่าอีแดงพะเลิงเป็นชื่ออาวุธ แต่ข้อความตอนนี้อาจต่อหัวช้างด้วยอีแดงพะเลิง เทียบได้กับบรรทัดที่ ๖๒ และ ๗๘ ว่า ต่อหัวช้างด้วยขุนจิ้ง จึงตัดสินใจว่าอีแดงพะเลิงเป็นชื่อคน อนึ่ง บรรทัดที่ ๗๘ ว่า รบกับท้าว อีฉาน ชื่อเจ้าเมืองมอญสมัยนั้นขึ้นต้นด้วย “อี” หลายคน เมื่อรบได้ข้าวของมาแบ่งให้พี่ได้สองน้องได้ส่วนหนึ่ง

๒ - ๑ - ๒๐ ถึง ๒๑ ลูกพ่อขุนนำถมชื่อ

พระยาผาเมืองเป็นขุน (กษัตริย์) ในเมืองรัต เมืองลุม (เมืองลุมคู่กับเมืองบาจายเรียกรวมเป็นลุมบาจาย) อยู่แถวแม่น้ำน่าน (อาจจะใกล้อำเภอท่าปลา อุตรดิตถ์ ดูคำอธิบายในจารึกหลักที่ ๘) พระยาผาเมืองพาเมืองมาเป็นเมืองขึ้นมากมาย ได้ช้างเป็นแสนเชือก

๒ - ๑ - ๒๑ ถึง ๒๓ เมื่อก่อนพ่อขุนบางกลางหาว (ต่อมาเป็นพ่อขุนศรีอินทราทิตย์) ขึ้นไปที่เมืองบางยาง (เดิมอ่านผิดว่าเป็นเจ้าเมืองบางยาง) ให้นำพลพ่อขุนผาเมืองมารวมกัน และจัดสรรแบ่งพลกันแล้วแยกย้ายไปจากกัน

๒ - ๑ - ๒๓ ถึง ๒๕ พ่อขุนบางกลางหาวได้เมืองศรีเสนาไล พ่อขุนผาเมืองเอาพลมาสมทบด้วยตีบางขลังได้ มอบเวนเมืองบางขลังให้พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนผาเมืองยกพลกลับเมืองรัต เมืองสะคำ (อยู่ใกล้เมืองรัต ดูคำอธิบายจารึกหลักที่ ๘)

๒ - ๑ - ๒๕ ถึง ๓๖ พ่อขุนบางกลางหาว (รบกับ) ขอมสบาดโขลญลำพง และให้ไปตามพ่อขุนผาเมืองมาประชุมพลกันที่นี้ (วัดศรีชุมในสุโขทัย ที่จารึกหลักที่ ๒ ตั้งอยู่) พ่อขุนบางกลางหาวและพ่อขุนผาเมือง (ทำอุบาย) ชี้ช้างตัวเดียวกัน (ให้ข้าศึกเข้าใจว่ากษัตริย์ไทยทั้งสองมาอยู่ด้วยกันแต่แล้วพ่อขุนผาเมืองแอบแยกไป) พ่อขุนบางกลางหาวรบกับขอมสบาดโขลญลำพง แต่แอบให้คนไปบอกพ่อขุนผาเมือง (ให้ยกมาชนาบข้างหลังและช่วยกัน) ตีขอมสบาดฯ แพ้ไป พ่อขุนผาเมืองจึงเข้าเมืองสุโขทัยได้ และได้เวนเมืองให้แก่พ่อขุนบางกลางหาว แต่พ่อขุนบางกลางหาวไม่สู้เข้า (สู้ ภาษาถิ่นเหนือเท่ากับยอม ภาษาถิ่นใต้เท่ากับกลัว) จึงอาจจะแปลว่าไม่ยอมเข้าหรือไม่กล้าเข้าก็ได้ เพราะเกรงแก่พระสหาย (ไม่ทราบว่าเป็นใจหรือเกรงกลัว หรือทั้งสองอย่าง) พ่อขุนผาเมืองจึงยกพลออกพ่อขุนบางกลางหาวจึงเข้าเมือง พ่อขุนผาเมืองอภิเษกพ่อขุนบางกลางหาว (เป็นกษัตริย์) ยกเมืองสุโขทัยและยกพระนามเดิมของพ่อขุนผาเมือง คือ ศรีอินทราธิบดีอินทราทิตย์ ซึ่งกษัตริย์เมืองศรีโสธรปุระตั้งให้เป็นพระนามของพ่อขุนผาเมือง พร้อมทั้งยก

ลูกสาวชื่อนางสุขรมาหาเทวีให้พ่อขุนผาเมืองพร้อมทั้งพระขรรค์ชัยศรี (เครื่องราชกกุธภัณฑ์แสดงความเป็นกษัตริย์) เหตุที่พ่อขุนบางกลางหาวได้พระนามว่าศรีอินทราดินทราทิตย เพราะพ่อขุนผาเมืองยกพระนามพระองค์ท่านมาให้แก่พระสหายพร้อมทั้งมอบเมืองสุโขทัยให้ด้วย ทั้งสองพระองค์เอาไพร่พลมาสมทบกันเที่ยวดูทั้งใต้และเหนือเที่ยวไปทุกแห่งทุกด้าน แล้วต่างคนต่างกลับไปบ้านเมืองดั้งเดิม

๒ - ๑ - ๓๖ ถึง ๓๘ ไอรสพ่อขุนศรีอินทราทิตย ผู้หนึ่งมีพระนามว่าพ่อขุนรามราชเป็นปราชญ์รู้ทางธรรมทรงสร้างพระศรีรัตนธาตุในเมืองศรีสัชนาลัย พระนัดดาของพ่อขุนศรีอินทราทิตยมีพระนามว่าธรรมราชา (คือ พระเจ้าเลอไทย) รู้ทางบุญทางธรรม มีปัญญามากที่สุด จะกล่าวให้ถืถ้วนไม่ได้

๒ - ๑ - ๓๘ ถึง ๔๑ พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราดให้สร้างเจดีย์มีประโยชน์ และเป็นอาจารย์แก่หมู่กษัตริย์ทั้งหลาย มาประทับอยู่ในศรีสัชนาลัย สร้างทุกแห่งให้เป็นบ้านเมืองให้ชนที่จะมารุ่นหลังได้สรรลิกคุณทุกประการ

๒ - ๑ - ๔๑ ถึง ๕๐ มีหลาน (ลุง) พ่อขุนผาเมืององค์หนึ่งพระนามว่า พระมหาเถรศรีศรีทถาราชจุฬามณีศรีรัตนลงกาทีปมหาสามีเป็นเจ้า พระมหาเถรฉลาด ชอบทำบุญธรรม ชอบอวยทานตลอดเวลาไม่ติดขัดที่จะให้ผู้อื่น แต่งตัวสะอาดงดงามมาก ตักบาตรและให้ทานไม่ขาดสักวัน ให้ทานสิบห้าครั้งทุกๆ วัน ชอบจำศีลภาวนาอยู่กลางป่าดงจนอดฉันอาหาร ฉันแต่ใบพองลูกไม้ ปฏิบัติอย่างชาวสิงหลทุกประการ ชอบเดินไปในสถานที่ต่างๆ เพื่อแสวงหาปริชา... รู้ทุกภาษา ทำความเพียรพยายามทั้งเวลากลางคืนด้วย ย่อมปรารณาโพธิสมภาร สร้างเจดีย์ปลูกต้นไม้ สร้างพระพุทธรูปมาทุกแห่ง ส่งเสริมศาสนา (สร้างถาวรวัตถุ) ซึ่งจะอันตรายาน มิให้สูญหายไปสักแห่ง พระมหาเถรเป็นผู้เชื่อ... (ใครร้ายต่อ) ก็ไม่โกรธตอบ รักษาไมตรี มีปธานสงสารสัตว์ทั้งหลาย ไม่ให้ล้มตายสักอย่าง รัฐบาลรู้คุณ สงบเสงี่ยมมีมรรยาท

สามารถบังคับตนและสั่งสอนคนให้รู้จักละอายและกลัวบาป กลัวปฏิบัติผิดต่อผู้เฒ่าผู้แก่ พ่อแม่ ครูพระอุปฌาย์ มิตรสหาย ...พระเถรเอาต้นไม้มาปลูกแม้จะเป็นไม้กึ่ง พะศิมหาโพธิ และพระศรีมหาโพธิจากลังกาก็ดี ท่านอธิษฐานว่า ถ้าท่านจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปจริงแล้วไซ้ ขอให้ไม่ตายไม่เหี่ยวเมื่ออธิษฐานดั่งนั้นแล้ว แม้ใบแห้งก็จะกลับเขียว งามมากขึ้นเป็นต้นสูงใหญ่งามมาก สลักพระประดิษฐานไว้ในศรีรามเทพนครทางใต้ของเมืองสุโขทัย สร้างมหาสะพาน... ไว้ใน กุदानคร (ไทยเรียก) กำแพงครองมาจนถึงนครศรีสัชนาลัย ... อธิษฐานแต่งตั้งให้เป็นเมืองดังโบราณ ในลงกาทีป.. ในชมพูทวีป...

เมื่อพระมหาเถรเป็นคฤหัสถ์ (นำสะพึงกลัว) เท่ากับราชสีห์ มีกำลัง .. ขนข้างกับขุนจ้ง ขุนจ้งขี่ช้างศึกสูงใหญ่กำลังตกมัน วิ่งมาอย่างรวดเร็ว ขุนจ้งทำพระยาตำแหน่งพระราม ว่าถ้าไม่กล้าชนช้างด้วย ก็ให้เอามอนแรมมาแลก (กันก็แล้วกัน) เจ้าศรีศรีทธาได้ยินขุนจ้งมาทำผู้เป็นพ่อ ดั่งนั้น ก็เจ็บใจแทนพ่อนักเสมื่อนนาคราชถูกค้อนตีที่ขันทหาง จึงขี่ช้างซื้อทอง (ทวล) ซึ่งเป็นช้างพังวิ่งเข้าสู่ช้างศึกที่ตกมันจนชุ่มเหงื่อ ช้างศึกนั้นเองวงคล่า นำลาง ... (น้ำมัน?) ย้อยถูกหัวเจ้าศรีศรีทธา เจ้าศรีศรีทธาจึงหันหน้าไม่ปักปิ่น (คือถูกรู) ปากจอบ ยิ่งถูกรูน้ำมันช้างศึกนั้น ช้างศึกนั้นเดินเจ็บนักหนาคนหนดิน (คงจะเป็นคนประจำเท้าช้าง) ก็ช่วยแทงช้างศึกนั้น ช้างศึกนั้นจึงเดินโขยกเขยกมุดป่าพงหนี เจ้าศรีศรีทธาขับช้างพังไล่ตีไม่หยุด ช้างศึกแพ้อาจด้านทานได้ ความแค้นช้างพังหนีไปติดป่าแขมชะงักหยุดสองสามครั้ง คนประจำเท้าช้างก็วิ่งหนี ช้างพังตามตีไม่หยุดจึงได้ช้างศึกมา

(ขอให้สังเกตว่า คำที่เป็นกรรมประโยคหน้า และเป็นประธานของประโยคหลัง จะเขียนเพียงครั้งเดียว แต่ต้องอ่าน ๒ ครั้ง โดยไม่ใช้ไม้ยมก ส่วนไม้ยมกเพ็งปรากฏขึ้นในจารึกหลักที่ ๔๔ พ.ศ. ๑๙๓๖ ใบลานทางภาคเหนือใช้วิธีการเดียวกันนี้มาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์)

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พระยาเลอไทย) กษัตริย์
สุโขทัยทรงปรารภว่า ทำไมช่างพ่งจึงชนกับช่างศึก
ตกมันได้ ทำไมช่างศึกตกมันจึงหนีเช่นนั้น เหตุเพราะ...

เมื่อสมเด็จพระศรีศรัทธาตั้งความปรารภ
เป็นพระหริระ..เทพเมื่อ... ตั้งแต่เมื่อเจ้าศรีศรัทธายังเล็ก
แม่ให้กินนม อายุสองปีเศษก็คิดเช่นนั้นแล้วจากนั้นมา
ถึงอายุ ๑๗ - ๑๘ ปี มีศึกกับขุน (กษัตริย์) ผู้หนึ่งชื่อ
ท้าวมน.. รบศึกกับท้าวอริฉาน พอถึงอายุ ๒๖ ปี
มีศึกหนัก ชนช้างกับขุนจิงในตอนนั้นพูดแต่สั้นๆ เป็น
ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น

เจ้าศรีศรัทธาศึกษาวิชาพิเศษต่างๆ รู้คุณช้าง
รู้คุณม้า รู้คุณสีห์ รู้คุณธนูศิลป์ ปืน (คือธนู)
ยิงเข้าไปก็ถูก รู้คุณหลายอย่าง

มหาเถรศรีศรัทธานั้นเดี๋ยวก็เข้าบุญ เดียวก็
เข้าบาป (เดี๋ยวก็ประสบบุญ เดียวก็ประสบบาป)
เดี๋ยวหัวเราะ เดี่ยวร้องไห้ เดี่ยวได้ เดี่ยวเสีย เดี่ยวสุข
เดี่ยวทุกข์ กลับเปลี่ยนไปมา เชื้อใจ (ลำบากใจ) ใน
การเวียนว่ายที่ซ้ำแล้วซ้ำอีก มาอายุ ๒๙ ปี ย่างเข้า
๓๐ ปี มีบุตรผู้หนึ่ง (สงสัยว่าบุตรคงจะตาย) ..เห็นว่า
โลกนี้เป็นอนิจจังอนัตตา คือ ไม่เที่ยงแท้ ไม่มีตัวตนจึง
คิดทางโพธิสมาธิ ... ถึงอายุ ๓๑ ปี เกิดศรัทธา
มากมาย หากใครอยากได้หัว (เมื่อใดก็ยินดี) ให้ทาน
เมื่อนั้น จึงทำลายเครื่องอาวุธทั้งหลาย เป็นต้นว่า
...เอาหน้าไม้ธนู ฟันเป็นฟันหูกจิ้งหรีดในป่า ... สละภาระ
เหย้าเรือน แต่งเรือนผ้าด้วยผ้าแดง เหลือง ดำ เขียว
ขาว เลื่อม... เอาหอบโต จิงไตรกระยาทาน (คือ
เครื่องบริจาต) ..ฝังมรดก

(จบด้าน ๑ บรรทัดที่ ๙๐, ขีดเส้นค้น ไปต่อ
ด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑)

๒ - ๒ - ๑ ถึง ๕ (คือหลักที่ ๒ ด้านที่ ๒
บรรทัดที่ ๑ ถึง ๕) มณเฑียรน์ ปัทมราค ไพฑูรย์
ปราพาห รัตนแก้ว ... (คงแจกลิงเหล่านี้นี้เป็นทาน)
...แต่งตัวลูกสาวสองคนให้ใส่ทองปลายแขน แหวน
ปลายก้อย ...อวยทานให้แก่ผู้มาขอ (และคงจะให้เมีย)
แต่งตัวให้สวยงามอวยทานให้แก่ผู้มาขอ แล้วออกบวช

... ปรารภนาจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

๒ - ๒ - ๕ ถึง ๗ แล้ว (อภิเนษกรรมณ =
การออกบวชเพื่อคุณอันยิ่งใหญ่) ออกจากรัตนภูมิ
(คงออกจากเมืองเกิดคือพิษณุโลก) สพายบาตร ...
เข้าป่า ปรารภนาจะเดินหาพระศรีรัตนมหาธาตุ เพื่อ
จะทำกุศล .. ได้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ จึงแสวงหา (ต้นศรี
มหาโพธิ์)

๒ - ๒ - ๘ ...นครสุโขทัย บางฉล่ง
ศรีสังขาลย์ ปรารภนาให้เป็นเมืองธรรม (ธรรมบุรา)

๒ - ๒ - ๘ ถึง ๑๑ บางแห่งก่อ ... (ซ่อมแซม)
พระศรีรัตนมหาธาตุ ปลุกเนาวรัตน์ (สันนิษฐานว่าลูก
นิมิตทั้ง ๙ ลูก แต่กริสโวลด์ ว่าพระเจดีย์ ๙ องค์)
พระศรีมหาโพธิ์ สร้างวิหารอวาสอัน .. พระพุทธรูป
อันงามต้องจาริตไว้ในที่นี้ (ในจารึกภาคเหนือ ต้อง
จาริตไว้ แปลว่า สลักจารึกไว้) สร้างกุฎิอาศรมบท
(ที่อยู่ของพระสงฆ์) อันอุดมพิเศษนักหนา

๒ - ๒ - ๑๑ ถึง ๑๔ บางแห่งกระทำ ... สร้าง
มหาสะพาน ปลุกดอกไม้ต้นใหญ่หลายชนิด .. พระศรี
มหาโพธิ์ และแต่งคนหลายครัวให้อยูรักษพระศรี
มหาโพธิ์ ให้ทั้งสวนหมาก สวนพลู ไร่นา ... ทั้งหลาย
ทุกชนิด วันสิ้นเดือน (เดือนดับ) วันเดือนเต็ม วันพระ
วันปรารภนา แต่งคนให้อุปถัมภ์ดักน้ำล้างเท้าพระมหา
เถรานุเถรภิกษุสงฆ์

๒ - ๒ - ๑๔ ถึง ๑๕ บางแห่งสร้างมหา
ตำหนัก ขุดบ่อเก็บน้ำ ก่อพระมหาเจดีย์ ปลุกพระศรี
มหาโพธิ์ สร้างพระพุทธรูปใหญ่

๒ - ๒ - ๑๕ ถึง ๑๘ บางแห่งซื้อสัตว์ทั้งหมด
ออกปล่อย เช่น คน แพะ หมู หมา เป็ด ไก่ ห่าน
นกหูก ปลา เนื้อ (สถานที่เรียงตามลำดับมาจาก
พิษณุโลก สุโขทัย สวรรคโลกและจะต่อไปยังล้านนา
จึงอนุมานได้ว่าเป็นเรื่องระหว่างทางจากสวรรคโลก
ผ่านลำพูนกลับลงมาถึงดงที่โปรสช้าง แสดงว่ามีทาส
อยู่ในอาณาจักรสุโขทัยหรือไม่ก็อาณาจักรล้านนา
แพร่ ลำพูน ตาก หรือเชียงทอง กริสโวลด์ว่าน่าจะ
เป็นเรื่องในเมืองฝาง) ปล่อยสัตว์ตัวดีมีรูปงาม สลัก

สันตะ (อาจจะสันตะ คือ พรหมหรือเสื่อ หมายถึง เครื่องปูลาดที่อยู่บนฐานพระพุทธรูป แต่ที่ประชุม สัมมนาจาริกหลักที่ ๒ ของกรมศิลปากรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ตกลงกันว่าเป็นภาษาสิงหล แปลว่า ลวดลาย ลายเครือเถา) สลักพระพุทธรูปในต้นอินทนิล ถึงดง ที่โปรสช้างในเขานางตาย (หรืออาจจะเขานาง ต่าย และน่าจะอยู่ชายแดนไทยต่อกับพม่า) จึงปล่อย ช้างเป็นเครื่องบูชาพระเป็นเจ้า (เพราะต่อไปจะเดิน ทางทางน้ำ ไม่จำเป็นต้องใช้ช้างแล้ว)

๒ - ๒ - ๑๘ ถึง ๓๕ บางแห่งเป็นที่พระ มหาธาตุอันใหญ่มารวมกันอยู่ และได้สลักหักพังกลาย เป็นป่าเป็นดง (สถานที่นี้อยู่เลยชายแดนพม่าไปแล้ว จึงอาจจะอยู่ในเมืองมอญหรืออินเดีย หรือพระมหา เถรอาจจะเดินทางทางเรือจากดงที่โปรสช้างไปยัง นครปฐม คือ นครพระกริสตามความเห็นของ ไมเคิล ไรท์ ซึ่งพลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวรัญญู เกษมศรี และข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็น) พระมหาเถรนำตน เข้าไปบูรณะพระมหาธาตุหลวงขึ้นใหม่ พระมหาธาตุ (เดิม) สูง ๙๕ วา ต้นไม้ขึ้นเหนือพระธาตุหลวงใหญ่ ขนาดสองสามโอบ พระมหาเถรให้แผ้วถาง แล้วจึงก่อ อิฐขึ้น ๗ วา โบกปูนเสร็จสมบูรณ์ พระธาตุหลวงก่อ ใหม่จึงสูง ๑๐๒ วา พวกขอม (คือคนต่างชาติทางทิศใต้ เรียกว่า พระธม สถิตอยู่ใจกลางนครพระกฤษณ์ เมื่อตอนจะโบกปูนในกลางป่าหาปูนได้ยากมาก หาปูน ไม่ได้ พระมหาเถรจึงอธิษฐานว่าดังนี้ “ถ้ากูจะได้ตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้า ขอให้ได้พบปูน” พออธิษฐานแล้วครู่ หนึ่งก็ได้พบ (โป่ง) ปูนอันยอดเยี่ยม เอามาโบกพระธาตุ สร้างใหม่เก่าแล้ว ยังเอามาประสานพระพุทธรูปหิน ที่หักพังอยู่ได้ครบถ้วนแล้ว ยังมีปูนเหลืออยู่เลย พระมหาธาตุหลวงนั้น ทำปฎิหาริย์อันอัศจรรย์นัก และมีพระธาตุ (พระเจดีย์) ใหญ่ล้อมรอบมากมาย สร้างมหาวิหารด้วยอิฐเสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงไป แสวงหาพระพุทธรูปหินเก่าแก่แต่ครั้งโบราณ ซึ่งอยู่ ไกลออกไปเดินทางสองสามวัน เอามาประดิษฐานไว้ในมหาวิหาร บางแห่งหาได้ค่อ ได้องค์พระ ได้ผม

ได้แขน ได้ออก ได้หัว ซึ่งกระเด็นไปไกล และใช้คนหาม ถึงสี่คนจึงหามมาได้ บางแห่งก็ได้ดิน ได้มือ เป็น พระหินใหญ่ต้องใช้เกวียน หรือล้อเข็นมาไว้ในมหาวิหาร เอามาต่อเข้าเป็นองค์พระพุทธรูปขนาดใหญ่ ขนาด กลาง สูงมาก นำมาไว้เต็มมหาวิหารหลายแถวและ หลายชั้นสูงที่สุด

๒ - ๒ - ๓๖ ถึง ๔๒ ... ในรัชสมัยประเทศใน นครปาตลิบุตรใกล้ฝั่งน้ำอินทนิล

พระศรีรัตนมหาธาตุชื่อศรีธัญญกกา (ศรี ธัญญกกาเป็นพระเจดีย์สำคัญในอมราวดี ซึ่งสมัย ต่อมาเป็นที่ตั้งของแคว้นโอริสสา) (ซึ่ง) พระกริส (กฤษณะ) เป็นผู้สร้างขึ้น พระกริสนั่นก็คือพระมหา สามิตรีศรัทธาราชจุฬามณีศรีรัตนลงกาที่ป เป็นพระราม พระกฤษณ์จุติมาท่องเที่ยวอยู่สงสารภพนี้ (และจะได้ เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต) ดังปรากฏในคาถาว่าด้วย พระศรีอารยเมตตรัย พระโคตม (เป็นต้น) ในมหา นิทาน (ซึ่งกล่าวถึงพระพุทธเจ้าในอนาคตสิบพระองค์ ซึ่งรวมพระนามราโมอยู่ด้วย) พระเจดีย์สูงใหญ่ (ชื่อ ศรีธัญญกกา) มีหินฉลัก (เป็นภาพขาดก) ห้าร้อยชาติ ใกล้ฝั่งน้ำ งามวิจิตรนักหนา (แต่ถูก) ทรุก (น่าจะเป็น ทรูชกันแน่) ชาวอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือมิฉะนั้นก็อาจจะจะเป็นชาวเตอร์กที่เป็นทหารอาสา สมักรของกองทัพจีน ซึ่งรบเก่งมาก) มาทำลายเอา ทองจนสูญสลายไป สมเด็จพระมหาสามิ (ตอนขากลับ) จากสีหลมา นำฝูง (คนช่วยกัน) แยกอิฐจากล่างขึ้นไป บูรณะพระเก้าท่าน (คือ พระเจดีย์เก้าองค์แบบเดียวกับพระเจดีย์ในวัดมหาธาตุสุโขทัย) ให้สมบูรณ์ขึ้นมา ด้วยศรัทธา (นอกจากนั้น) ยังนำพระศรีรัตนธาตุสอง องค์แต่ลังกามาบรรจุไว้ที่นั่น (คือ ที่ศรีธัญญกกา ถ้าเป็นสุโขทัยคงต้องใช้ว่าบรรจุไว้ที่นี้) อธิบายให้ถี่ถ้วน ไม่ได้เลย

๒ - ๒ - ๔๓ ถึง ๘๒ บางแห่ง ... ที่อยู่ใกล้ฝั่ง น้ำมาวลิกคงคา (ในลังกา) ซึ่งเป็นที่พระพุทธเจ้าทรง ปูจัมขันท์ (คือ เสื่อทำด้วยหนังสัตว์ ตามที่ทรงขอ ยกไว้ว่าขอที่เท่าที่จะปูจัมขันท์ได้ เมื่อยกขียนยอม

แล้ว พระพุทธเจ้าทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้จัมชนต์ ขยายออกไปเต็มเกาะลังกา ทำให้ยักษ์ต้องทิ้งเกาะ ลังกาไปอยู่ที่อื่น) ที่พระศรีรัตนมหาธาตุ ชื่อมหิยัง คณะมหาเจดีย์มีพระเกศธาตุ พระ ... ธาตุและพระ บริโกธธาตุบรรจุอยู่ พระบรมสารีริกธาตุแสดงปาฏิหาริย์ อย่างน่าอัศจรรย์ยิ่ง บัลลังก์ของพระมหาธาตุ (มหิยัง คณะมหาเจดีย์) ด้านตะวันตกพังยาวสิบสามวา พระมหา เถรมีศรัทธา จึงก่ออิฐแล้วโบกปูนจนเสร็จ ทาปูนตั้ง แต่ยอดที่สุดมาถึงฐาน คูสูงใหญ่งามดังเขาไกรลาส (ซึ่งเป็นสถิตของพระอิศวร) บารุณะพระพุทธรูป หลายแห่งโดยนำพระหัตถ์และพระบาทมาต่อเข้า สร้างหอนั่ง (คือซุ้มไว้พระ) และบารุณะพระพุทธรูปหิน งามยิ่งนัก พระมหาเถรทำบุญสมภารวันเดียวสำเร็จ ทั้ง ๒๘ งาน (อดีตพระพุทธเจ้า ๒๘ องค์)

ในผังแสดงเจดีย์ใหญ่อยู่กลางมีเจดีย์เล็ก ล้อมรอบแปดทิศ ด้านทั้งสี่มีพระพุทธรูปอยู่ในซุ้ม ด้านละ ๗ ซุ้ม รวมเป็นพระพุทธรูป ๒๘ องค์ เท่าจำนวนอดีตพระพุทธเจ้า

พระมหาธาตุจึงแสดงปาฏิหาริย์มากมาย เป็นดั่งน้ำในมหาสมุทร มีคลื่นเล็กๆ และเป็นดั่งฝนตก ฟ้าใหญ่ มีรัศมีที่คล้ายฝนชะช่อมะม่วง ธารน้ำมีสี สะอาดประดุจหนึ่งดอกไม้ มีรัศมีที่เป็นเงามันดั่งดาวทอง และน้ำทองไหลสว้างไปทั่ว มีรัศมีขาวดั่ง .. ดั่งดอก มะลิ ดอกพุด มองเห็นเต็มไปทั่วจักรวาล พระเกศธาตุ เสด็จมาหมู่หนึ่ง เหมือนดั่งสายฟ้าแลบ ดุจสายน้ำพุ่ง ไปกลางท้องฟ้าหน้าอัศจรรย์ อีกอย่างหนึ่งเห็นเหมือน ตะวัน ... เพียงดั่งเตาเผาหม้อเผาไห พระคิวดาตุ (กระตูกคอ) เสด็จจากเจดีย์ทองพุ่งขึ้นไปยัง ... มองดู เหมือนตะวันส่องงามยิ่งกว่าตัวเอง สมควรที่จะ มองพระคิวดาตุมีขนาดเท่ากลองเงินใบใหญ่ มีแสง สว้างล้อมรอบเป็นวงกว้าง มีรังสีหกชนิด คือ เหลือง แดง ดำ เขียว ขาว และประภัสสร ส่องแสงไปทั่ว แผ่นดิน ทำปาฏิหาริย์ตั้งแต่แดดอุ่นถึงสองชั้นฉาย (เงาไม้ นาฬิกาแดดทอดยาวสองฝ่าเท้า) ไกลจะเที่ยง ขาว ลังกาห้าหมู่บ้านข้ามแม่น้ำคงคาพวยมากล่าวยกย่อง

สรรเสริญ เสียงดังเซ็งแซ่มากนัก พวกชาวลังกา อารธนาให้พระคิวดาตุเสด็จลงมาก็ไม่สำเร็จเขาจึง ขอให้พระมหาเถรอารธนาพระคิวดาตุ พระคิวดาตุ จึงมาเวียนขวารอบพระเจดีย์ทอง (มหิยังคณะมหา เจดีย์) แล้วจึงเหาะกลับขึ้นไป พระมหาเถรมีศรัทธา มากจึงทอดตัวลงนอน ยอมสละชีวิตให้เป็นทาน และ ว่าจะไปปฏิบัติศาสนาในลังกาทวีป และจะประพฤติ ตามคำสอนของพระพุทธองค์ทุกประการ พระคิวดาตุ จึงเสด็จลงมาเวียนวนรอบพระเจดีย์ทอง ส่องรัศมีดู งามนัก ... เหมือนดั่งกงเกวียนแก้ว แล้วพระคิวดาตุ จึงเสด็จเข้าไปในโกศทอง ฝูงพระธาตุ (บริวาร) ... จึงเข้า มาสู่พระเจดีย์เหมือนดั่งผึ้งบินฟ่านเข้ามาสู่รังฉะนั้น พระมหาเถรจึงลุกขึ้นถวายอัญชลี โยธา (คือ บริวาร) องค์หนึ่งของพระศรีรัตนมหาธาตุมีสิ่งงามดังทอง มี แสงรอบขนาดเท่าลูกหมาก... เสด็จแต่กลางหาวลงมา วนเวียนรอบพระมหาเถร แล้วเสด็จมาอยู่กึ่งกลาง หน้าผากของท่าน พระมหาเถรรู้สึกมีศรัทธาจนน้ำตา ไหลถวายบูชาด้วยร่างกาย ออก เข้า และทรวงอก (แสดงความเคารพโดยนอนคว่ำราบให้อวัยวะสืบแห่ง จดแผ่นดิน) (นอนคว่ำแสดงความเคารพ) ชาวลังกา เห็นอัศจรรย์ดังนี้ จึงนอนราบลงไหว้ทำเบญจางค ประดิษฐ์ นอนกอดขาพระมหาเถร คนทั้งหลายนอน ไหว้เต็มแผ่นดินเหมือนท่อนอ้อยเรียงอยู่เต็มทีนั้น เขาจึงลุกขึ้นบังคม บางคนก็ว่าเจ้าชายมหาสามีนี้เป็น หน่อเชื้อพระพุทธเจ้าโดยแท้ เขาเอาน้ำมาล้างเท้า พระมหาเถร แล้วนำไปตีและท่านเหยียบดินตรงที่ใด เขาก็ขุดดินนั้นไปไหว้บูชา เข้าขึ้นพระมหาธาตุสอง องค์เสด็จนำหน้าไปกลางหาว พระมหาเถรจึงข้ามน้ำ คงคาตามไป พอกลางคืนพระธาตุสององค์นั้นจึง เสด็จเข้าไปในโกศสร่งน้ำแล้ว พอรุ่งเช้าก็เสด็จออกมา ครู่หนึ่ง เพื่อให้คนได้เห็นเกิดศรัทธาสรรเสริญบูชา แล้ว จึงเสด็จกลับไปสู่เจดีย์ทองที่เดิม รัศมีต้องพระเจดีย์ ประกายงามแข่งกับแสงตะวันเมื่อพุ่งขึ้นได้ พระธาตุ แสดงปาฏิหาริย์ที่นั่นถึง ๓๑ วัน เพื่อให้คนทั้งหลายเห็น เพื่อให้ไปช่วยส่งเสริมพระธรรมในลังกาทวีป เป็นมหากุศล

ให้ปรากฏแก่พระพุทธรูปศาสนา

(พระธาตุทั้ง ๒ นี้จะนำหน้าพระมหาเถรไปจนถึงศรีธาตุกุกา ซึ่งพระมหาเถรนำพระธาตุทั้ง ๒ ไปบรรจุไว้ที่นั่นดังกล่าวใน ๒ - ๒ - ๔๒)

๒ - ๒ - ๔๒ ถึง ๔๗ บางแห่งไปถึงอรัญญิกนอกเมืองกำแพง (เมืองหลวงของลังกาขณะนั้น) ชาวลังกาจึงประดับธงผืนผ้า ธูป เทียน ดอกไม้หอม (ต้อนรับ) พระมหาธาตุด้วย ผู้มีศบิรवारมากเดินตามพระมหาธาตุไป ... ถัดจากพระมหาเถรมีพระเถรและพระสงฆ์ผู้ทรงธุดงค์ศีล และพระมหาสามต่อไปเป็นหมู่อำมาตย์ราชเสนาอูบาสกอบาสิกานับไม่ถ้วน...(ปรา) สาททองเอาพระมหาทันตธาตุ (ซึ่งจะเคลื่อนย้ายตามเมืองหลวงของลังกาไป ในขณะนั้นกำแพงเป็นเมืองหลวง)...

(จบด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๔๗ มีเส้นขีดคั่นตลอดตามความกว้างจารึก ต้องไปอ่านต่อที่ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๔๑)

๒ - ๑ - ๔๑ ถึง ๑๐๗ พระมหาเถรจึงยกสองมือขึ้นบังคมรับมาดู เห็นว่าใสงาม ... พระมหาเถรมิศรัทธาอุทิศตนให้เป็นทานแล้ว (เอาเงิน) ไถ่ตัวคืน ณ ที่นั้นได้สร้างพระทันตธาตุ (สุคนธ์เจดีย์มีสามองค์ มียอดองค์หนึ่ง ทั้งนี้โดยเทียบกับ ๒ - ๑ - ๗) พระทันตธาตุแสดงปาฏิหาริย์ได้ ๓ เดือน เป็นอัศจรรย์ ... ทั้งหลายสกลในโลก ... เขาที่นั่นอัน ... พระนลาฏธาตุ พระคิ่วธาตุ พระทักษิณอักขกธาตุ พระทันตธาตุ (คือ กระดูกหน้าผาก กระดูกคอ กระดูกโหนกศีรษะ ข้างขวา ฟัน) พระธาตุ ... กลางหาวชาวลังกาเห็นด้วยตาแล้วมีศรัทธา ... มาหล่อรูปพระมหาเถรไว้เหนือจอมเขาสุมนภูฏา กระทำบุญ ... อันหนึ่งก่อฉลักด้วยหิน ... แห่งเพนุราย ... มาวลิกคงคาไปก่อทำเจดีย์

(ต่อจากนี้จารึกด้าน ๑ ขำรุต จากบรรทัดที่ ๔๑ - ๑๐๗ ข้อความไปต่อกับด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๔๘ - ๔๕ ซึ่งขำรุตจับความไม่ได้ เรื่องจบลงเมื่อพระมหาเถรยังอยู่ในลังกา ส่วนเรื่องที่ท่านเดินทางกลับมาจนถึงสุโขทัยนั้น คงจะอยู่ในจารึกหลักต่อไปซึ่ง

สูญหายไปเสียแล้ว แต่มีเรื่องย่ออยู่ในจารึกหลักที่ ๑๑ ด้านที่ ๒ ดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น)

ลักษณะและประวัติ

จารึกหลักที่ ๒ ใช้อักษรไทยสุโขทัย ภาษาไทย มีผู้เคยสันนิษฐานว่าจารึกหลักที่ ๒ เกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าเลอไทย แต่บัดนี้อาจพิสูจน์ได้ว่า หลักที่ ๒ จารึกขึ้นประมาณ พ.ศ. ๑๙๑๔ หรือหลังจากนั้นด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

เมื่อลังก้าย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่ใด ชาวลังกาจะอัญเชิญพระทันตธาตุไปประจำ ณ เมืองหลวงใหม่ตลอดมา เมืองกำแพงเริ่มเป็นเมืองหลวงของลังกาเมื่อ พ.ศ. ๑๘๘๔ พระมหาเถรศรีศรัทธาฯ ไปไหว้พระทันตธาตุที่เมืองนี้ และอยู่ในลังกาถึงสิบปี (ดูจารึก ๑๑ - ๒ - ๑๙) กว่าที่จะกลับมาสร้างจารึกหลักที่ ๒ ก็ไม่ก่อน พ.ศ. ๑๘๙๔

จารึกสมัยพระเจ้าลิไทย (พ.ศ. ๑๘๙๐ ถึงประมาณ ๑๙๑๑) เริ่มใช้ไม้หันอากาศหลัง พ.ศ. ๑๙๐๒ และใช้ ณ รูปเหมือน ณ ปัจจุบัน ส่วน ณ รูปปัจจุบันปรากฏในจารึกที่มีศักราชหลักแรก คือ จารึกหลักที่ ๖๒ วัดพระยืน พ.ศ. ๑๙๑๔ จารึกหลักที่ ๒ มีทั้งไม้หันอากาศ และ ณ รูปปัจจุบันทั้งด้านที่ ๑ และด้านที่ ๒

ทะเบียนกรมศิลปากร เลขที่ สท./๒ เป็นจารึกหินดินดานรูปใบเสมา กว้าง ๖๗ ซม. สูง ๒๗๕ ซม.หนา ๘ ซม. ด้านที่ ๑ มี ๑๐๗ บรรทัด โดยมีเส้นขีดคั่นระหว่างบรรทัดที่ ๔๐ และ ๔๑ ด้านที่ ๒ มี ๔๕ บรรทัด มีเส้นขีดคั่นระหว่างบรรทัดที่ ๔๗ และ ๔๘

พลโทพระยาสมุสสรพรการ เมื่อครั้งเป็นหลวงสมุสสรพลการพบจารึกหลักนี้ในอุโมงค์ วัดศรีชุมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ และส่งมาไว้ในพิพิธภัณฑสถานกรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๕๑ ต่อมาได้อยู่ที่หอพระสมุดสำหรับพระนคร ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร

หนังสือ ทำได้

มานพ กนอมศรี*

การเลือกใช้กลวิธีในการเขียน

ผู้ฝึกหัดปฏิบัติการเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว
ชำนาญแล้วย่อมสามารถเลือกหยิบกลวิธีใน
การนำเสนอทั้งสามประการมาใช้กับงานเขียนของตน
ได้อย่างดีและถูกต้อง การใช้กลวิธีในการเขียนที่ตรงกับ
รูปแบบของงานเขียนที่ต้องการนำเสนอจะช่วยให้
สามารถเขียนหนังสือรูปแบบนั้นๆ ได้ง่ายขึ้น จนสามารถ
กล่าวได้ว่า เป็นนายของภาษา

รูปแบบงานเขียน

งานเขียนโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. สารคดี
๒. บันเทิงคดี
๓. บทร้อยกรอง

สารคดี

เป็นการนำเสนองานเขียนในเนื้อหาเรื่องราว
ทางวิชาการ และความรู้ต่างๆ

* ศิลปิน-นักเขียนอิสระ

บันทึกคดี

บันทึกคดีเป็นการนำเสนองานเขียนในเนื้อหาเรื่องราวที่เป็นความสนุกสนานเพลิดเพลิน

บทร้อยกรอง

บทร้อยกรองเป็นการนำเสนองานเขียนในเนื้อหาเรื่องราวที่เป็นความสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือความรู้ ในรูปแบบคำประพันธ์และฉันทลักษณ์

จากงานเขียนทั้งสามประเภทนี้ ในแต่ละประเภทยังแบ่งย่อยเป็นการเขียนแบบต่างๆ ตามหน้าที่ใช้สอยและรูปแบบอีกหลายอย่างเช่น

การเขียนสารคดี

การเขียนสารคดีสามารถแบ่งย่อยเป็นรูปแบบการเขียนต่างๆ ได้ดังนี้

๑. การเขียนตำรา
๒. การเขียนงานวิชาการ
๓. การเขียนหนังสือเรียน
๔. การเขียนรายงาน
๕. การเขียนข่าว
๖. การเขียนหนังสือสารคดี
๗. การเขียนบทความ
๘. การเขียนบทวิจารณ์

การเขียนบันทึกคดี

การเขียนบันทึกคดีสามารถแบ่งการเขียนย่อยเป็นรูปแบบการเขียนดังนี้

๑. การเขียนเรื่องสั้น
๒. การเขียนนวนิยาย
๓. การเขียนนิทาน

การเขียนบทร้อยกรอง

การเขียนบทร้อยกรองแบ่งการเขียนย่อยเป็นรูปแบบการเขียนดังนี้

๑. บทร้อยกรองไร้ฉันทลักษณ์
๒. บทร้อยกรองฉันทลักษณ์

การเลือกกลวิธีการเขียนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเขียนแต่ละชนิด

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เรามีกลวิธีในการเขียนหนังสืออยู่ ๓ ประการใหญ่ๆ คือ

๑. การเขียนเหมือนจริงหรือการเขียนตามที่ตาเห็น
๒. การเขียนสร้างสรรค์
๓. การเขียนจินตนาการ

รูปแบบการเขียนแต่ละชนิดสามารถเลือกใช้กลวิธีในการเขียนตั้งแต่ ๑ อย่าง ๒ อย่าง หรือ ๓ อย่าง ในรูปแบบการเขียนเดียว ทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการของผู้เขียนว่าต้องการนำเสนอผลงานให้ออกมาเป็นลักษณะใด

รูปแบบการเขียนที่เหมาะสมกับกลวิธีการเขียนแบบเหมือนจริง

รูปแบบการเขียนที่ใช้กลวิธีการเขียนแบบเหมือนจริงหรือตามตาเห็นได้แก่

๑. การเขียนข่าว
๒. การเขียนรายงาน
๓. การเขียนหนังสือเรียน
๔. การเขียนตำรา

รูปแบบการเขียนทั้ง ๔ ประเภทนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้อย่างตรงไปตรงมา ปราศจากความคิดและอารมณ์ของผู้เขียนเข้าไปเกี่ยวข้อง เป็นการเขียนถึงความจริงที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีแหล่งที่มาจากที่ใด

การเขียนข่าวและการเขียนรายงานเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่พบเห็นหรือได้รับรู้ออกไปอย่างตรงๆ เพียงต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่ามีใครทำอะไร เมื่อไรและที่ไหน การเขียนข่าวที่สอดใส่ความคิดหรือความรู้สึกของผู้รายงานเข้าไปด้วย แม้จะอ่านสนุกแต่ก็ทำให้ข้อเท็จจริงของข่าวถูกบิดเบือนไป แต่ทั้งผู้เขียนข่าวและคนอ่านข่าวนิยมที่จะใช้กลวิธีในการเขียนที่สอดแทรกความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ของคนเขียนเข้าไปด้วย ส่วนการเขียนหนังสือเรียนและการเขียนตำรานั้นเป็นการรายงานข้อเท็จจริงทางวิชาการให้ผู้อ่านได้รับรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และสติปัญญา จึงเป็นการเขียนที่ปราศจากอารมณ์ ความรู้สึกและความคิดอันเป็นส่วนตัวของผู้เขียน

รูปแบบการเขียนที่ใช้กลวิธีการเขียนสร้างสรรค์

กลวิธีการเขียนสร้างสรรค์เป็นกลวิธีการเขียนที่นำเอากลวิธีการเขียนแบบเหมือนจริงบวกเข้ากับความคิดส่วนตัวของผู้เขียน มีรูปแบบการเขียนที่

ควรเลือกใช้กลวิธีการเขียนสร้างสรรค์คือ

๑. การเขียนบทความ
๒. การเขียนบทวิจารณ์
๓. การเขียนหนังสือสารคดี

ในส่วนของการเขียนบทความ บทวิจารณ์ และหนังสือสารคดีนั้น เป็นการเขียนที่ใช้กลวิธีในการนำเสนอข้อมูลที่สอดใส่ความคิดเห็นของผู้เขียนเข้าไปด้วย ในความคิดเห็นนั้นอาจจะมีการวิพากษ์วิจารณ์หรือนำเสนอปัญหาและอื่นๆ แต่ก็ก็เป็นเพียงการนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นเท่านั้น

รูปแบบการเขียนที่เลือกใช้กลวิธีการเขียนตามจินตนาการ

๑. การเขียนนิทาน
๒. การเขียนเรื่องสั้น
๓. การเขียนนวนิยาย

กลวิธีในการเขียนแบบจินตนาการนั้นมีความสำคัญอยู่ที่ความคิดฝันอันประกอบไปด้วยอารมณ์และความรู้สึก การเขียนนิทาน การเขียนเรื่องสั้น และการเขียนนวนิยาย เป็นการเขียนที่นอกจากจะใช้อารมณ์ ความรู้สึกแล้ว ยังต้องใช้การรายงานข้อเท็จจริงและความคิดลงไปด้วย เราจึงอาจกล่าวได้ว่า การเขียนตามจินตนาการที่ด้นั้นจำเป็นต้องใช้กลวิธีในการเขียนทั้งสามประเภทร่วมกัน โดยเลือกใช้ความเหมาะสมและโอกาสที่ต้องการนำเสนอ

การเขียนบทร้อยกรองทั้งในรูปแบบของการเขียนไร้ฉันทลักษณ์และการเขียนฉันทลักษณ์ เป็นการเขียนที่ใช้กลวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือผสมกันทั้งสามวิธี ทั้งนี้แล้วแต่เป้าหมายในการนำเสนองานเขียนบทร้อยกรองนั้นๆ

อุดมศิลป์ สื่อทอเรียนรู้อ

พญิก วังศิลา*

หนังสือสำหรับค้นคว้า

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทุกประเภท ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กิจกรรมหนึ่งที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ คือ **การประกวดต้นฉบับหนังสือสำหรับค้นคว้าระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา** ผู้มีสิทธิ์ส่งหนังสือเข้าประกวด ได้แก่ ครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง อันจะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

สำหรับหนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดฯ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ดำเนินการจัดพิมพ์แจกเผยแพร่ให้สถานศึกษาในสังกัด และ

ทางองค์การค้ำของคุรุสภาจัดพิมพ์จำหน่าย ขณะนี้หนังสือชนะการประกวดที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่แล้วมี ๙ เล่ม ดังนี้

ออกแบบ ลอดลายเล่น เร้นลีลา เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ องค์ประกอบ ประเภทของการออกแบบ การร่างแบบ ลักษณะงาน ๒ มิติ และ ๓ มิติ

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วงโยธวาทิต เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิต ลักษณะและส่วนประกอบสำคัญของเครื่องดนตรี หลักการ ขั้นตอน และวิธีการบรรเลงดนตรีในวงโยธวาทิต ฯลฯ

กีฬาพื้นบ้าน เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับกีฬาพื้นบ้าน ในหลายๆ เรื่อง และให้เห็นคุณค่าของกีฬาพื้นบ้าน

นาฏศิลป์ไทยในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทยในท้องถิ่น เพื่อให้เห็นคุณค่าและมีความนิยมที่ดั่งาม

เทศกาล งานประเพณีท้องถิ่น เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับงานประเพณีต่างๆ ของไทย พร้อมภาพประกอบ

วันวาร กาลเวลา แลนาศักราช เนื้อหาให้เข้าใจความหมาย ความสำคัญ และพื้นฐานเกี่ยวกับวันวารและกาลเวลา คติความเชื่อและที่มาของการกำหนดยุคสมัยและศักราช ฯลฯ

กำพร้าบัวตอง มีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน ตำนานพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย เพลงกล่อมเด็ก สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาทางภาษา สังคมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ฯลฯ

บันทึกถึงธรรมา มีความน่าสนใจ เพราะกลวิธีการนำเสนอในรูปแบบบันทึกจากครูถึงศิษย์ผู้มีความสนใจในด้านภาษาและการร้อยกรอง เนื้อหาให้บรรยากาศที่อบอุ่น ด้วยความรักความห่วงใย ที่ครูมีต่อศิษย์ และให้ความเพลิดเพลินใจด้วยบทร้อยกรองต่างๆ

ดาววิไถน้อย เป็นการนำเสนอการเรียนรู้ตัวอักษรเหนือที่ใช้ในดินแดนล้านนา เชียงตุง สิบสองปันนา และลาว การอ่านตัวอักษรเหนือได้จะช่วยให้เข้าถึงภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้บันทึกไว้ในคัมภีร์ไบลาน และสมุดสาซึ่งมีอยู่จำนวนมากตามวัดต่างๆ ในภาคเหนือ

หนังสือเล่มนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสนับสนุนให้แก่ครูผู้สอนและผู้เรียนได้มีสื่อการเรียนรู้สำหรับศึกษาค้นคว้าที่หลากหลาย สามารถสนองหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

ดาวเด่น แดนเจม

กัญญา ศิริกษณ์อุบลพร*

เคล็ดลับคนเก่ง

หลายต่อหลายครั้งที่คนไทยได้ภาคภูมิใจ
กับความสามารถด้านวิชาการของ
เด็กไทยในเวทีโลก รางวัลที่เด็กไทยคว้ามาได้ในกา
แข่งขันโอลิมปิกวิชาการ การแข่งขันคณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ระดับเอเชียและรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย
เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าเด็กไทยของเรามีความสามารถด้าน
วิชาการไม่ได้ด้อยไปกว่าชาติอื่นๆ และพวกเขาเหล่านี้
ก็คือทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าที่จะช่วยพัฒนา
ประเทศไทยต่อไป

คอลัมน์ดาวเด่นแดนเจมฉบับนี้จะมาเปิดเผย
ถึงเคล็ดลับการเป็นคนเก่งของตัวแทนนักเรียนไทย
ที่ได้เข้าร่วมการแข่งขัน **คณิตศาสตร์นานาชาติ
ระดับประถมศึกษา ครั้งที่ ๒ หรือ India 2nd
Elementary Mathematics International Contest
2004 (IEMIC)** เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ โดย
มีประเทศเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๐ ประเทศ
รวม ๓๕ ทีม และตัวแทนนักเรียนไทยก็สามารถคว้า
รางวัลมาได้ถึง ๑๘ รางวัล ลองไปดูว่าน้องๆ เหล่านี้
มีเคล็ดลับอะไรจึงสามารถกวาดรางวัลกลับมามากมาย

ทีม A ได้รับรางวัลเหรียญทอง รางวัลประเภททีม (Team Prize)
ได้แก่ **ด.ช.อธิฏฐ์ กิตติไกรรัตน์ ด.ช.วิรัชกร พัฒนศรี ด.ญ.ณัฐนิช
มาตระกูล ด.ญ.ณัฐนิชา เทพพรพิทักษ์**

ด.ช.อธิฏฐ์ กิตติไกรรัตน์ อายุ ๑๒ ปี
เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอัสสัมชัญ
สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับรางวัล
เหรียญทองรางวัลประเภททีม และรางวัลเหรียญเงิน
ประเภทบุคคล “ผมชอบวิชาคณิตศาสตร์ เพราะ
ไม่ต้องใช้การจำเหมือนวิชาอื่น แต่เป็นวิชาที่เน้นให้คิด
และใช้เหตุผลในการคิด คุณพ่อ คุณแม่ชอบซื้อ
หนังสือคณิตศาสตร์มาสอน และให้ฝึกแก้โจทย์ปัญหา
แล้วเราต้องอ่านหนังสือเยอะๆ ด้วยครับ”

* นักประชาสัมพันธ์ สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด.ช.วีรภัทร พัฒนศรี อายุ ๑๒ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับรางวัลเหรียญทองประเภททีมและรางวัลเหรียญเงินประเภทบุคคล “วิชาคณิตศาสตร์” เป็นวิชาที่ท้าทายและแปลกกว่าวิชาอื่น เราสามารถนำความรู้ในระดับประถมมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาที่ยากๆ ได้อย่างดี โดยเฉพาะการอ่านทำให้เรามีความรู้กว้างขวาง มีความจำดีและอ่านหนังสือได้เร็วด้วยครับ”

ด.ญ.ณัฐนิช มาตระกูล อายุ ๑๒ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้รับรางวัล ๒ เหรียญทองทั้งประเภททีมและประเภทบุคคล “เคล็ดลับการเรียนรู้ เก่งของหนูคือฝึกทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ และหาสมุดจดสูตรต่างๆ หรือสิ่งที่ควรจดจำ ซึ่งสามารถพกติดตัวได้ และที่สำคัญควรแบ่งเวลาให้เหมาะสมด้วยค่ะ ไต่ขั้นหนูอยากเป็นหมอค่ะ”

ด.ญ.ณัฐนิชา เทพพรพิทักษ์ อายุ ๑๑ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนอนุบาลสุธีธร จังหวัดนครปฐม ได้รับรางวัลเหรียญทองประเภททีม

และรางวัลเหรียญเงินประเภทบุคคล “ผู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เรารู้ก็คือคุณครูและครอบครัวค่ะที่คอยดูแลและคอยสอนในสิ่งที่เราไม่เข้าใจ รวมทั้งทุกคนยังเป็นการกำลังใจให้หนูตั้งใจทำข้อสอบจนได้รับรางวัลค่ะ”

ด.ช.พศิน มนุรังษี อายุ ๑๑ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย กรุงเทพฯ ได้รับรางวัลเหรียญทองประเภทบุคคล และรางวัลเหรียญเงินประเภททีม “ผมชอบวิชาคณิตศาสตร์มากเพราะมีวิธีคิดหาคำตอบได้หลายวิธีที่สำคัญต้องอ่านโจทย์ให้เข้าใจ ต้องตั้งใจเรียนและไม่เครียดจนเกินไป คิดว่าเราทำดีที่สุดก็พอแล้วครับ”

ด.ช.ณัฐวุฒิ ทารพันธ์ อายุ ๑๑ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอนุบาลสุธีธร จังหวัดนครปฐม ได้รับรางวัลเหรียญทองประเภทบุคคล และรางวัลเหรียญเงินประเภททีม “ผมอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์ด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ต้องอาศัยความเข้าใจ ผมชอบคิด สนุกดี คิดได้หลายวิธี ทำให้เพลิดเพลินกับการคิดโจทย์ปัญหาต่างๆ และครอบครัวก็สนับสนุนให้ไปแข่งขันในที่ต่างๆ ด้วยครับ”

ทีม B ได้รับรางวัลเหรียญเงิน รางวัลประเภททีม (Team Prize)
ได้แก่ ด.ช.พศิน มนุรังษี ด.ช.ณัฐวุฒิ ทารพันธ์ ด.ช.กวิน วรสง่าศิลป์ ด.ญ.สิรภัทร สุกใส

ทีม C ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ได้แก่ ด.ญ.ชยธิญา หลีเจริญ
ด.ช.จักรพงษ์ ตะเคียนงาม ด.ช.ธูปก รักอำนาจกิจ ด.ช.เขต เขมะคงคานนท์

ด.ช.กวิน วรสง่าศิลป์ อายุ ๑๒ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ ได้รับรางวัลเหรียญเงินประเภททีม และรางวัลเหรียญทองแดงประเภทบุคคล “ผมอยากให้คุณครูสอนคณิตศาสตร์อารมณ์ดีอยู่เสมอ ไม่เครียดกับเด็กจนเกินไป ควรพยายามเข้าถึงเด็กและเข้าใจเด็กให้มาก เมื่อเด็กถามควรอธิบายให้เข้าใจ แล้วเด็กก็จะชอบและสนใจเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้นครับ”

ด.ญ.สิรภัทร สุกใส อายุ ๑๑ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้รับรางวัลเหรียญเงินประเภททีม และประเภทบุคคล “คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องฝึกฝน ถ้าเราหมั่นฝึกฝนทำแบบฝึกหัดเยอะๆ ที่สำคัญคือการอ่านหนังสือเยอะๆ จะมีประโยชน์และทำให้เราประสบความสำเร็จในวิชานี้ เพราะถ้าอ่านไม่ออก เราก็ไม่รู้โจทย์และทำข้อสอบไม่ได้”

ด.ญ.ชยธิญา หลีเจริญ อายุ ๑๑ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนอนุบาลสุธีธร จังหวัดนครปฐม ได้รับรางวัลเหรียญเงินประเภทบุคคล

และรางวัลเหรียญทองแดงประเภททีม “เราต้องรู้จักแบ่งเวลาคือเวลาเรียนก็ต้องตั้งใจเรียน ตั้งใจฟังคุณครูสอน แบ่งเวลาสำหรับเล่น และเวลาพักผ่อนอยู่กับครอบครัว โตขึ้นหนูอยากเป็นนายกรัฐมนตรีที่รักประชาชน และทำให้ประเทศมีแต่ความสุขค่ะ”

ด.ช.จักรพงษ์ ตะเคียนงาม อายุ ๑๒ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้รับรางวัลเหรียญทองแดงประเภทบุคคล และประเภททีม “คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่สนุก ได้ฝึกทักษะตลอดเวลาและไม่เครียด ผมมีผู้ปกครองและคุณครูเป็นผู้ช่วยให้ผมอยากให้มีการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แบบไม่เครียด มีการบูรณาการและมีสื่อการสอนที่น่าสนใจแล้วเด็กจะรักวิชาคณิตศาสตร์”

ด.ช.ธูปก รักอำนาจกิจ อายุ ๑๑ ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับรางวัลเหรียญเงินประเภทบุคคล และรางวัลเหรียญทองแดงประเภททีม “อยากบอกว่าวิชาคณิตศาสตร์ไม่ยากเลย เราควรทำความเข้าใจจากเรื่องที่เรารู้ก่อน แล้วยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้

ในชีวิตประจำวันได้ เป็นวิชาที่ทำท่าย ฝึกให้เราคิดอย่าง
มีกระบวนการ พัฒนาสมอง ผมอยากเป็น นัก
คณิตศาสตร์ครับ”

ด.ช.เขต เขมะคงคานนท์ อายุ ๑๒ ปี เรียน
อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสฤติเดช จังหวัด
จันทบุรี ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทบุคคล
และประเภททีม “พื้นฐานของวิชาอื่นๆ คือวิชาคณิต
ศาสตร์ถ้าเราเก่งวิชาคณิตศาสตร์ก็จะเก่งวิชาอื่นๆ
ด้วย อยากให้เพื่อนๆ ฝึกทำแบบฝึกหัดและหาความรู้
เพิ่มเติมที่ห้องสมุด เราจะได้แนวทางการคิดใน
การหาคำตอบ และผมอยากให้โรงเรียนมีห้องศูนย์
คณิตศาสตร์ด้วยครับ”

ด.ช.รัฐพล ธวัชพงศ์ธร อายุ ๑๒ ปี เรียนอยู่
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนปรางโมรวิทย
รามอินทรา กรุงเทพฯ ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง
ประเภทบุคคล “ผมอยากเดินทางไปแข่งขันคณิตศาสตร์
ทั่วโลกเพราะได้คิดและแก้ปัญหาต่างๆ มากมาย
ในการเรียนคณิตศาสตร์นั้น ครูควรเปิดโอกาสให้
นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน สอนแปลกแนวไป
เรื่อยๆ และเราต้องสนุกกับมันด้วยครับ”

ด.ช.ชลธิศ มหากุลศิริกุล อายุ ๑๑ ปี เรียน
อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพฯ
ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทบุคคล “ผม

อยากให้คุณครูสอนคณิตศาสตร์ให้นักเรียนเข้าใจและ
สนุกมีเกมสอดแทรกในการเรียนการสอนเพื่อเด็กจะ
ได้ไม่เครียดและไม่เบื่อ ส่วนเด็กนักเรียนก็ตั้งใจ
เรียนอ่านหนังสือ ทำแบบฝึกหัดทบทวน และควรแบ่ง
เวลาให้ดีด้วยครับ”

ด.ช.วรรณ ปัญญวัฒน์กุล อายุ ๑๐ ปี
เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดพลับพลาชัย
จังหวัดนนทบุรี ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภท
บุคคล “คณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในกิจกรรมประจำวัน
ของเราที่ต้องผูกพันครับ วิชาคณิตศาสตร์สนุกมาก
เบาสบายไม่ต้องคิดอะไรมาก แค่คำนวณให้ถูกต้อง
และจำสูตรหรือแนวการคิดคำนวณให้ได้ ไต่ขั้นผม
อยากเป็นวิศวกรครับ”

การที่เด็กนักเรียนไทยได้เข้าร่วมกิจกรรม
จนได้รับรางวัลในครั้งนี้ นอกจากเด็กมีโอกาได้
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีการแข่งขันทางวิชาการระดับ
นานาชาติแล้ว ยังได้แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมของ
แต่ละประเทศอีกด้วย นับเป็นประสบการณ์ชีวิตที่
น่าจดจำและน่าภาคภูมิใจ และที่สำคัญการเข้าร่วม
การแข่งขันในเวทีโลกเป็นการพัฒนาความสามารถพิเศษ
ทางปัญญาของเยาวชน ให้มีความสามารถยิ่งๆ ขึ้นไป
อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ร้อยเรียงเคียงกันฉันแก้ว

๑ เลือดคือเลือดชั้นเข้มเต็มทุกหยาด
ร่มคือร่มท่มเกล้าเราชาวไทย

ชาติคือชาติยืนยงคงสมัย
พลคือพลชีพไว้ให้แผ่นดินฯ

ทวีพร ทองคำใบ

“ สีส้มตัวละหกบาทไม่ทำให้ผู้ดีมีเงินเห็นประหลาด แต่สำหรับเราสองคนมันมีความหมายมากเหลือเกิน
ยามเจ็บไข้เงินหกบาทอาจช่วยชีวิตไว้ได้” ถ้อยภาษาล้นกระซิบจับใจผู้อ่าน ไม่เคยคลายของศรีบูรพา
บุคคลดีเด่นของโลกผู้สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติและสร้างสันติภาพให้กับโลก

อาจารย์สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ นายกสมาคมนักอ่านแห่งประเทศไทยนิพนธ์ร้อยปีศรีบูรพา เทิดเกียรติคุณ
กุหลาบ สายประดิษฐ์ นักคิดนักเขียนผู้อุทิศชีวิตต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย สันติภาพ และมนุษยธรรมเพื่อมวลชน

๑ กุหลาบ บานดอกแฉ่ำ

สายประคัมชู้ พยัพภณท์

ศรี รัตนโกสินทร์อัน

บูรพา แห้งขนบขนบ

๑ บุคคลคนสำคัญ

วิเทศธรรมประจำถิ่น

ราชสีห์สุภาพบุรุษ

เรียกร้องก้องคำราม

ผูกพันมนุษยภาพ

อนเนกเอกอนันต์

กุหลาบสายประคัมชู้

เปลื้องปราชญ์ชาติเปรมปรีดิ์

รู้ย่ำรู้ชยัตยีน

ละบาทศราบสินบน

เยือนสวรรค์

เพียบพร้อม

เอกอุ

ประณตไถว้ไฟทวิสฯ

ศิศสร้างสรรค์ทั้งศาสตร์ศิลป์

เยี่ยมยลยีนไต่ทุกยาม

ข้าชองยุทธแห่งสยาม

ทยุทธสงครามนานาครัน

สิทธิทาบทาเทียมทัน

อุดมธรรมคามวิถี

เป็นเขมิตศทุกท่วงที

ผู้แนะชี้ทางมวลงน

รู้สึกตื่นพบกษายคน

ละเล้งทกลและเทศมโกล

รักประชาธิปไตย
ไทยใหม่เมืองใหม่
ศักราชศรีบูรพา
ประเทศไทยประเทือง
นิยายข้างหลังภาพ
แลไปข้างหน้า
สงครามชีวิตคล้าย
ขอแรงทนอยเถอะหนา
เขาถูกบังคับให้
ศตวรรษนับ
จนกว่าเราจะพบ
ปลูกคนชั่วข้ามคืน
ผลงานงามเยี่ยม
ระบุปัจจุบัน
สังคมคงคู่คน
ภาคภูมิใจผูกพัน
สังคมต้องเข้มแข็ง
สานใยรักสายของ
ร้อยปีศรีบูรพา
ร้อยชีวิตที่ร้อยใจ
เสาสลักแก่ลูกหลาน
ความจริงย่อมเป็นจริง
พลังพัฒนา
คำคนพิสูจน์คน
เสรีเป็นที่รัก
จากหนึ่งในผู้นำ
เกียรติภูมิบรรณา
ปัญญาทสอมวิญาณ
รัฐเฉลิมเราสอง
ทอดไม้และทอดเมฆ

ศิวิไลซ์ร่วมธรรม
ศักราชใหม่เมือง
ประทับฟ้าพาผู้เฝื่อง
นามกระตือรือร้น
ซึ่งกำซาบในศักดิ์ศรี
ล้วนสิ่งที่น่าศรัทธา
ลูกผู้ชายเลือดสือชา
มีร่างราคำขานรับ
เป็นขุนโจรคนคำรับ
มองมุมกลับเห็นกลมกลืน
กันอีกครบยังศรีครั้น
ให้พลิกฟันลูกฝ่าฟัน
ปรัชญาแท้แตกกระเด็น
วังวนวันรุ่งเรือง
ท่านสืบค้นนำมาเขียน
ไต่บทเรียนกล่าวต่อรอง
ซึ่งล้ำแข่งคอยประคอง
สุขสมปองปันกันไป
โลกศรัทธานิยมไทย
ผู้ยิ่งใหญ่ที่ไทยจริง
สืบตำนานไข่มุก
เสียงฮ้างฮ้างฮือฮือฮือ
เอิบอิ่มฮาบฮันทุกส
ครองทองทนสีธรรม
แจ้งประจักษ์เป็นประจำ
ล้มกฎกรรมเผด็จการ
เสียศรัทธาบทสนทนา
เพราะการอ่านจึงสูงเฮย
พาคนผู้สองอย่างผ่าเผย
ผลิตทั้งเคยกลาสใจคน ๆ

สมบัติ กิ่งก้อเกียรติ

ภาพยี่ห้อโคลงร้อยปีศรีบูรพาแม่เพียงสี่ขวบหนึ่งของชีวิตและผลงาน ทว่าสมบูรณพร้อมพอให้สัมผัส รอยชีวิตล้ำคุณค่า แบบเยี่ยงที่ควรเอาอย่างยิ่งนัก วรรณสองบทสองของภาพยี่ห้อนี้ ๑๑ คำท้ายผมปรับแก้เป็นสยาม ซึ่งหมายถึงกษัตริย์ผู้ครองสยามเพียงพระองค์เดียวเป็นแห่งสยาม คือพลังของสามัญชนคนสำคัญ คืออัญมณี ศรีแผ่นดินเบื้องบูรพาทิศอย่างแท้จริง

ทะเลบ้าฟ้าพิโรธธรณีโหดโหมทำลายอันดามันและเพื่อนบ้านเรา อาจารย์จตุตญา ศรีเจริญกุล โรงเรียน ฝางวิทยา สพท.ลำปาง เขต ๒ บันทึกความวิปโยคจากหายนะด้วยกำสรวลอันดามัน บทกวีเพื่อชีวิตอุบัติการณ์ หนักหนาสาหัสครั้งใหญ่ยิ่งของโลก ฝากรอยแผลไว้อีกนานแสนนาน

◎ วิปโยคโสภณสครันตศเรธา
ประสพภัยจากคลื่นกระแทกน้ำซัด
พ้อจากลูกลูกจากแม่เมียจากผัว
ศวยศสิ้นยักษ์สิ้นามิมาเร็วพลัน
เมื่อคืนแยกแตกเสี้ยนเคสื้อนไค่น้ำ
โถมซัดฝั่งพังพินาศสาครโถมมา
เสียงทวีคร้องโหยไห้ไอเย็นชา
ภาพผู้คนล้มเรียกตะเกียกตะกาย
ทะเลบ้าฟ้าพิโรธโกรธคลุ้มคลั่ง
ศพเรียงทาดกลาดเกลื่อนเลือนเยื่อใย
โสภณกำสรวลศรเวศร่ำร้ายเรียกร้อง
ครึ่งสทูลสทูลเกิดและพังงา
ภัยกรายมาอันดามันเหมือนฝันร้าย
มอขบสิ้นรักสั่นท่วงแห่งท่วงใจ

เพื่อนพี่น้องของเราทงกชทวัช
ธรณีวิบัติพลสัทพรากกัน
บ้านครอบครัวสุขุขหายไต้โสภณสคร
แผ่นดินสิ้นแหวกไทวโกลสชา
พาศสิ้นข้ากระแทกน้ำม่นขวัณผวา
กวาศพศร่าพาร่างคนปนพื้นทราย
มือขุราชพสาทพรากรากเรนทราย
ต้องถูกคลื่นกลืนหายคายจากไป
เหลือเพียงซากปรักพังฝังไว้ไต้
ธรรมชาติฤไริความเมตตา
เสียงกู่ก้องผองชนออกค้นหา
กระป๋องของรอต้าเยียวยาใจ
ของผองคนสลายภาพฝันสู่วันใหม่
โอบอุ้มขวัณอันคลายไปไต้กลับคืน ฯ

จตุตญา ศรีเจริญกุล

A black and white painting by David Lauder titled 'The Boatman'. The central figure is a man with dark hair, wearing a horizontally striped long-sleeved shirt. He is leaning forward, his head resting on his hand, looking down with a somber expression at a small, dark cup filled with incense sticks, which sits on a saucer on a stone ledge. His other hand is pressed against the ledge. The background shows a body of water with a large, multi-decked ship, possibly a ferry or cargo vessel, and some industrial structures in the distance. The painting style is expressive, with visible brushstrokes and a focus on light and shadow. A signature 'DAVID LAUDER' is visible in the lower left corner.

ทลายแห่งทาตทาทายกลายเป็นเศร้า
กว่าร้อยละห้าสิบที่เคยมีมา
เพียงชั่วปัสกแปดเดียวเชื่อว่าไททศพร่า
ทั่วอันคามินกลุ้มทุกข์สุขมิไ
พร้อมสะพรั่งสารทิศปันอิทธิไ
คนบ้านใกล้เคียงรวมกองอยู่ข้างกาย
ทุกทุดุอย่างสร้างไว้ไม่เหลือทาย
มิขาดสายสร้างทวังพลึงคืน
กอปรกรรมที่มีผลจนสกดขึ้น
ลบรอยขื่นเกล้าไยฮ่นกลิ่นคนธรรม ฯ

६५

ธรรมชาติของมนุษย์ไม่เคยหลีกเลี่ยงวัฏจักรชีวิตไปได้ มีเกิดแล้วดับ มีลาภแล้วเสื่อมลาภ มียศแล้วเสื่อมยศ เกิดทุกข์ มีสรรเสริญแล้วกระทบนิทา อาจารย์อานวย จำปาเงิน สพท.สุพรรณบุรี เขต ๑ ย้ำเตือน เพื่อน
 ปล่อยให้ครองตนอย่างมีสติด้วย ก่อนชีวิตจะดับลาลับไป

อาศิรวาทสยามบรมราชกุมารี

อินทร์องค์สงเทพไท้	ลงมา จุติ
นามสิรินธรกัลยา	แน่นน้อย
ทวยราษฎร์ต่างปรีดา	ทุกหย่อม ทัวไทย
สิริโฉมหยดย่อย	เอ๋ยอ้างเปรียบปาน
งานเมืองเพื่องานบ้าน	การหลัก
พระองค์ทรงฟุมฟัก	ตั้งมั่น
เทียวเสด็จเป็นพัศตร์	แทนบาท
ทั่วประเทศเขตชั้น	บอ้างเหน้อยตน
ดนตรีการเก่งล้ำ	นำสมัย
กาพย์กลอนอักษรไทย	เด่นพร้อม
ทหารผ่านเกรียงไกร	จบเอก
จรรยาวัฒนธรรม	ต่างปลื้มรักพระองค์
โครงการโตไฟเื้อ	อาทร
ราษฎร์เนาป่าดงดอน	ไกลใกล้
พระเสด็จอยู่กินนอน	ฤาหวัน
มีแต่เสริมสุขให้	ก่อเกื้อนำทาง
ย่างพรรษาหลักห้า	เต็มศก
เมษาเคลื่อนเดือนตก	หน่อเจ้า
ทวยราษฎร์ปานอ้มอก	บุญสง
ก่อกุศลดลเฝ้า	เพื่อฟ้าพันวสาฯ

ข้าพระพุทธเจ้าคณะบรรณาธิการวารสารวิชาการ
(นายวีระชัย ไชยสินธุ์ ผู้ประพันธ์)

“ผู้ที่เป็นครูจะต้องถือเป็นหน้าที่อันดับแรก ที่ต้อง
ให้การศึกษา คือสั่งสอนอบรมอนุชนให้ได้ผลแท้จริง
ทั้งในด้านวิชาความรู้ จิตใจ และความประพฤติ ทั้ง
ต้องคิดวางแผนที่แต่ละคนกำลังทำอยู่นี้ คือความเป็น
ความตายของประเทศ เพราะอนุชนที่มีความรู้มีความดี
เท่านั้นจึงจะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้”

พระราชดำรัสในโอกาสที่นายบุญถิ่น อัตถากร
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการนำครูและนักเรียนโรงเรียนราษฎร
สอนศาสนาอิสลามจากภาคใต้ เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
วันจันทร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕